

ceze. Posibilitatea unor asemenea efecte a fost subliniată și de ziare. La aceasta s-a referit în intervenția sa din primele zile ale dezbaterilor și un reprezentant al partidului comunist, Robert Ballanger, care, atrăgând atenția asupra riscurilor de profund dezechilibru social care pot decurge dintr-o asemenea politică, a subliniat că o uniune reală a forțelor de stînga ar fi singura grupare politică în măsură să aplice „o politică economică și socială îndrăzneată și eficientă”.

Fără îndoială că discuțiile în legătură cu acest aspect au influențat guvernul și, în declarația sa, primul ministru a dat asigurări că autoritățile se preocupă de chestiunile sociale. Se subliniază, astfel, că se va cauta preîntîmpinarea unor complicații în acest sector printr-o politică consecventă de apărare a intereselor forței de muncă. S-a constituit în legătură cu aceasta un departament special pe lângă Ministerul Problemelor Sociale, așa-numitul Secretariat de stat însărcinat cu problemele folosirii forței de muncă. Premierul a declarat, de asemenea, că va examina cu atenție unele dintre revendicările salariaților, subliniind că speră că „se va putea elabora o politică globală și activă”.

Nu au lipsit comentarii care au exprimat punctele de vedere ale cercurilor patronale și care au constituit atacuri mai mult sau mai puțin directe la adresa acestor intenții guvernamentale în măsura în care ele ar putea afecta interesele marii industrii. Președintele camerelor de comerț și industrie din Paris, André Courbot, spunea că situația de agravare a concurenței străine implică o „gestiune riguroasă a economiei franceze”, ceea ce, după părerea sa, ar fi „incompatibil cu măsurile improvizate de sporire a puterii de cumpărare”.

Evident, aceste puncte de vedere sînt contestabile în măsura în care nu țin seama de necesitatea măsurilor menite să apere și să dezvolte puterea de cumpărare a salariaților. Ele au și fost contestate în dezbateri chiar dintr-un sector parlamentar apropiat de cercurile guvernamentale — republicanii independenți — care, de altfel, își afirmaseră intențiile de a se alia majorității. „Politica dv. — a spus unul din reprezentanții acestui grup, Raymond Mondon, adresîndu-se premierului — trebuie să se îndrepte cu fermitate către soluționarea problemelor sociale și umane pentru a putea adapta țara noastră la transformările economice și tehnice necesare, și aceasta cu concursul deputaților și al salariaților”. „Este o mare contradicție în încercarea de a se justifica restricțiile nivelului de trai prin imperativele concurenței crescînde în Piața comună și pe piața mondială — se atrage atenția în declarația recentă a Biroului Politic al Partidului Comunist Francez. Muncitorii au, deci, dreptul să acționeze pentru a-și îmbunătăți condițiile de trai și a obține garanția că vor avea de lucru, deoarece numai astfel va putea fi înviorată economia națională”.

Declarația rostită de primul ministru la reluarea lucrărilor parlamentare a expus cîteva linii pe care intenționează să le aplice guvernul spre a face față urgențelor pe planul politicii interne. Rămîn destule dificultăți. „Contradicția între imperativele urgente economice, care implică o restructurare industrială rapidă, și urgențele sociale, care impun amînarea sau atenuarea etapelor restructurării — scrie în legătură cu aceasta ziarul *Les Echos* — nu va ușura definirea unei politici economice coerente”.

Paris, 24 aprilie

Correspondență din Londra

Agendă politică încărcată

John Gritten

Ședința, de pe acum apreciată ca decisivă, a cabinetului britanic care urmează să determine dacă sau nu Marea Britanie va cere admiterea în Piața comună va avea loc, probabil, la sfîrșitul acestei săptămîni la Chequers, reședința oficială de țară a primului ministru.

Sînt indicii că anunțul va fi făcut înainte ca parlamentul să-și suspende sesiunea vineri, 12 mai.

Nu e nici un secret că primul ministru și-a folosit toată influența pentru a obține o majoritate cît mai mare cu puțință a grupului său parlamentar laburist în favoarea tezelor sale, înainte de a declara în mod public și irevocabil decizia de a cere intrarea Angliei în C.E.E.

Este de așteptat însă că el va întîmpina dificultăți în încercarea de a obține o majoritate a cabinetului său în sprijinul punctului său de vedere atunci cînd va veni timpul să formuleze această decizie. S-ar putea chiar să intervină una sau două demisii — poate cea a ministrului agriculturii, Fred Peart, și a ministrului comerțului, Douglas Jay. Chiar dacă aceștia nu vor demisiona, este sigur că ei vor combate cu energie această decizie în cadrul ședințelor cabinetului.

Într-un articol apărut în ziarul *Times* președintele nou ales al grupului parlamentar laburist, Douglas Houghton, scrie: „Aș crede că grupul parlamentar laburist s-ar pronunța în favoarea intrării (în C.E.E.) în proporție de 2 contra 1, însă aceasta va pune la grea încercare unitatea partidului nostru. Vor exista scindări și de partea conservatorilor.”

Trebuie să ne pregătim pentru noi relații cu Europa și pentru slăbirea legăturilor noastre cu Commonwealthul.”

Însă predecesorul său în funcția de președinte al grupului parlamentar, Emanuel Shinwell, în vîrstă de 83 de ani, a cărui demisie recentă a constituit un eveniment dramatic, a lansat un atac viguros luni împotriva adepților aderării la Piața comună — acuzîndu-l pe primul ministru că ascunde alegeților britanici aspecte vitale ale problemei Pieței comune.

Cei care se opun aderării continuă să argumenteze că o asemenea acțiune va înăspri divizările din Europa și că Anglia, alăturîndu-se celor „șase”, va renunța la numeroase posibilități de schimburi comerciale cu Europa răsăriteană. Alte argumente ale parlamentarilor care se împotrivesc aderării la Piața comună sînt acelea că, deși unele firme britanice ar putea beneficia de pe urma ei, va fi totuși mai ușor țărilor C.E.E. să-și vîndă mărfurile în Anglia și că acest lucru va duce, așa cum a recunoscut, de altfel, Wilson, la o sporire cu 250 milioane lire sterline a deficitului balanței de plăți și că va provoca, de asemenea, majorarea prețurilor alimentelor în Anglia.

Chiar dacă oferta britanică va fi prezentată în următoarele cîteva zile,

nu este de așteptat vreun răspuns al C.E.E. cu privire la începerea negocierilor pînă în octombrie sau noiembrie și, în cazul cînd acestea vor avea loc, este puțin probabil ca ele să înceapă înainte de anul viitor.

Misiunea O.N.U. formată din trei persoane, care a părăsit Adenul, ca protest față de atitudinea autorităților britanice, a avut convorbiri la Londra cu Brown înainte de a se înapoia la New York, unde așteaptă „clarificarea” anumitor chestiuni pe care le-a pus ministrului de externe britanic.

În privința Vietnamului, din cauza unor motive de procedură tehnică în Camera Comunelor, săptămîna trecută nu s-a votat asupra politicii guvernului.

Totuși, dezbaterile arătat intensitatea sentimentelor ostile față de războiul american. Sînt tipice remarcile făcute de Philip Noel-Baker: „Neadevărul fundamental pe care a fost construită politica americană este tratarea vietnamezilor drept două națiuni... Intervenția americană este o violare flagrantă a Cartei O.N.U.”. Unul din subsecretarii lui Brown, care s-a înapoiat recent de la sesiunea S.E.A.T.O. de la Washington, William Rodgers, a declarat că guvernul sprijină eforturile lui U Thant, dar consideră că este „nerezonabil” să se ceară S.U.A. să înceteze bombardamentele. Aceasta l-a determinat pe deputatul John Mendelson să declare că răspunsul lui Rodgers va provoca „o puternică dezamăgire în întreaga mișcare laburistă”.

O altă problemă care se pune cabinetului este cum anume să împace reducerea angajamentelor militare britanice la est de Suez cu presiunile americane, australiene și malayeze pentru menținerea acestor angajamente.

După cum se relatează, Wilson a încercat să potolească guvernul australian, iar ministrul apărării, Dennis Healey, care face săptămîna aceasta o călătorie în Asia de sud-est, a asigurat guvernele din Malayezia și Singapore că o reducere a personalului militar britanic din aceste teritorii nu va afecta economia lor. Guvernul britanic încearcă să evite o nouă „criză a Maltei” în Extremul Orient și după cum se pare nu a stabilit încă procentul reducerilor de trupe din această regiune în următoarele 12 luni. Pe plan economic intern, bugetul ministrului de finanțe, James Callaghan, a fost criticat de către deputații laburiști, fiind acuzat că acordă ajutoare celor cu venituri ridicate, în timp ce prevede un ajutor neînsemnat pentru familiile sărace.

Este clar deci că există o serie de probleme externe și interne care asigură o activitate parlamentară vie în următoarele cîteva săptămîni.

Londra, 25 aprilie

După o recentă călătorie de trei săptămîni în R. D. Vietnam, directorul săptămînalului „Jeune Afrique”, Bechir Ben Yahmed, a scris un ciclu de reportaje pe care revista noastră le publică în exclusivitate începînd din acest număr.

FORȚĂ ȘI CALM

Bechir Ben Yahmed

Am luat avionul la Phnom Penh. Este ora 8 seara și ne surprinde faptul că Hanoiul — care se ivește în fața ochilor noștri — este viu iluminat. Cînd, peste cîteva minute, intrăm cu automobilul în oraș, observăm că lumina e totuși slabă. Vietnamul face economie de electricitate, dar nici un bec, nici o fereastră nu sînt camuflate. Cinematografele sînt deschise, iar teatrul, situat la cîțiva metri de hotelul unde sîntem găzduiți, primește un public numeros. Automobilele sînt rare, dar circulă cu farurile aprinse, ca și camioanele, mult mai numeroase. Oficialitățile vietnameze care ne-au primit se amuză de uimirea noastră. Cu o nuanță de mîndrie, ei subliniază : „Vedeți, totul funcționează...”

Da și nu, deoarece ne aflăm în plin război. Îmi dau seama de acest lucru încă de la deșteptare, a doua zi. La Hanoi, deșteptarea are loc la 5 dimineața. De la începerea bombardamentelor, orașul are un orar special : se lucrează de la 6 la 10,30 dimineața și, după-amiază, de la 2,30 la 5,30, ore în care probabilitatea bombardamentelor este mai mică. Magazinele sînt deschise la prînz și în special seara, foarte tîrziu.

Cum ieși pe stradă, pătrunzi într-o atmosferă de război : automobilele și camioanele sînt acoperite cu crengi sau vopsite în verde, iar cerul este străbătut de avioane „MIG”, pe care ajungi să le recunoști repede. Din șase în șase metri, pe trotuare, au fost construite vestitele adăposturi individuale, mici gropi de un metru adîncime, consolidate cu beton și prevăzute cu un capac mobil. Asemenea adăposturi găsești la tot pasul în Republica Democrată Vietnam. Au fost construite pe trotuarele străzilor și pe marginea drumurilor, în grădinile locuințelor și pe digurile orezăriilor, în școli și în spitalele rurale, pînă și sub paturi.

Prima alarmă aeriană la care am fost martor s-a produs la ora 14,30, precedată, de altfel, în cursul dimineții de mai multe prealarme anunțate prin radio atunci cînd avioanele americane ajung la 40 km de Hanoi. Dacă avioanele se îndreaptă spre Hanoi, sirena urlă. Înseamnă că avioanele se află la o distanță de 30 pînă la 20 km de capitală. Cum ieși în stradă, vezi milițieni — bărbați și femei — apărînd de pretutindeni, cu arma pe umăr. Se îndreaptă, fără prea multă

În ciuda bombardamentelor agresorului american, muncitorii vietnamezi își continuă activitatea. Fotografia înfățișează un nou lot de prefabricate produse de fabrica de materiale de construcții din Hanoi, care va lua drumul șantiierelor.

Toți vizitatorii care se întorc din R. D. Vietnam remarcă excepționala organizare a apărării antiaeriene. În fotografie : membri ai formațiilor de apărare din Hanoi, în timpul unui exercițiu de tir anti-aerian.

grabă, spre pozițiile de tir amenajate adesea pe acoperișuri. Apărarea antiaeriană intră în acțiune. La câțiva kilometri cad bombe. Apoi se așterne tăcerea. Sirena urlă din nou. Se reia lucrul.

În cursul sederii mele în Vietnam, am asistat la Hanoi, și în special în provincie, la douăsprezece alarme, din care cinci în aceeași zi la Nam Dinh. N-am fost niciodată martor la o alarmă fără bombardament, nici la un bombardament fără alarmă. Se pare că sistemul funcționează perfect. Imbinat cu cel al adăposturilor, el explică de ce, în ciuda frecvenței și intensității bombardamentelor, pierderile de vieți omenești sînt foarte mici.

Poate că tocmai acest aspect m-a impresionat cel mai mult în Vietnam. Un popor nu dă înapoi în fața sacrificiilor atunci cînd luptă pentru un țel pe care îl consideră vital. Vietnamezii sînt convinși că luptă pentru apărarea independenței lor, împotriva unei agresiuni. Și cum să nu aibă această convingere înrădăcinată adînc în inimile lor? În sud, un corp expediționar de 500 000 de oameni, veniți de peste mări (americani, neozelandezi, australieni, sud-coreeni) — urmărind să înfrîngă armata Frontului Național de Eliberare — distrug tot ce-i înconjoară. În nord, avioane venite din insula Guam sau de pe bordul port-avioanelor ancorate în larg bombardează în fiecare dimineață și în fiecare după-amiază podurile, drumurile, uzinele... Nici o explicație, nici o propagandă nu rezistă în fața acestei realități cotidiene.

Un fel de miracol

De 26 de luni, aviația americană bombardează R. D. Vietnam de mai multe ori pe zi, în afară doar de zilele cînd timpul nefavorabil împiedică incursiunile aeriene. Tonașul bombelor aruncate depășește cu mult pe acela care, în cursul ultimului război mondial, a imobilizat în cele din urmă Germania. Avioanele folosite sînt mult mai moderne și mai rapide. Cînd își iau zborul din Vietnamul de sud, de pe bordul port-avioanelor flotei a 7-a sau de la bazele din Tailanda, misiunea lor asupra Vietnamului de nord durează deseori mai puțin de o oră.

Sosind în R. D. Vietnam, mă așteptam deci să găsesc o țară devastată, cu producția industrială și agricolă grav atinsă, cu transporturile — țința principală a bombardamentelor — dezorganizate. Mă așteptam să găsesc spitalele supraîncărcate, școlile închise și cozi în fața magazinelor. N-am întîlnit nimic din toate acestea.

În R. D. Vietnam totul funcționează aproape normal. Poți străbate țara de la nord la sud în 4 zile fără riscuri mari. Treci prin multe sate aproape complet distruse, pe poduri care au fost atinse și reparate de mai multe ori. Dar pretutindeni, pînă la paralela 17, viața își continuă cursul și oamenii muncesc în orezării, magazine, ateliere și uzine. Școlile au fost dispersate prin sate și cătune, dar peste 3 milioane de elevi și studenți urmează aproape normal cursurile. Gările rutiere au fost mutate, dar trenurile și autobuzele circulă. Peste tot, aprovizionarea este asigurată.

În a doua jumătate a lunii martie, am vizitat două provincii bombardate. Întîi am mers în provincia Nam Ha, situată la aproximativ 100 km sud de Hanoi, a cărei capitală este Nam Dinh, și care are 1 700 000 de locuitori. Pentru a ajunge aci, o iei pe drumul nr. 1, care merge pînă la paralela 17. Apoi am vizitat provincia Hai Duong, la nord-est de Hanoi, situată pe drumul nr. 5, care leagă capitala țării de Haifong, cel mai mare complex portuar vietnamez. Această ultimă provincie are 1 milion de locuitori. În ambele cazuri am călătorit ziua cu automobilul. Singura precauție este că se pornește dimineața foarte devreme sau după-amiază tirziu; automobilul este camuflat și însoțitorul are asupra lui o trusă de prim-ajutor și căști.

De îndată ce ieșim din Hanoi, ajungem în vestita deltă a Fluviului Roșu, absolut plată. Fiecare metru pătrat e cultivat și totul este verde, exceptînd acoperișurile caselor, făcute din țiglă roșie. Ca și fluviul și digurile lui, drumul se află la 4 metri deasupra orezăriilor și circulăm la nivelul acoperișurilor. Mulți copaci, deseori foarte tineri. Pe baza directivelor lui Ho Și Min, în R. D. Vietnam se plantează în fiecare an zeci de milioane de arbori. În orezării muncesc bărbați și femei. Totul degajă o impresie de calm și de forță.

Lată însă un post de control. Ne oprim pentru a arăta permisele noastre de liberă trecere. În fața noastră, camioane camuflate staționează sub copaci: sînt vehiculele transportînd piesele de artilerie antiaeriană care urmează să fie instalate mai jos în orezărie. Privesc cu atenție și văd într-adevăr cum de pe vârful unei coline se ivesc țevile tunurilor. Șoferul mi-a urmărit privirea:

— Sînt tunuri de 57 de mm, îmi spune el. Le ghidează radarul pe care îl vedeți în dreapta.

Pornim din nou. Peisajul este asemănător cu cel dinainte, dar acum, în automobil, ne gîndim cu toții la război.

Nori foarte joși întunecă cerul. Cade o ploaie extrem de fină, care abia udă geamurile.

— Timpul nefavorabil este bun pentru voi, nu-i așa? spun eu. Împiedică bombardamentele...

— Da, dar în anotimpul acesta orezul are nevoie de soare. E un lucru foarte important. Am prefera totuși să fie soare.

— Chiar dacă atrage avioanele?

— Lozinca noastră este: „Să producem în ciuda bombelor”.

Acest lucru îl voi auzi și la Nam Dinh și la Hai Duong; să producem și să luptăm, să luptăm și să producem. Mi se vor prezenta cifre, aliniate meticulos pe carnete de școală: asupra întregii provincii Nam Ha, în decurs de un an, au avut loc 700 de atacuri aeriene. Numai în luna ianuarie 1967 numărul lor a fost de 153. Satul Phu Li, pe care l-am văzut, este complet distrus; el a fost, pare-se, bombardat de 88 de ori, cu un total de 144 tone de bombe, adică vreo 20 de kg pe cap de locuitor. S-au înregistrat 25 de morți și 29 de răniți. Deasupra provinciei Nam Dinh au fost doborîte 51 de avioane. În provincia Hai Duong nu au fost doborîte decît 24 de

avioane, dar bombardamentele au fost mult mai reduse; s-au construit totuși 700 adăposturi individuale și 20 km de tranșee.

„Nu poți să discuți cu bombe incendiare”

La Nam Dinh am văzut cu propriii mei ochi opt alarme aeriene într-o singură zi, între ora 8 dimineața și 5,30 după-amiază. Una din ele ne-a surprins pe cînd ne aflam în centrul orașului. Era ora 5 după-amiază. Tocmai vizitam o școală de perfecționare, un fel de curs seral pentru muncitorii între 18 și 25 de ani. Fetele și băieții învață împreună. Sînt vreo 20 și ne aplaudă cînd intrăm. Dar urletul sirenei ne întreprinde vizita. Caietele sînt închise. Trei sau patru elevi ies în goană: sînt milițieni care fug să-și ia armele. Ceilalți ies mai calm. Ne îndreptăm spre adăposturile situate la 50 de m, la marginea unui parc din mijlocul orașului. În parc paște un ponei. Adăposturile sînt betonate. Sînt condus în primul adăpost. Mă aflu într-un lung șantier subteran. De plafon atîrnă becuri electrice, pe jos sînt așternute rogoșini și cîteva saltele; într-un leagăn suspendat ca un hamac doarme un copil. Obiecte de toaletă, cărți și reviste, un vas cu cîteva flori. Mai tirziu voi vedea altături de adăposturi ateliere mecanice subterane, apărute printr-un planșeu de beton, unde se lucrează 24 de ore din 24. Saltelele și obiectele de toaletă sînt destinate muncitorilor din ateliere, dintre care unii dorm în adăpost.

Pentru moment, avioanele zboară deasupra noastră. Mi se dă voie să scot capul. Nu văd nimic. Dar artileria antiaeriană face un zgomot asurzitor, punctat de țăcănitul mitralierelor și puștilor-mitralieră. Brusc, 4 bombe explodează succesiv; deasupra acoperișurilor se înalță un fum negru, artileria antiaeriană trage puternic, apoi tace. Ieșim din adăpost. În fața noastră, în parc, poneiul nu a ridicat capul.

Elevii se întorc fără grabă în clasă. Însoțitul mă ia de braț:

— Veniți, am întîrziat un sfert de oră.

La întoarcerea spre Hanoi, am discutat cu ziaristi și diplomați care vizitaseră alte regiuni (unii au ajuns pînă la paralela 17). Au făcut experiențe asemănătoare și au plecat cu aceleași impresii: munca se desfășoară ceva mai lent, dar țara e în plină activitate, viața continuă; acolo unde au loc cele mai grele bombardamente, moralul este cel mai ridicat. Aproape pretutindeni ei au auzit, ca și mine, cadre vietnameze repetînd fraza rostită de Franklin D. Roosevelt în 1940: „Nu poți să discuți cu bombe incendiare”.

Propriile mele concluzii se alătură concluziilor tuturor observatorilor care trăiesc sau au trăit la Hanoi: bombardamentele fac victime în rîndurile populației civile, omoară femei, copii, bătrîni. Ele provoacă pierderi materiale (poduri, case, uzine) și pierderi de ore de muncă petrecute în adăposturi sau pentru repararea daunelor. Dar ele nu-și ating cîtuși de puțin obiectivul declarat, care este acela de a demoraliza țara. Așa spune, dimpotrivă.

MONTREAL

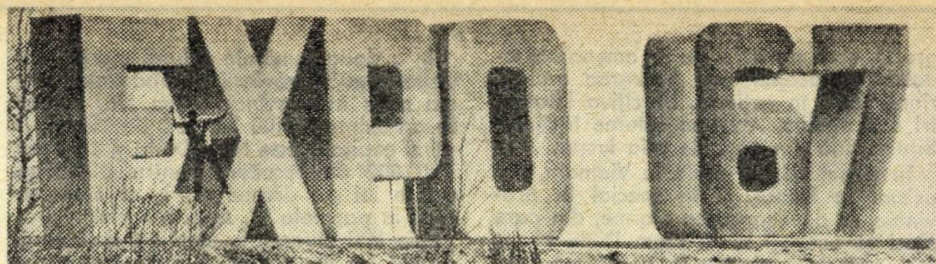
aprilie- noiembrie 1967

Grație unei Expoziții universale și internaționale concepute cu îndrăzneală și pricepere, ca principală manifestare în cadrul centenarului Confederației canadiene, Montréalul, oraș bătrîn de 325 de ani, renaște, devenind pentru șase luni un centru mondial de atracție.

Un fel de Veneție a Nordului (a cîta?), orașul canadian, port oceanic și fluvial totodată, este așezat pe un grup de insule, dintre care cîteva create de mîna omului. În primii ani ai secolului al XVII-lea, cînd Samuel de Champlain, pornit în expediție, a ajuns pe aceste meleaguri, insula cea mai mare fu botezată Sfînta Elena, în cinstea soției exploratorului și colonizatorului francez, Hêlène. Dar cu mult înainte lui, prin 1535, alt explorator, Jacques Cartier, ajunsese la Hochelaga, sat indian dominat de vulcanul pe care călătorul îl urcă (sperînd ca la orizont să zărească China) și-l botează Muntele Regal. Adevăratul fondator al orașului care avea să se numească o vreme Ville-Marie de Mont-Réal apărui, însă, abia în 1642. Era cavalerul de Maison-Neuve, a cărui statuie se înalță chiar pe locul unde a răpus pe unul din șefii irochezilor. Locul este actuala Place des Armes, care s-ar putea însă numi mai adecvat Piața Băncilor.

Dar Montréalul nu mai are azi nimic din aspectul unui decor de „western”, în care fețele palide se bat cu pieile roșii. Văzut înainte ca Expo-67 să-și fi deschis porțile pentru cele 35 de milioane de vizitatori pe care speră să-i primească, Montréalul avea aerul unui șantier, al unui furnicar cu două milioane de suflete, care se devoră singur, ca un monstru mitologic, pentru a-și distruge cochilia veche și a-și da în schimb sălașuri din ce în ce mai mari, din ce în ce mai fantastice: zgîrie-nori de sticlă, punți de oțel, hoteluri cu mii de camere, uzine, aeroporturi, supermagazine, teatre și alte edificii cu nume și destinații inedite.

Dar ar greși cine și-ar imagina Montréalul ca unul din acele orașe născute din imaginațiile hipertehnice. Betonul și oțelul alternează cu pomii și cu florile. Mineralul nu distruge aici vegetalul. Zece la sută din suprafața totală a orașului revine parcurilor (1 214 hectare), cu vegetația lor atent și consecvent îngrijită, an de an și anotimp de anotimp. Mici sau mari, plantați ieri sau păstrați de 150 de ani de-a lungul marilor bulevarde, înăbușind zgomotele activității urbane, copacii sînt obiect de recensămint periodic. Ultima cifră: 300 000 de arbori în oraș.

În mai puțin de zece ani și mai ales în ultimii trei, Montréal s-a transformat dintr-un oraș cu căsuțe de cărămidă și scări în spirală, cu străduțe vetuste și cu aer provincial, într-un oraș modern.

Și apoi, cu noul zgîrie-nori și cu metrul său cel nou, Montréal este singurul oraș din lume unde, ajungînd cu trenul într-o gară subterană, treci pe sub alte pasaje și arcade subpămîntene — direct, fără să scoti nasul afară — pînă în subsolul a șase hoteluri, patru mari magazine, o sută de mici magazine de lux sau superpiețe uriașe, pînă la teatrele și sălile de concert din Place des Arts, la diversele cinematografe și la stadionul acoperit, fără a mai vorbi de terenul Expoziției.

Expo-67 este o demonstrație de unitate în diversitate. Cum s-a reușit asigurarea acestei unități, evitîndu-se totodată primejdia monotoniei? Am adresat această întrebare Comisarului general al Expoziției, ambasadorul Pierre Dupuy. Răspunsul a venit prompt, concis, dar nu lipsit de acea notă de pasiune și de entuziasm caracteristică acestui om plin de dinamism la 70 de ani, posesor al unei vaste experiențe diplomatice și al cîtorva diplome academice în domeniul științelor juridice și al literaturii, recent distins cu titlul de membru de onoare al Academiei internaționale de arhitectură. Transcriem:

În Piața Canadei, lîngă o moară veche, a fost ridicată cu prilejul expoziției originala construcție modernă a hotelului Champlain

DECLARAȚIA COMISARULUI GENERAL PIERRE DUPUY

„Expoziția universală și internațională din 1967 a fost concepută ca o manifestare axată pe tema Pămîntul oamenilor. Pentru prima oară în istoria expozițiilor, această temă este tradusă nu într-un simbol sau într-un monument, ci în inșiși pavilioanele care alcătuiesc Expo-67. Toate țările care participă la Expoziție, ca și participanții particulari de altfel, au fost invitați să contribuie la ilustrarea acestei teme. Participarea aceasta este tocmai ceea ce conferă temei reala ei valoare internațională.

Tema, Pămîntul oamenilor, este ea însăși împărțită în cinci sub-teme: 1. Geniul creator al omului, care se exprimă în expoziția de opere de artă împrumutate de toate marile muzee ale lumii; o expoziție de sculpturi contemporane; o expoziție de fotografii artistice și o expoziție grupînd 18 școli de estetică industrială. 2. Omul în cetate și Omul și sănătatea, la care se adaugă Labirintul. 3. Omul se adresează Universului. 4. Omul la lucru și, în sfîrșit, 5. Omul și agricultura.

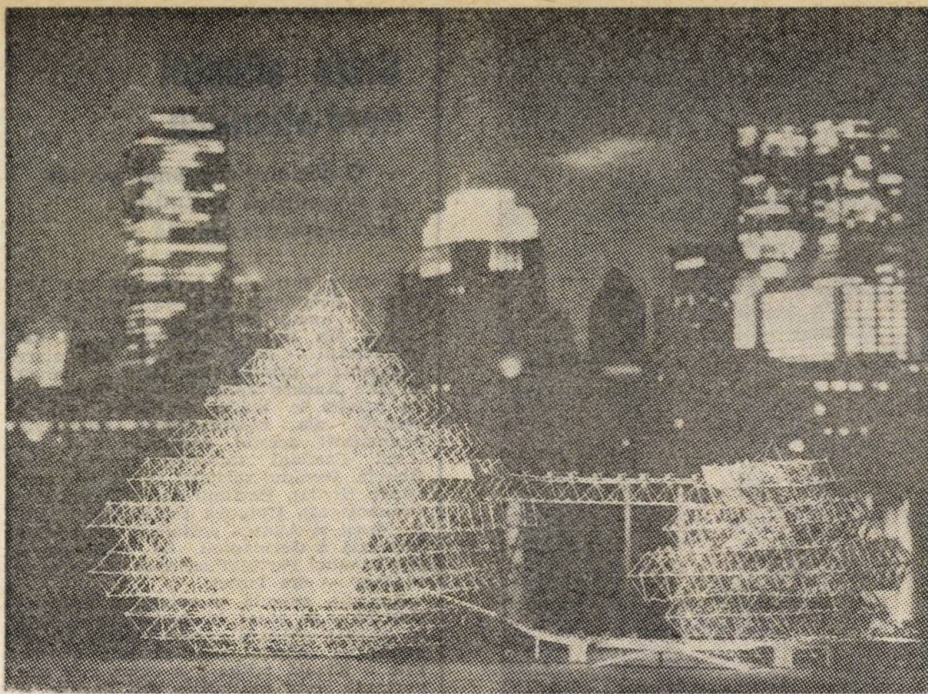
Omul se adresează Universului și Omul la lucru vor atrage și vor reține atenția tinerilor tehnicieni. Aceste pavilioane le vor prezenta marile realizări ale științei. Omul la lucru, de pildă, este pavilionul științelor aplicate. El este împărțit în trei părți: 1. Resursele omului, un bilanț al imenselor și diverselor bogății naturale pe care omul le are la dispoziție. 2. Progresul, utilizarea energiei și

a resurselor naturale pentru a crea o lume a abundenței, grație tehnicilor pe care omul le inventează într-un ritm extrem de rapid. 3. Ucenicul vrăjitor, care pune o problemă: va reuși omul să controleze această lume de înaltă tehnicitate pe care el însuși a creat-o?

Pentru prima oară, de asemenea, și tîn să subliniez aceasta, tinerii vor participa în mod activ la o expoziție universală. Vor avea pavilionul lor și tematica acestui pavilion a fost gîndită și realizată în funcție de speranțele lor, de nevoile lor.

Pavilionul Tineretului va fi, la Expoziția din 1967, o întîlnire a tinerei generații din întreaga lume. Pentru această generație am realizat Expoziția și acestui tineret îi doresc să se întîlnească pe Pămîntul oamenilor”.

"Girotronul" (stînga) — manej fantastic în care vizitatorul va avea posibilitatea să-și ofere cele mai năstrușnice distracții, printre care un pseudo-zbor în Cosmos și o călătorie simulată într-un vulcan activ (construcția din dreapta)

■ OMUL ÎN ORAȘ ȘI LA EL ACASĂ

Efortul este de proporții gigantice și apare deplin justificat prin ceea ce și-a propus Canada să realizeze ca beneficiu moral și material, politic și comercial, de pe urma acestei expoziții. Se speră că, în cele 183 de zile cât va fi deschisă, ea va fi ținta unui aflus turistic și de afaceri care, prin proporțiile sale, trebuie să îndreptățească și să rentabilizeze investițiile gigantice făcute de „Compania canadiană a Expoziției Universale din 1967”, de guvernul Canadei, de guvernul statului confederal Québec, de orașul Montréal (în total 332 milioane de dolari), precum și de diferiții exponanți (200 000 000 dolari).

Părăsind culisele economice, se poate intra în Expoziție pe „Poarta cea mare”. E una din cele patru intrări principale și a fost concepută ca un vast ansamblu de birouri și magazine, săli și promenade, grupate în centrul unei esplanade de două hectare și dominată de șapte gigantice umbrele din fibră de sticlă.

Nu departe de aici e pavilionul tematic „Omul în cetate”. Vizitatorul este invitat să afle că, în 1990, peste jumătate din populația lumii va trăi în orașe de cîte cel puțin 100 000 de locuitori. Creșterea volumului de cunoștințe și a populației îl va transforma pe fiecare dintre noi într-un orașean cu orice preț, așa cum se întâmplă și eroului din *Urbanissimo*, filmul de desene animate cu care se încheie vizita în pavilion.

De fapt, perspectiva e mai optimistă în măsura în care oamenii caută pentru cetatea viitorului formule care să permanentizeze și să amelioreze contactul omului cu natura. Printre aceste formule se numără și „Habitat 67”, centru de locuințe care pare să aducă un răspuns mai bun decît cele date pînă acum problemelor vieții într-un oraș aglomerat. Ansamblul este compus din 158 de locuințe, alcătuite din una pînă la patru camere și dintr-o grădină, acoperișul fiecărui apartament servind de spațiu verde celui de la nivelul superior. Este o

construcție realizată prin asamblarea a 375 de unități prefabricate din beton. M. Safdie visează însă la un „Habitat” de mai mare anvergură, care să cuprindă nu numai locuințe, ci și școli, magazine, cinematografe etc. Totul în liniște, aer și soare.

■ PAVILIOANELE NAȚIONALE

Fantezia arhitecților n-are margini. Această e concluzia la care ajungi privind ansamblul Expoziției. Canadienii au pornit de la o formă geometrică de bază: tetraedrul. Sir Basil Spence a găsit pentru pavilionul britanic o formulă care se deosebește de tot ce a proiectat el pînă acum, de la catedrala din Coventry și pînă la cazarma de cavalerie din Knightsbridge. Sovieticii au dat pavilionului lor nu numai un conținut, dar și o formă „cosmică”, în interiorul lui fiind prezente mai ales cuceririle științei moderne, de la medicină la explorarea polară și extraterestră. După închiderea expoziției, construcția va putea fi transportată la Moscova și reasamblată ca sală pentru congrese. Cubanezii au realizat o sugestivă sinteză a specificului tropical al arhitecturii lor cu o avîntată notă de contrast. Venezuelanii au alăturat savant trei cuburi lustruite ca oglinda. Mult disputatul, din punct de vedere artistic, pavilion francez a sfîrșit prin a deveni, așa cum au dorit de fapt autorii săi, o demonstrație a unității tradiție-inovație. Pavilionul iugoslav e un joc de forme triunghiulare, realizat din piese prefabricate în Iugoslavia și asamblate în Canada, după proiectul arhitectului Miroslav Pesic. Ca și pentru Expoziția de la Bruxelles, proiectul pavilionului care reprezintă Cehoslovacia la Montréal a fost ales prin concurs. Rezultatul este elegant și funcțional. Pavilionul Statelor Unite seamănă cu un fagure gigantic în formă de balon; neoficial i se spune „pavilionul geodezic”, dar, dacă ai noroc, poți întîlni înăuntrul lui cosmonauți în carne și oase.

Cea mai mică dintre țările participante, Monaco, și-a reconstruit propriul peisaj, în intenția de a sublinia acea față a „Pămîntului oamenilor” alcătuită din

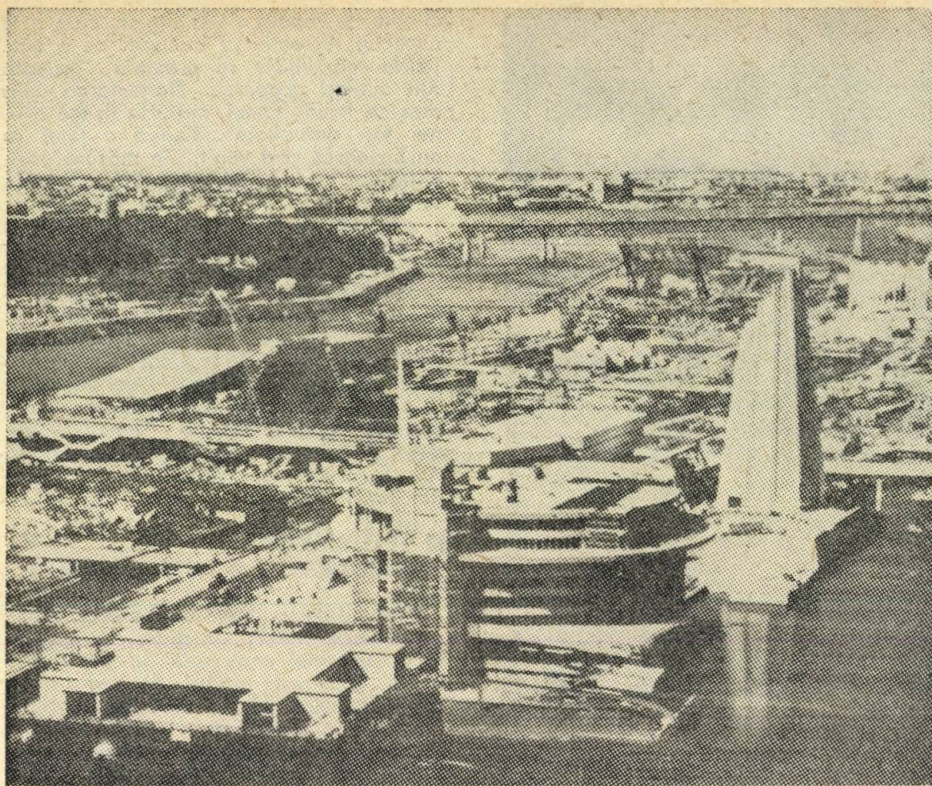
clipele de repaus și de liniște, care este aspectul recreativ al bucuriei de a trăi. Țările scandinave se prezintă grupate sub același acoperiș. Danemarca și-a ales ca temă „Omul, materia primă a unei țări dezvoltate”. Kenya a ținut să nu lipsească și a venit, „în măsura posibilităților”, cu eșantioane din bogățiile ei minerale și vegetale, cu tam-tam-uri și piei de zebra, cu un superb leu ucis în cursul unui safari, cu sculpturile tribului kamba și cu pirea, crizantema insecticidă. Pavilionul mexican este alcătuit din suprafețe parabolice-hiperbolice din placaje prețioase și se prezintă împărțit în două... etape istorice: epoca prehispanică, un amfiteatru de tip aztec, și epoca de după Columb, mai puțin strălucit reprezentată din punct de vedere arhitectural; un sector special, la subsol, este rezervat Jocurilor Olimpice din 1968.

■ FESTIVALURILE, GIROTRONUL ȘI ARTA CULINARA

Pornind de la ideea milenară că „omul nu trăiește numai cu pîine”, organizatorii Expoziției universale de la Montréal au prevăzut, alături de ceea ce a creat geniul uman în industrie, agricultură, știință și tehnică, o gamă întreagă de manifestări artistice, de natură să satisfacă afit marele public cît și pe amatorii rafinați. Expoziția de opere de artă împrumutate de marile muzee ale lumii este o trecere în revistă reprezentativă a tot ce au creat de-a lungul secolelor artiștii penelului și ai daltei, de la Rembrandt la Chagall, de la Donatello la Zadkine. Această expoziție, ca și aceea prezentînd în 500 de fotografii artistice diverse aspecte ale vieții oamenilor și ale preocupărilor lor, va rămîne deschisă pe tot timpul cît Montréalul va fi sinonim cu Expo-67. Tot afită va dura și Festivalul mondial al spectacolului, care în cifre se exprimă astfel: 200 de reprezentații cu vreo 25 000 de artiști, prezentate în 4 săli totalizînd peste 7 000 de locuri, în timp ce amatorilor de spectacole și demonstrații sportive le stă la dispoziție un stadion de 25 000 de locuri, construit în așa fel încît va putea fi mărit pînă la 75 000 de locuri, după necesități.

În sfîrșit, al 8-lea Festival Internațional al filmului de la Montréal va avea loc în acest an în cadrul Expoziției, paralel cu al 5-lea Festival al cinematografiei canadiene și cu o retrospectivă mondială a filmului de animație. Vor fi prezentate și cele 10 filme premiate la Concursul internațional de scurt metraje de 50 de secunde, consacrate temelor Expoziției.

Cum marea majoritate a celor ce se vor perinda prin Expo-67 o vor face ca „vacanță”, gazdele s-au gîndit să le ofere cît mai multe posibilități de distracție, concentrate într-unul din cele mai întinse sectoare, denumit „La Ronde”. Aici se găsește și construcția cea mai fantastică din întreaga Expoziție: Girotronul, un fel de gigantică ciupercă cu muchii, imaginată de un mare arhitect și decorator de teatru englez, Sean Kenney. „La Ronde” mai are un nume celebru în palmaresul ei: Walt Disney. Moartea celui care a distrat cu desenele sale animate multe generații de copii n-a întrerupt munca echipei pe care o conducea. Proiectele sale au fost duse la bun sfîrșit și „La Ronde” poate prezenta astfel o reconstituire a „Cărții junglei”, spre plăcerea celor mici, dar și a celor mari. Girotronul este un fel de Luna-Park, din care nu lipsesc oglinzile deformante, dar care oferă amatorilor de senzații tari chiar și un fel de far-

Cîteva din cele 300 de edificii ale Expoziției universale

furie zburătoare, cu gheare și antene, care... mănîncă oameni. „Victimele” sînt restituite, vii și nevătămate, la ieșire.

Și pentru ca sentimentul unei călătorii de-a lungul și de-a latul lumii să fie deplin, Expo-67 n-a omis specialitățile și curiozitățile gastronomice ale popoarelor. Acestea sînt prezentate în cadrul pitoresc al tavernei portuare, al circuiilor „Far-West”, al ospătărilor orientale, sau în acela sobru dar nu lipsit de căldură și intimitate al „bistrot”-urilor. Dar în revărsarea aceasta de originalități și exotisme (mexicanii își plimbă bucatele în bărci înflorate), tot francezii sînt aceia care au găsit formula cea mai ademenitoare pentru cine vrea să-și ofere o masă ca lumea: „Nu e un restaurant de lux — se poate cîti în vitrina localului parizian de aici — e un restaurant bun”.

În sfîrșit, dacă, înainte de a părăsi acest Pămînt al oamenilor, vizitatorul vrea să vadă și cealaltă față a imaginii pe care oamenii și-o fac despre ei înșiși, poate (dacă mai are putere) să intre și în Salonul internațional al caricaturii, care adaugă un plus concentrat la acea notă de umor ce nu lipsește Expoziției și de prezența căreia sîntem asigurați că organizatorii s-au preocupat încă din primele zile ale întreprinderii lor.

■ UN PRILEJ DE CUNOAȘTERE RECIPROCĂ

Suma eforturilor prin care s-a realizat această Expoziție universală tinde către un rezultat ușor sesizabil: a da o imagine cit mai nouă a progreselor realizate de oameni, de popoare, de țări. Fiecare pavilion în parte este un capitol al istoriei omenirii. După o expresie a subcomisarului general, Robert F. Shaw, Expo-67 „va arăta canadienilor ceea ce este mai bun în restul lumii, și restului lumii ceea ce există mai bun în Canada”. Iar dacă ținem seama că, după calculele estimative ale organizatorilor, se vor vinde peste 35 de milioane de bilete de intrare în Expoziție, dintre care cel puțin jumătate unor persoane venite dinafara Canadei, putem

spune că lumea va arăta lumii ceea ce există mai înaintat la ora actuală și ce se poate realiza în viitorul apropiat.

O asemenea prezentare a ceea ce fiecare din cei 80 de expozanți produce mai nou și mai perfecționat în agricultură, industrie și cultură este, fără îndoială, de natură să dea un impuls apreciabil schimburilor internaționale. Comerțul internațional va fi probabil primul cîștigător al acestei prezentări universale de mărfuri și valori. Dar nu pot fi neglijate nici perspectivele ce se vor deschide schimbului de experiență tehnică, științifică și... organizatorică. Mai ales că, dintre vizitatorii expoziției, numai o parte vor fi simpli turiști sau numai simpli turiști. Mulți dintre ei vor fi oameni de afaceri, savanți, conducători de institute de cercetare științifică.

Expo-67 va fi și un excelent prilej pentru contacte la nivel înalt. Și-au anunțat vizita la Expoziție și participarea la ceremoniile Zilei naționale respective, printre alții: împăratul Etiopiei, Haile Selassie, regina Angliei, Elisabeta a II-a, președintele federal al Austriei, Franz Jonas, președintele Cehoslovaciei, Antonin Novotny, primul ministru britanic, Harold Wilson, secretarul general al O.N.U., U Thant, șahișahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi, președintele R.F. a Germaniei, Heinrich Lübke, primul ministru al Indiei, Indira Gandhi, prințul moștenitor al Japoniei, Takamatsu, regina Iuliana a Olandei, prințul Rainier de Monaco, primul ministru al Finlandei, Rafael Paasio, președintele Senegalului, Leopold Sedar Senghor, președintele Italiei, Giuseppe Saragat, și mulți alții. Și chiar dacă cei cca 80 de reprezentanți ai conducerii diverselor state — președinți de republici, capete încoronate, prim-ministri etc. — nu se vor întîlni la Montréal în același interval de timp, faptul că se vor perinda succesiv în cadrul acestei reconstituiri în termeni de avangardă tehnică a lumii este extrem de important pentru dezvoltarea relațiilor între țările lumii și pentru stabilirea de noi și noi contacte internaționale.

Gabriela DOLGU

Criza alianței nord-atlantice

— O declarație a unor partide și organizații socialiste din Europa occidentală —

După o întrunire convocată din inițiativa Partidului socialist pacifist din Olanda, unele partide și organizații de stînga din Europa occidentală au dat publicității — după cum anunță ziare occidentale, printre care „Mondo Nuovo” și „Die Andere Zeitung” — o declarație cu privire la unele probleme politice actuale ale continentului european. Semnatarii acestei declarații sînt, pe lîngă Partidul socialist pacifist din Olanda, Partidul socialist al unității proletare (Italia), Partidul socialist popular (Danemarca), Uniunea socialiştilor independenți și Alianța socialistă (Republica Federală a Germaniei). La reuniune a participat și Partidul socialist de stînga — MAPAI — din Izrael.

Evoluția actuală a relațiilor internaționale — se arată în declarație — face ca alianța militară nord-atlantică să fie depășită: „Pactul nord-atlantic constituie o alianță militară a celor mai importante state capitaliste din Europa și America de Nord. El a fost un instrument al războiului rece... Pozițiile de forță militare și economice ale S.U.A. în cadrul alianței au făcut ca politica N.A.T.O. și funcțiile sale să fie determinate de Statele Unite”.

Cu referire la situația în Europa, declarația subliniază: „Pericolul unui război în Europa nu poate fi combătut decît dacă se recunoaște statu quo-ul teritorial, așa cum s-a statornicit la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial. Aceasta se referă îndeosebi la relațiile dintre cele două state germane. Acest principiu este valabil, în afară de aceasta, pentru toate problemele teritoriale litigioase din lume”.

„Atît Pactul nord-atlantic cît și Tratatul de la Varșovia, care a luat naștere mai tîrziu — se spune în continuare în declarație — se află în opoziție cu o evoluție pașnică în Europa. Semnatarii acestei declarații sînt de părere că propunerile cu privire la desființarea Tratatului de la Varșovia cu condiția să fie desființat și N.A.T.O. constituie un bun punct de plecare pentru tratative”.

În ce privește desființarea Pactului nord-atlantic, semnatarii declarației subliniază: „Indiferent de critica noastră la adresa motivelor gaullismului, saluăm retragerea Franței din organisme integrate ale N.A.T.O. Dat fiind că S.U.A. dispun de poziții de forță predominante, ne putem teme că ele vor încerca să promoveze și pe viitor tendința spre dominația mondială. De aceea, partidele și organizațiile socialiste de stînga cer retragerea tuturor statelor membre din N.A.T.O. Ele cer îndeosebi să se renunțe la orice fel de ajutor acordat americanilor pentru purtarea războiului din Vietnam. Reorganizarea și restructurarea politică a N.A.T.O. nu reprezintă o soluție a problemei”.

„Desființarea N.A.T.O., care este posibilă pe bază de tratat în anul 1969, trebuie să fie de pe acum pusă în discuție în toate țările... Cererea cu privire la desființarea N.A.T.O. ar trebui imbinată cu cererea de a se desființa Pactul C.E.N.T.O. în Orientul Apropiat și Pactul S.E.A.T.O. în Extremul Orient. Aceste pacte au implicat populația afroasiatică în războiul rece și în politica blocurilor. Prin aceasta conflictele locale și regionale de acolo se extind în asemenea măsură încît creează pericole pe plan mondial”.

„Alternativa la lichidarea pactelor militare — apreciază semnatarii declarației — nu poate constitui însă o revenire la tradiționala politică militară a statelor naționale. În locul pactelor militare trebuie să fie instituit un sistem european de securitate, din care toate statele europene să facă parte pe bază de egalitate”.

Cuvîntarea lui I. B. TITO

Recent, în capitala Iugoslaviei s-au desfășurat lucrările celei de a X-a conferințe a organizației de partid Belgrad a Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. În cadrul conferinței, președintele I. B. Tito a rostit o cuvîntare în care s-a referit la cele mai importante etape ale dezvoltării și activității U.C.I. în ultimii 30 de ani. „În urmă cu 30 de ani — a spus vorbitorul — a început, de fapt, consolidarea partidului nostru, care i-a permis ca, în momentele cele mai decisive ale istoriei popoarelor noastre, să joace un rol hotărîtor. Dacă avem în vedere faptul că luptele dintre grupările fracționiste ale conducerii Partidului Comunist Iugoslav au zdruncinat anterior timp de peste 15 ani rîndurile partidului, împiedicîndu-l să fie avangarda clasei muncitoare, putem să ne dăm mai bine seama de însemnătatea uriașă pe care a avut-o această consolidare pentru țara noastră și mai ales pentru clasa muncitoare, în ajunul unor evenimente hotărîtoare, care au avut loc în întreaga lume, inclusiv țara noastră”.

În cuvîntarea sa, I. B. Tito s-a referit la prejudiciile serioase aduse dezvoltării Partidului Comunist din Iugoslavia de faptul că, timp de mulți ani, conducerea partidului s-a aflat în străinătate.

„Deși după conferința de la Zagreb din mai 1928 — a spus I. B. Tito — au fost aspru condamnate luptele fracționiste, respectiv atît fracțiunea de stînga cît și cea de dreapta, ele au continuat totuși să se mențină la conducere, care se afla în străinătate și era izolată de țară”. Această situație a generat neîncrederea organizațiilor de partid din țară față de conducerea partidului, a favorizat luptele fracționiste din interiorul P.C.I., a constituit o sursă de greșeli politice în activitatea partidului. „Neavînd legături cu organizațiile de partid, conducerea nici nu putea să cunoască situația din țară. De aceea se purtau discuții abstracte în jurul diferitelor supoziții care nu aveau legătură cu ceea ce se întîmpla în țară”.

Referindu-se la activitatea pe care a desfășurat-o în acei ani, I. B. Tito a spus: „Mi s-a ivit prilejul, întrucît activam deja în cadrul Cominternului, să mă pronunț în mod hotărît pentru mutarea conducerii P.C.I. în țară. Dimitrov a fost întru totul de acord cu aceasta, indiferent de faptul că pe atunci existau condiții foarte grele pentru activitatea partidului comunist în ilegalitate”.

Pentru întărirea partidului, a spus I. B. Tito, o mare importanță a avut-o a V-a Conferință de partid, care s-a ținut în 1940. „La această conferință, a arătat el, s-a manifestat o unitate deplină în rîndurile P.C.I. Pentru prima dată o conferință de partid din țara noastră, care a avut caracterul unui congres, s-a desfășurat fără nici un fel de disensiuni, grupări și lupte fracționiste. (...) Această conferință a marcat încheierea unei etape, a unei perioade

de consolidare a partidului, de lichidare a fracțiunilor și grupărilor. În sfîrșit, ea a însemnat instaurarea autonomiei unei organizații revoluționare, care fără să rupă, desigur, relațiile strînse cu Internaționala comunistă, s-a eliberat de toate elementele negative care au frînat dezvoltarea luptei revoluționare a clasei muncitoare din Iugoslavia”.

După Conferința a V-a, partidul și-a lărgit influența, mai ales în rîndul tineretului și femeilor. În același timp, a fost consolidat cu succes Frontul Popular, s-a desfășurat lupta împotriva fascismului. „În această perioadă — a spus I. B. Tito — am făcut tot ceea ce a fost necesar pentru crearea unui front cît mai larg, pentru ca partidul să se consolideze tot mai mult nu numai din punct de vedere organizatoric, ci și ideologic și politic”.

În continuare, președintele I. B. Tito s-a oprit asupra luptei P.C.I. în anii războiului antihitlerist. „Se știe că partidul — a spus el — a condus cu succes răscoala și că folosind detașamentele de partizani, în cursul unui război de patru ani, a format o armată nouă, populară, care a desfășurat cu mare succes lupta împotriva ocupanților, împotriva forțelor ustase, cetnice și albagardiste. De aceea, armata noastră populară, respectiv lupta de eliberare națională, s-a bucurat de prestigiu nu numai în țara noastră, ci și în toată lumea”. Referindu-se la rolul organizațiilor de partid în organizarea și dezvoltarea Armatei populare de eliberare, I. B. Tito a spus: „Fără organizațiile de partid și secțiile politice nu am fi putut crea o armată de eliberare națională atît de unită și detașamente de partizani, nu am fi putut înfăptui în cursul războiului lozincă privind frăția și unitatea popoarelor iugoslave, care a fost de la început înscrisă pe steagul nostru. Fără activitatea lor, nu ar fi fost posibilă dezvoltarea pe o treaptă atît de înaltă a conștiinței luptătorilor noștri și lor le revine meritul că linia noastră a fost clară și consecvent aplicată și în această etapă. Partidul nostru a sădit în inimile oamenilor noștri ideile sale revoluționare, nu numai în cursul luptei de eliberare națională ci și după război. Foarte important și de o însemnătate aproape hotărîtoare a fost faptul că partidul, imediat după încetarea războiului, a creat bazele puterii populare”.

I. B. Tito a subliniat că o nouă etapă a început prin formarea organelor supreme de stat, proclamarea Republicii și făurirea comunității federative. „Cea mai importantă sarcină în perioada imediată după eliberare — a subliniat el — a fost refacerea țării ruinate. Au fost depuse eforturi uriașe în vederea îndeplinirii acestei sarcini și trebuie să spun că partidul a jucat un rol hotărîtor, deoarece a reușit să mobilizeze masele largi al căror avînt puternic s-a manifestat în munca voluntară.

(...) Cît de puternic și monolit a fost partidul nostru o demonstrează cel mai

bine asemenea momente din istoria sa cum a fost anul 1948, adică perioada conflictului cu Cominformul. Acesta a fost cel mai greu și, în același timp, cel mai nejust atac împotriva partidului nostru, a fost o încercare de a-l distruge, de a forma din el un fel de partid satelit, rupt de popor”. Acest atac nu a reușit — a subliniat vorbitorul — datorită unității care s-a făurit în decursul unei perioade îndelungate, din anul 1937 încoace.

Partidul — a spus I. B. Tito — trebuie să adopte măsuri energice și să înlăture tot ceea ce împiedică construirea socialismului și dezvoltarea justă a relațiilor sociale socialiste. „Sînt ferm convins că partidul nostru se bucură de sprijinul majorității uriașe nu numai a membrilor săi, ci și a poporului. Despre aceasta vorbesc astăzi tocmai pentru că m-am convins că partidul nostru nu poate îndeplini cu succes rolul său fără disciplină și autodisciplină internă, respectiv fără existența centralismului democratic în U.C.I., fără supunerea minorității față de majoritate, după ce hotărîrile au fost adoptate, fără epurarea rîndurilor noastre de elemente străine care n-au ce căuta în Uniunea noastră. Fără toate acestea, partidul nostru nu-și poate îndeplini cu succes rolul de conducător în dezvoltarea noastră socială”.

Oprindu-se asupra sarcinilor actuale ale Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, I. B. Tito a subliniat rolul U.C.I. în mobilizarea tuturor forțelor pentru a asigura înfăptuirea cu succes a sarcinilor economice și sociale. „Trebuie pornit de la faptul că partidul are și mai departe rolul hotărîtor în întreaga viață socială a noastră”. Existența unei organizații politice ca partidul comunist, ca Uniunea Comuniștilor — a spus I. B. Tito — are „o importanță imensă atît pentru orientarea proceselor sociale din interiorul țării, cît și pentru acțiunea pe plan internațional, în mișcarea revoluționară internațională”. „Uniunea Comuniștilor — a spus vorbitorul — trebuie să urmărească atent întregul proces al dezvoltării sociale și al vieții și să cunoască dorințele și necesitățile reale ale oamenilor, ale producătorilor. Pe baza acestora, partidul trebuie să-și elaboreze linia și să caute soluții pentru problemele care se ivesc în procesul dezvoltării... U.C.I. aplică linia în toate problemele cu participarea maselor largi”. „Comuniștii trebuie să fie capabili să aleagă adevărata metodă în activitatea lor, să nu permită acelor elemente care sînt împotriva socialismului să împiedice în diferite moduri dezvoltarea normală a socialismului. Uniunea Comuniștilor trebuie să fie forța călăuzitoare politico-ideologică în întreaga viață politică, socială, economică și culturală a țării noastre”. „Trebuie să apărăm unitatea rîndurilor U.C.I. și legătura sa indisolubilă cu poporul”, a spus I. B. Tito.

În încheiere, I. B. Tito a declarat: „Am făcut aici o scurtă trecere în revistă istorică a activității de 30 de ani a P.C.I., a luptei pentru puritatea și fermitatea sa revoluționară ca avangardă a clasei muncitoare, fiindcă numai astfel el a putut deveni călăuzitorul tuturor popoarelor țării noastre, atît în cursul războiului de eliberare, cît și în anii construcției socialiste. «Istoria este cel mai bun învățător» spune un dicton și tocmai din această cauză am spus aici prin ce încercări grele a trecut P.C.I. mai ales în ultimii 30 de ani. Aceste încercări constituie învățăminte prețioase pentru munca și lupta viitoare a Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia pe calea construirii socialismului și comunismului”.

VIENA : VIZITA ȘEFULUI
DEPARTAMENTULUI POLITIC
ELVEȚIAN

La începutul săptămânii trecute, consilierul federal al Elveției, W. Spühler, șef al departamentului politic, a făcut o vizită oficială în Austria. El a avut o serie de întrevederi cu personalități politice austriece. Cum era de așteptat, principalele probleme abordate s-au referit la neutralitatea celor două țări precum și la poziția față de Piața comună. Consilierul federal elvețian, ca și interlocutorii săi, a arătat că, în ce privește politica de neutralitate, între cele două țări există o serie de analogii și — așa cum remarcă ministrul de externe Tonic în toastul său de la palatul Pallavicini, vorbind despre Elveția ca „frate mai mare” în „arta neutralității permanente” — chiar dacă există unele diferențe, acestea nu se referă la statutul juridic. În ce privește atitudinea față de Piața comună, consilierul federal Spühler — după părerea majorității comentatorilor austriece (în special cei socialiști) și elvețieni — ar fi marcat o anumită distanță față de tentativa Austriei de a intra în organismul integrat, repetind în fața gazdelor punctul de vedere elvețian. El a arătat că, dacă în prezent relațiile din cadrul comunității economice occidentale s-au schimbat într-o oarecare măsură și obiecțiile principale împotriva colaborării unor state neutre n-ar mai fi la fel de pronunțate ca altădată, nu există totuși motive suficiente de clare care să justifice o abateră de la linia politică actuală.

ALEGERILE DIN
„STATUL PROTEJAT”

Regele Sobhuza al II-lea, supranumit „Leul”, a depus marți jurământul în calitate de monarh constituțional al Swazilandului, devenit „stat protejat” în cadrul Commonwealthului după alegerile din 19—20 aprilie. Au fost ultimele alegeri organizate de Marea Britanie în această colonie africană, care urmează să dobândească independența până în 1970. Din cei 300 000 de locuitori, 104 000 s-au înscris pe listele de alegători. Două partide și-au disputat cele 24 de mandate din Adunarea legislativă. Partidul „Imbokodo”, creat de rege, a totalizat 79 la sută din voturi și a obținut toate locurile în parlament, iar partidul de opoziție, Congresul de eliberare națională „Ngwane”, nici unul, deși a obținut 20,20 la sută din numărul total al voturilor.

Makhissini Dhlamini, președintele partidului „Imbokodo”, a devenit automat prim-ministru. În declarații făcute anterior, el a arătat că, din motive de ordin economic și geografic, intenționează să mențină relații cu regimul din Republica Sud-Africană, dar se pronunță împotriva politicii de apartheid.

ELECTRONICA
ȘI SPAȚIUL COSMIC

Recent și-a desfășurat lucrările la Paris Colocviul internațional cu privire la electronică și spațiul cosmic, la care au luat parte peste 700 de specialiști din 26 de țări. Colocviul a dezbătut probleme de mare interes în etapa actuală a cuceririi Cosmosului — radiocomunicațiile spațiale, securitatea zborurilor, probleme tehnice legate de sistemele de antene folosite în Cosmos, zgometele radioelectrice în spațiul cosmic etc. Colocviul a relevat importanța promovării rapide a industriei electronice puse în slujba cercetării spațiului cosmic pentru dezvoltarea traficului telefonic, telegrafic și a emisiunilor de televiziune. Din discuțiile purtate s-a conturat ideea că în curând vom asista, datorită comunicațiilor cosmice, la o adevărată „explozie” în domeniul transmiterii de informații pe întregul glob pământesc. Primele domenii care vor beneficia de aceste cuceriri sunt meteorologia, navigația aeriană, precum și cunoașterea mediului înconjurător al Pământului.

Teatrul „Faptului real contemporan”

Companiile de teatru din Londra, nemulțumite de literatura dramatică existentă, caută formule noi de creație. Unele preconizează teatrul „documentar” sau teatrul „Faptului real”, având ca țel imediat scuturarea pasivității în fața unui fapt contemporan ce nu poate fi ignorat.

Colectivul Companiei Shakespeare („Aldwych”) — actori, regizori, scenografi etc. — a încheiat un spectacol despre care s-au dat câteva informații succinte în presa românească. Este vorba de spectacolul intitulat *US*, titlu care poate fi interpretat în două sensuri: *Noi*, sau *Statele Unite*. De fapt ambele sensuri sînt cuprinse în el. Așa cum remarcă un cronicar, este „o răfuială între englezi și americani, contabilitatea engleză a delicatetei, a cumințeniei, a suspinelor, a piruetelor engleze în fața problemei Vietnamului”. Forma pe care scriitorul D. Cannan a dat-o textului a apărut la lectură ca un caiet cu diverse decupări din publicațiile actuale: „Istoria unui popor pașnic”, „Aspecte ale desfășurării războiului din Vietnam”, „Un dialog grav și dramatic cu sfîrșit tragico-spectaculos”, „Știri politice de ultimă oră”, „Concluzii critice în metaforă coregrafică”. Dar de la text la spectacol se poate spune că s-a străbătut un drum care echivalează cu creația dramatică, ai cărei autori sînt în egală măsură și regizorul (Peter Brook), și actorii, și scenografa (originala Sally Jacobs), și compozitorul (Richard Peaslee).

Peter Brook și colaboratorii săi au reușit să transpună spectatorul într-o situație pe care în mod obișnuit n-o trăiește, de care nu e perfect lucid și care nu-l preocupă îndeajuns ca să-i prevadă consecințele: Războiul din Vietnam, America agresoare și America protestatară. Sensibilitatea și luciditatea spectatorului sînt în egală măsură sollicitate.

Subiectul, dacă putem vorbi de subiect cînd nu există o strînsă înlănțuire a faptelor — are două mari capitole: I. Vietnamul dinainte de agresiunea americană, relativ liniștit. Acțiunea scenică și dialogul sînt reduse aci aproape numai la mimă. II. O tînără americană cu idei progresiste asistă la un act de brutalitate sălbatică, sinuciderea prietenului său, ce-și dă foc pentru a protesta împotriva războiului din Vietnam.

Materialul faptic e amplificat, subliniat prin simboluri ce asediază conștiințele timp de trei ore. Degetele ce făceau să sune coardele chitarelor devin arme sau membre ale trupurilor omenеști în convulsiunile sfîrșitului. Un raid aerian imaginat prin lumini amețitoare în sală, și un întineric greu, pîcios, pe scenă. Iar în finalul primei părți, o masă de rămășițe omenеști, între gărzi armate, ies din scenă și pătrund în sală ca un fluviu de vaiete (capetele lor sînt acoperite).

În această parte e simbolic urletul fetei, cu ecouri stacate; în final, e reprezentată o adevărată alegorie a vieții. Zborul fără țel al unor fluturi eliberați de un actor iar între ei unul singuratic, căruia i s-a dat foc, o tristă flacără ce se ridică sub privirile impietrite ale actorilor.

Publicul părăsește sala fără să aplaude, cu sentimentul că a asistat la câteva scene sinistre, cutremurător de reale. Muzica, bazată pe percuție și alămuri, și natura moartă galben-roșie în prima parte, neagră în a doua, adaugă și ele vibrații strident evocatoare.

Severul cronicar teatral al ziarului *Times* a plecat și el impresionat de la spectacol, dacă socotim după ceea ce a scris în numărul de a doua zi: „Acest eveniment nu corespunde niciunei categorii teatrale, el se situează în afara oricărei critici convenționale”.

Și poate că nu numai din cauza caracterului special al formei spectacolului (de nedespărțit, de altfel, de încercătura sa de idei) nu este Peter Brook de acord ca el să fie tradus, adaptat sau transpus în afara Angliei: „este o problemă a englezilor și mai ales a relațiilor dintre ei și Statele Unite”.

La „Royal Court Theatre”, fostul teatru al „furioșilor” de sub conducerea regretatului George Devlin, teatru de avangardă ce lansează noi dramaturgi și tineri actori, se urmărește de asemenea înfățișarea „Faptului real contemporan”.

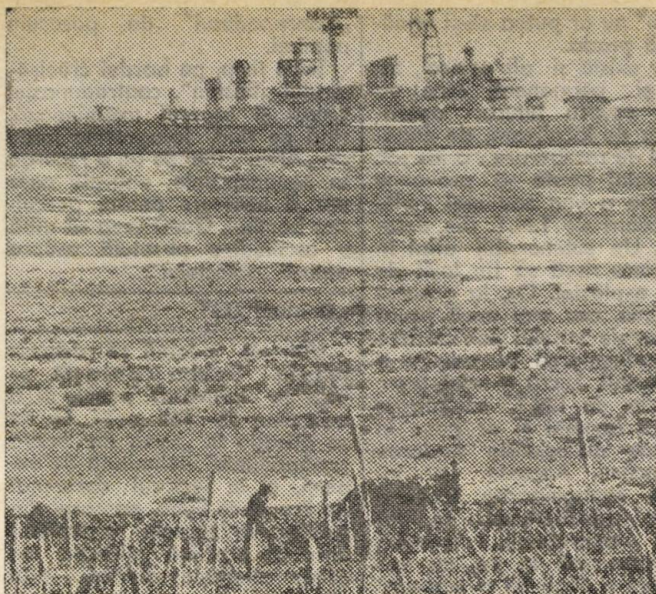
Vizita de anul trecut în Anglia a evanghelistului american Billy Graham și predicile sale au servit ca material tînărului și talentatului scriitor D. Cregan pentru o succulentă satiră, care, din păcate, e cam lipsită de dinamism scenic. Titlul piesei este *Trei oameni pentru Calverton*.

Cregan e și el preocupat de probleme de morală contemporană și de urmările unei acțiuni cu putere de a înrui conștiința oamenilor slabi, care doresc totuși să strălucească în vreun fel. Interesantă, și la acest teatru, scenografia.

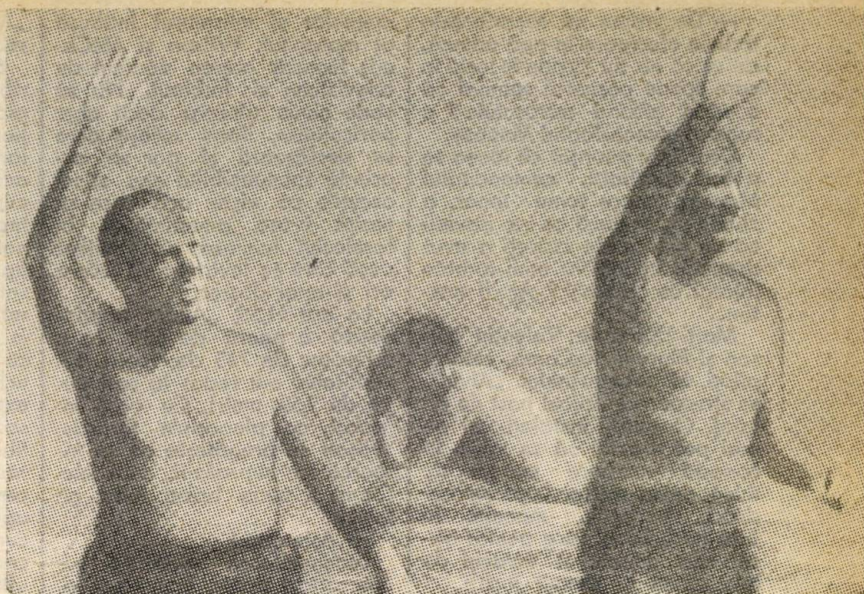
Există însă și adversari ai acestei tendințe. Noul teatru „Traverse”, condus de renumitul critic, teoretician și regizor Charles Marowitz, se opune ideologiei și artistice concepției „Faptului real”. Preocupat de găsirea unor noi formule de teatru, el încearcă o soluție „nu realistă” și „nu extravagantă”. Materialul experimental din această stațiune este piesa *Loot* (Prada) a lui Joe Orton, socotit unul din cele mai autentice talente ale generației tînere.

Adevărul este însă că „Teatrul Faptului Real” se bucură de aprecierea publicului, mai ales cînd evită naturalismul și extravagantele, ceea ce Peter Brook reușește, în ciuda unor intenționate exagerări ale expresiei grotesc-brutale în spectacolul *US*.

Londra, aprilie 1967

Crucișătorul „Plymouth Rock” patrulează în dreptul țărmurilor spaniole

„Baia demonstrativă”. Ministrul spaniol al informațiilor și turismului, Manuel Fraga Iribarne (stînga) și ambasadorul american, Angier Biddle Duke, la Palomares, în apele presupuse a fi contaminate

Captura cea 6 mare

Deși fusese mobilizată întreaga divizie a 65-a a flotei americane, cercetările în vederea descoperirii celei de-a patra bombe H, pierdută în apropierea coastei spaniole cu prilejul catastrofei aeriene de la 17 ianuarie 1966, nu progresau. Nu fusese oare calculată precis „zona de înaltă probabilitate”? Iată ce relatează în continuare Christopher Morris în cartea sa „The Big Catch”.

Și între timp, el, Simo, nu mai reușește să-și vîndă creveții. Cumpărătorii îl întreabă de fiecare dată dacă sînt sau nu contaminați. E foarte mulțumit atunci cînd reușește să vîndă cu 30 de pesetas kilogramul de creveți pe care înainte căpăta 100 de pesetas.

În timp ce-și strînge trist plasele, Francisco Simo se întreabă de ce i-or fi cerut anchetatorii flotei S.U.A. să repete de peste 20 de ori ce a văzut, dacă aceste lucruri nu-i interesează.

— În ziua accidentului — le spusese el — am văzut două parașute căzînd în mare, nu departe de coastă. Ceva mai tîrziu, în cursul după-amiezei, am plecat să pescuiesc în preajma aceluia loc. La bordul „Manuelei” se aflau alături de mine cei doi frați ai mei și cei șapte membri ai echipajului. Ei

pot să vă confirme spuselor mele. Tocmai scoteam plasa din apă cînd am simțit cu toții o rezistență puternică. Am tras încet, cu precauție. Și deodată, în timp ce plasa ajunsese aproape de suprafață, am văzut obiectul acela...

— Ce obiect? au întrebat americanii, încordați.

— Prin apă nu se deslușea prea bine, dar se vedea totuși un fel de cutie pătrată, neagră. E sigur că nu era o bombă. Și se vedea și altceva.

— Ce? Ce? au întrebat americanii.

— Ceva care plutea, probabil o parașută. Am încercat să ridicăm toate acele lucruri pe punte, dar plasele de prins creveți nu sînt făcute pentru așa ceva. Din cauza greutatei, a noastră s-a rupt. Am văzut cu-

tia neagră adîncindu-se din nou, foarte încet, în apă.

— Ați putea să găsiți din nou locul?

— Bineînțeles!

Și fără compas sau sextant, chiar și fără busolă, Francisco Simo i-a condus pe americani pînă la locul cu pricina.

Anchetatorii i-au cerut să repete de mai multe ori această scurtă călătorie. De fiecare dată, Simo i-a uimit pe marinarii flotei americane, ducîndu-i exact în același loc. De fiecare dată Simo se orientase după soare, după lanțul de munți, după diferitele culori ale apei. Și, de fiecare dată, a arătat fără ezitare cu degetul harta marină:

— Sîntem aici!

Apoi, deplasîndu-și degetul:

— Iar parașutele au căzut

acolo. Deci acolo se afla bomba.

Siguranța lui Simo îi tulburase pe americani. Totuși, ei nu voiau să admită că mașinile electronice au putut să se înșele în delimitarea „zonei de înaltă probabilitate”.

— Nici Cristofor Columb nu ar fi reușit să stabilească fără ajutorul unui sextant un punct de întîlnire pe întinderea mării ca la un colț de stradă, a declarat un ofițer navigator.

Pentru a avea totuși conștiința împăcată, americanii au trimis două dragoare de mine în jurul punctului indicat de pescar. Aparatele sonar nu au detectat nimic și dragoarele s-au întors cu cea mai mare viteză în „zona de înaltă probabilitate”. Acolo, cel puțin, existau șanse serioase.

— Căutați, n-aveți decît să căutați, bombănea Francisco Simo, observînd în depărtare siluetele cenușii ale diviziei a 65-a. Dacă vă încăpățînați să nu mă credeți, nu veți găsi niciodată bomba voastră blestemată!

Un singur ofițer, căpitanul de corvetă Mooney, atașat la statul major al contraamiralului Guest în calitate de consilier pentru cercetările submarine, avea cea mai deplină încredere în stăpînul „Manuelei”.

— Ar trebui să se trimită cel puțin un submarin care să cerceteze timp de cîteva ore fundul în locul indicat de spaniol, repeta el.

Dar munca submersibilelor era reglementată, codificată, planificată în mod sistematic. Cum ar fi putut obține detașarea unuia dintre ele pentru o misiune minoră?

Prilejul s-a ivit la jumătatea lunii martie, după două luni de cercetări. Un avion adusese de la San Diego (California) noul braț telescopic destinat submarinului „Alvin”. Era necesar ca acest nou echipament să fie experimentat.

— De vreme ce experiențele trebuie efectuate în apă adâncă, de ce să nu fie făcute în locul în care spune pescarul spaniol că a văzut căzind parașutele? a sugerat comandantul Mooney.

Cînd i s-a anunțat că ideea sa a fost aprobată, comandantul Mooney, care avea umor, a zîmbit: „Și dacă se va dovedi că un pescar de creveți a avut dreptate împotriva unei armate întregi de experți? Ar fi nostim...”

Marți 15 martie, Valentin Wilson și Marvin McCamis, cei doi piloți ai submarinului „Alvin”, se strecoară în micul post de piloți. O dată instalați, ei nu mai pot practic să se miște în această încăpăre extrem de mică, avînd de jur împrejur cadrane, butoane, manete. În față au hubloul larg pentru observația directă și ecranul de televiziune în circuit închis.

Prevăzut cu noul lui braț telescopic, cu bateriile încărcate, „Alvin” este gata pentru experiențele la mare adîncime. Micul submarin se îndepărtează încet, escortat de dragorul „Rival”. Sub cerul cenușiu, ele parcurg, unul după altul, 10 kilometri spre larg. Se află acum la 3 kilometri de linia apuseană a „zonei de înaltă probabilitate”, în locul indicat atît de des de pescarul Simo.

La ora 9,20, apa fîșie, invadînd depozitul de balast. Într-un vârtej de spumă, turela argintie a submarinului „Alvin” dispăre în valuri.

Doi oameni la 750 de metri adîncime

O sută de metri, două sute, trei sute... „Alvin” coboară mereu. Wilson a aprins proiectoarele. Pe ecranul de televiziune culoarea se schimbă din cenușiu tulbure în alb lăptos. Cu aparatele de ascultare la urechi, cu privirile ațintite asupra cadranelor lor, Wilson și McCamis transpiră. Căldura este sufocantă. A trecut aproape o oră de cînd se scufundă. Șase sute de metri, șapte sute, șapte sute cincizeci...

Fundul mării este foarte aproape. Vizibilitatea s-a redus la 10 m. Cei doi oameni abia deosebesc marginea prăpastiilor, a crevaselor submarine care defilează sub ei. Wilson manevrează cu prudență. În fiecare moment riscă să înfunde submersibilul într-o masă de noroi, să se împotmolească. În tăcerea deplină a adîncurilor „Alvin” alunecă pe lingă stîncile acoperite de alge unduitoare, se cățăără pe o ridicătură abruptă, coboară panta de cealaltă parte, ocolește un vîrf, urmează o vale. Uneori se aude un zgomot sinistru: vasul s-a împotmolit.

— Înainte, strigă infuriat McCamis.

În urma lui „Alvin”, elicea lasă o diră de noroi și nisip.

Timpe de o oră și jumătate, submarinul se tirăște în această lume fantomatică. Cu spinările ude, cu fețele șiroind de sudoare, sufocîndu-se în acest cuptor minuscul unde nu se aude decît zgomotul instru-

mentelor și murmurul înăbușit al motorului, Wilson și McCamis fixează mereu ecranul de televiziune și hubloul. Nu se vede nimic altceva decît alge periculoase, liane uriașe care se desfășoară și par să cuprindă submersibilul sau stînci ascuțite ca niște ace care se înalță brusc, amenințător. În fasciculul luminos apar cîțiva pești care se învîrtesc de cîteva ori și apoi dispar.

La ora 11,50, „Alvin” escalează o pantă de 70°, la o adîncime de 765 de metri. Vizibilitatea s-a redus la mai puțin de 2,50 metri. Cu ochii injectați, cu pleoapele înroșite, Wilson se pregătește să se întoarcă la suprafață, cînd McCamis îi pune brusc mina pe braț:

— Așteaptă!

Luminozitatea sonarului s-a intensificat brusc. Ecoul s-a lovit de un obiect apropiat, foarte apropiat. Este un ecou clar, aproape vesel.

O privire spre compas. Alta pe hartă: „Alvin” se află la aproximativ 1 500 metri de punctul stabilit de Francisco Simo. Cu răsufllarea tăiată, Wilson și McCamis schimbă o privire. Se apleacă, încordați, unul asupra ecranului său, celălalt asupra hubloului și scrutează penumbra submarină.

În acel moment „Alvin” se balansează deasupra unei prăpastii largi de șase metri. Sub raza proiectoarelor, cei trei metri de nămol care căptușesc pereții prăpastiei au aspectul cimentului proaspăt. Lumina verde a sonarului strălucește. Glasul lui Wilson este aproape de necunoscut:

— Vezi și tu ce văd eu?

— Da, pe pantă, pe jumătate înfundată în noroi...

Sus, pe dragorul „Rival”, telefonul sonar transmite cuvintele de cod venite din adîncuri, cuvintele pe care contraamiralul Guest le așteaptă de săptămîni de zile:

„Tablou de control! Tablou de control!”

La divizia a 65-a domnește o agitație ca înainte de luptă. Contraamiralul Guest convoacă un consiliu de război. Submarinul „Aluminaut” trebuie trimis să se alăture lui „Alvin”. Din păcate, submersibilul portocaliu se află în prezent în repaus pentru a-și reîncărca bateriile. Celor doi piloți ai lui, Robert Serfass și Robert Canary, li se ordonă să se grăbească.

O crevasă de o adîncime necunoscută

În fundul mării, Wilson și McCamis au primit ordin să „survoleze” bomba și să o fotografieze sub toate unghiurile; la fel, locul în care se află. Nu este o misiune ușoară: dacă „Alvin” se apropie prea mult, elicele lui ridică valuri de nămol care împiedică fotografierea. În plus, submarinul orbit poate lovi „obiectul” și acesta din urmă riscă atunci să cadă în crevasa foarte apropiată. Este o crevasă îngustă, de o adîncime necunoscută, în care

„Alvin” nu ar putea să-și urmărească prada.

Mai există și alt pericol, teribil și permanent, care va plana asupra tuturor operațiunilor de localizare, de degajare și de recuperare: orice șoc accidental poate să provoace explozia a una sau mai multe încărcături de T.N.T. din detonator. Un submersibil aflat în apropiere riscă să fie lovit de suflul exploziei. Or, la această adîncime, cea mai mică fisură în peretele vasului echivalează cu condamnarea la moarte a echipajului. Lucru și mai grav, explozia de T.N.T. ar sparge scoarța bombei și ar pune în libertate materialele nucleare radioactive. Aceasta ar însemna contaminarea lentă a apelor Mediteranei. În tot cursul operațiunii, oamenii care participă la ea nu vor uita nici o clipă că o manevră greșită poate declanșa catastrofa.

Timpe de patru ore, Wilson și McCamis fotografiază într-una „obiectul”. Apoi primesc ordin să se oprească și să aștepte sosirea schimbului: „Aluminaut”. Sînt într-adevăr șase ore de cînd „Alvin” se află sub apă. Nu mai are electricitate decît pentru două ore. După acest termen trebuie să-și reîncarce bateriile și să fie supus unei serii de verificări și de lucrări de întreținere absolut vitale.

Wilson și McCamis manevrează deci pentru a aduce micul submersibil paralel cu bomba și îl așează fără șoc pe fundul mării. Opresc motoarele, sting totul pentru a-și menaja bateriile și „Alvin”, deplăindu-se ușor în funcție de curenți, rămîne acolo, la o adîncime de 765 metri, santinela tăcută a morții atomice.

În sfîrșit, tîrziu după-amiază, după o coborîre care a durat o oră, sosește „Aluminaut”, cu proiectoarele aprinse. Se află la bord Serfass și Canary. „Alvin” își aprinde la rîndul lui proiectoarele și se ridică încet la suprafață.

Chiar și cu folosirea unor detectoare sonar perfecționate, această întîlnire submarină constituie o realizare remarcabilă. De fapt, este o „premiera”, un record încă neegalat. Dar recordul care mai trebuie bătut este mult mai impresionant: într-adevăr, se va încerca pentru prima oară recuperarea unui obiect atît de greu la o asemenea adîncime. Și acest obiect este o bombă cu hidrogen.

Prima misiune a submarinului „Aluminaut” este de a fixa de o bombă un „sonar transponder”, adică un sonar emițător-receptor pe bază de impulsuri. Cînd primește un semnal emis de unul din submarine, „transponderul” îi răspunde pe o altă lungime de undă, pentru a evita orice interferență. Acest aparat perfecționat va permite să se repereze bomba în mod precis în momentul schimbului de submarine, fără ca un submersibil să fie obligat să facă de gardă în permanență.

Serfass și Canary vor avea nevoie de trei ore de manevre delicate pentru a reuși să fixeze

„transponderul” de parașuta bombei.

Între timp, pe bordul crucișătorului „Boston”, contraamiralul Guest și experții examinează, rînd pe rînd, fotografiile luate de „Alvin”. Înainte de a recurge la nenumăratele aparate care vor fi necesare pentru pescuirea bombei, Guest vrea să aibă o certitudine absolută asupra naturii „obiectului”.

„Contact 261”

Ultimele îndoieli se risipesc repede. Bomba pierdută se află cu adevărat acolo, la o adîncime de 765 metri. Ea nu se găsește în „zona de înaltă probabilitate” delimitată de experți, ci în sectorul desemnat de Francisco Simo, pescarul din Aguila. În spatele amiralului care își exprimă mirarea, un ofițer zîmbește discret: este căpitanul de corvetă Mooney.

În timp ce „Alvin” și „Aluminaut” se schimbă unul pe altul, încercînd să înfișă ghiare în parașuta bombei, mesaje „ultrascrete” pornesc spre Torreon, spre Madrid, spre Washington. Nu se vorbește niciodată de descoperirea bombei, ci de „Contact 261”. Acesta este numele de cod ales.

Bomba propriu-zisă este denumită „Robert”, iar parașuta ei „Douglas”. Robert și Douglas sînt numele fiilor amiralului Guest. Căci americanii se tem în continuare de eventualii hoți de secrete. Atîta timp cît bomba nu a fost recuperată, este preferabil ca numărul celor informați în această privință să fie cît mai mic cu putință: sînt înștiințați deci președintele Johnson, generalul Franco și cîțiva șefi de stat major americani din Europa, printre care șeful statului major al forțelor aeriene din Wiesbaden.

Peste 24 de ore a aflat întreaga lume. N-a fost nevoie de spioni: un colonel de aviație american din Wiesbaden nu s-a putut abține să povestească ceea ce știa unui pilot civil vest-german din Frankfurt, care a repetat informația unui ziarist american din Madrid: Harry Stathos, șeful agenției U.P.I. din capitala Spaniei.

— E adevărat? a întrebat Stathos prin telefon ambasada Statelor Unite.

— No comment!

Asta echivalează cu o confirmare. Stathos lansează un flash. În Spania, Francisco Simo devine brusc erou național.

Între timp, în jurul lui „Contact 261” lucrurile nu au înaintat de loc. Nu numai că submarinele nu reușesc să prindă parașuta, dar bomba pare să se înfunde încetul cu încetul în nămol. În același timp pare să se apropie de crevasă. Trebuie să se găsească deci o altă metodă: înainte de a încerca să ridice bomba spre suprafață, oamenii vor agăța o ancoră de parașută și o vor trage pe fundul mării pentru a o aduce într-o zonă mai sigură, unde submersibilele vor putea să lucreze mai ușor.

(Va urma)

DALLAS, NOIEMBRIE 1963

Pierre Salinger despre cartea lui William Manchester (II)

Cealaltă persoană a fost chiar Bill Manchester, care i-a trimis lui Jacqueline Kennedy o lungă scrisoare. Din această scrisoare reieșea că munca extenuantă, trăirea și retrăirea evenimentelor de la 22 noiembrie 1963 îl aduseseră pe Manchester într-o stare aproape de nerecunoscut. „La început nici nu-mi închipuiam că va fi o lucrare atât de îndelungată. Dar pe atunci existau multe aspecte ale acestei afaceri de a căror existență nu-mi dădeam seama — spune el — în scrisoarea adresată lui Jacqueline Kennedy. Ultimii doi ani au fost cei mai grei din viața mea. Criza a izbucnit în ziua de «Thanksgiving». La 26 noiembrie am fost transportat la spital din cauza unei crize de epuizare. Timp de 12 zile am zăcut imobilizat. În următoarele șase săptămâni am rămas în spital, dar scriam opt sau nouă ore pe zi. Manuscrisul a fost terminat în opt săptămâni explozive, fără răsuflare. Azi dimineață m-am sculat de vreme și am așteptat zorile. Nu am văzut niciodată un răsărit de soare atât de frumos».

Scrisoarea lui Manchester către Jacqueline arată și că el considera cartea drept o reflectare a propriului său mod de a gândi. „Nu sînt în măsură să emit judecăți de valoare. Orașul Dallas, de pildă, va fi furios pe mine. Dar am cercetat în modul cel mai scrupulos această stranie comunitate și fiecare fapt pe care îl relatez este un fapt solid. În introducere am subliniat că eu și numai eu port răspunderea cărții. Declar, și este adevărat din toate punctele de vedere, că relațiile mele cu cei cărora le-am luat interviuri au fost de ordin strict profesional, că nici unul nu mi-a sugerat cum să scriu, că toate concluziile îmi aparțin. În sfîrșit, pînă în momentul cînd dactilografele au preluat manuscrisul, nimeni în afară de mine nu a citit un cuvînt. Dallasul nu va reuși să mă invoce drept pretext pentru a face rău nimănui, inclusiv lui Harper. Amploarea cercetărilor, scrupulozitatea documentării sînt atât de evidente încît orice cititor va fi conștient de deplina responsabilitate a autorului».

Îndată după această scrisoare către Jacqueline, copiile manuscrisului au fost trimise lui Guthman și Siegenthaler și, în cele trei luni care au urmat, amîndoi au lucrat asupra textului, discutînd unele eventuale modificări cu Evan Thomas și Manchester. Întîlnirile dintre Manchester, Guthman și Siegenthaler au avut loc la New York. Lucrurile s-au desfășurat atît de corect încît Guthman și Siegenthaler n-au avut niciodată vreo îndoială în ce privește cordialitatea relațiilor lor cu Manchester. Cît despre Thomas, acesta era atît de mulțumit de ajutorul lui Siegenthaler încît i-a oferit chiar o sumă de bani. Siegenthaler l-a refuzat politicos.

Mai există și o altă scrisoare de mare interes: cea scrisă de Thomas lui Siegenthaler și lui Guthman, în care se referă la opinia directorului firmei „Harper” asupra cărții lui Manchester. După părerea lui, cartea era „în mod gratuit și meschin insultătoare pentru președintele Johnson și, din acest motiv, pentru memoria defunctului președinte Kennedy. Totuși, cartea a necesitat o muncă considerabilă și s-ar putea spune aproape că este o carte mare... S-ar zice că Manchester a fost atît de copleșit de această tragică relatare încît nu ar fi putut să nu-i dea un caracter fabulos”. Cînd d-na Kennedy a calificat cartea drept „lipsită de gust și în mod gratuit insultătoare”, unii au atacat-o, amintindu-și că ea nu citise manuscrisul. Dar Jacqueline nu făcuse decît să-și însușească opinia editorului.

TEROAREA INEDITULUI

Lucrurile s-au clarificat anul trecut, în iulie 1966. La începutul lunii, multe din corecturile propuse de Siegenthaler nu fuseseră încă introduse în text. Siegenthaler a vorbit cu Thomas și cu Manchester, care l-au asigurat că-l vor satisface. Dar la o întrevvedere ulterioară a intervenit un element nou. Directorii lui „Harper and Row” i-au cerut lui Siegenthaler să obțină din partea lui Bob Kennedy o scrisoare în care să se indice data publicării cărții. O asemenea scrisoare, spunea Thomas, era necesară pentru ca Manchester să nu se teamă că ea nu va mai putea apărea niciodată. În plus, scrisoarea ar fi permis să se trateze cu diferite publicații săptămînale vinzarea cărții.

Pe măsură ce zilele și săptămînile treceau, Thomas devenea tot mai insistent în ce privește necesitatea obținerii scrisorii. El îi repeta lui Siegenthaler că este extrem de preocupat de sănătatea fizică și mintală a lui Manchester, îi spunea că scriitorul este „înebunit de durere”, trăgea chiar concluzia că Manchester „se va prăbuși” dacă nu obține o scrisoare de asigurări din partea senatorului Kennedy. De altfel, Manchester însuși i-a vorbit lui Siegenthaler despre acest lucru. I-a împărtășit temerile sale că s-ar putea ca lucrarea să nu mai apară niciodată și i-a explicat că aceste temeri îi ruinează sănătatea. Totuși, cu știința tuturor și în timp ce acestea erau în curs, agentul literar al lui Manchester, Don Congdon, expedia copii după manuscris. Unor reviste săptămîniale, unor cluburi literare...

Cîte copii au fost distribuite, nu se știe exact. Congdon spunea că au fost șapte. Alții vorbeau de 20. Oricum ar fi, vreme de cîteva zile, mai multe persoane au avut în mînă manuscrisul inedit al lui Manchester, înainte ca senatorul Kennedy sau Jacqueline Kennedy să-și fi dat aprobarea. Bob Kennedy a aflat despre expedierea manuscrisului dintr-un articol publicat în „The New York Times”.

— E nebun! Vrea să asigurăm viața unui martor de la Dallas!
(Din Szpilki, Varșovia)

La 26 iulie 1966, Siegenthaler, capitulând în fața presiunilor lui Thomas și ale lui Manchester, a telefonat secretarei particulare a lui Bob Kennedy, Angela Novello, și i-a dictat proiectul unei scrisori care urma să fie trimisă lui Thomas. Novello a pus în aceeași zi proiectul de scrisoare pe masa senatului dar acesta nu a găsit-o decât la 28 iulie. La 27 iulie, Thomas a chemat-o pe miss Novello, la 28 iulie a chemat-o Manchester și amândoi au întrebat-o ce s-a întâmplat cu scrisoarea. Miss Novello a făcut atunci o notă despre convorbirea cu Manchester: „Am vorbit cu Bill Manchester, care nu doarme de trei nopți pentru că este preocupat de această scrisoare. Siegenthaler l-a asigurat că el a expediat-o. I-am explicat lui Manchester că nu am avut timp să i-o trimit, că o voi face cât mai curând etc. Manchester a răspuns că se va întilni mine cu reprezentanții revistelor „Look” și „Life” și că a ales aceste două săptămânale, considerându-le cele mai potrivite pentru publicarea cărții. Speră că veți aproba alegerea pe care o va face. În caz contrar, spune că va lăsa pe dv. să alegeți. Ar dori să vorbească cu dv. diseară și, dacă nu cu dv., cel puțin cu mine pentru a ști ce ați hotărât. Intenționează de altfel să plece luni în Maine cu familia. (P.S. Recitind ce-am scris, reiese că Bill ar fi fost foarte iritat, minios. Nu era. Este doar preocupat de carte, dorind să ajungă la un acord cât mai favorabil cu revista pentru ca să poată contribui cu o sumă mai mare la fondurile bibliotecii.)”

Nota lui Miss Novello a fost lăsată pe masa lui Bob Kennedy și mai târziu, în cursul zilei, Bob i-a trimis o telegramă lui Manchester. I-o trimitea, spunea el, „pentru că reprezentantul lui Harper mi-a spus că Manchester se îmbolnăvește din cauza obsesiei că această carte nu va mai fi publicată niciodată”. Agentul lui Manchester, Don Congdon, i-a spus mai târziu lui Goodwin: „Nu știu de ce i-a înșirat Thomas năzbîtiile acelea. Aveam nevoie de scrisoare pentru motive de afaceri. Sănătatea lui Manchester era bună”.

În această controversă, telegrama trimisă de Bob Kennedy lui Bill Manchester are o importanță crucială. „Pentru cazul în care s-ar ridica unele noi întrebări în legătură cu manuscrisul cărții d-tale, doresc să declar următoarele: deși nu am citit relatarea lui William Manchester despre moartea președintelui Kennedy, cunosc respectul președintelui față de Manchester ca istoric și ziarist. Știu că și alții intenționează să publice cărți despre evenimentele de la 22 noiembrie 1963. Întrucât aceasta privește subiectul unei cărți și întrucât domnul Manchester a avut la dispoziție pentru cercetările sale mai multe surse de informații și documentare decât orice alt scriitor, membrii familiei Kennedy nu vor ridica nici un obstacol în calea publicării lucrării sale. Avind însă în vedere că relatarea d-lui Manchester va fi publicată fragmentar, mă aștept ca episoadele să fie scoase din context sau relateate într-un mod care ar putea denatura faptele sau evenimentele referitoare la moartea președintelui Kennedy. Robert Kennedy”.

Bob Kennedy era convins că telegrama constituia un ajutor pentru publicarea cărții, că ea nu anula termenii acordului semnat cu Manchester în 1964. Dar, foarte curând, a devenit limpede în ce mod interpretau Thomas și Manchester punctul de vedere al senatului Kennedy asupra caracterului acestei telegrame. A doua zi, Manchester l-a chemat pe Bob Kennedy și i-a spus că nu se va ridica „nici o problemă” în

ce privește executarea contractului, că nimic nu va apărea fără aprobarea senatului Kennedy și a d-nei Kennedy. La 4 august, Thomas, Manchester și senatul Kennedy au făcut un schimb de telegrame care întărea și mai mult acest punct de vedere.

Bob Kennedy a primit o telegramă semnată de Thomas și de Manchester: „Homer Bigart, de la „The New York Times”, scrie o relatare care va apărea în mai multe serii și a strins diverse informații în ce privește prețul vânzării. Am răspuns evaziv. Potrivit condițiilor existente, ne așteptăm ca această carte să aducă cea mai mare contribuție bibliotecii și sintem mulțumiți de acest lucru. În lipsa unor discuții ulterioare, trebuie să conchidem că acordul semnat inițial prevalează”. Senatul Kennedy a răspuns imediat: „În ce privește telegrama în care spuneți: „În lipsa unor instrucțiuni ulterioare, acordul semnat prevalează”, sintem de acord; asta înseamnă că eu și d-na Kennedy va trebui să autorizăm publicarea cărții și că această autorizație nu a fost încă dată”.

De aceea este oarecum surprinzător că Manchester a semnat un contract cu săptămânalul „Look” pentru publicarea în serie a „Morții unui președinte”, la 11 august 1966, cu o clauză care spunea că „senatul Kennedy, vorbind în numele familiei Kennedy, aprobă publicarea cărții”.

Manchester îi asigura pe membrii familiei Kennedy că drepturile lor erau pe deplin protejate în contractul cu „Look”. Dar, din motive inexplicabile, vreme îndelungată aceștia nu au reușit să vadă contractul cu „Look”. Jacqueline Kennedy, care se afla în Hawai în perioada vânzării cărții către „Look”, și care nu citise încă nici măcar un singur pasaj, deși contractul garanta pe deplin dreptul ei de a o examina înaintea „oricui altcineva”, s-a înapoiat în Statele Unite mult timp după perfectarea vânzării. Jacqueline Kennedy ținea foarte mult să vadă contractul și, după încercări repetate de a-l obține, l-a invitat pe Manchester să-i facă o vizită la locuința ei de la Hyannis Port, în Massachusetts. Era la sfârșitul lui august. I-a pus chiar la dispoziție lui Manchester avionul familiei Kennedy, „Carolina”, pentru ca Manchester să ajungă fără eforturi în Massachusetts. Manchester trebuia să vină împreună cu Goodwin.

TIRGUILA CORECTURILOR

Manchester l-a întâlnit pe Richard Goodwin la hotelul Stanhope și i-a arătat pentru prima oară contractul în drum spre aeroport. Goodwin l-a parcurs rapid și a rămas înmărmurit, descoperind că nu conținea nici o clauză de protecție pentru familia Kennedy. În realitate, i se garanta lui Manchester dreptul de a controla modificările datorate concentrării anumitor capitole dar chiar și acest drept era limitat. Soșii la Hyannis Port, Manchester i-a spus d-nei Kennedy că, în cele din urmă, a înțeles de ce ea nu a dat niciodată o aprobare definitivă pentru publicarea cărții. A adăugat că a comunicat acest lucru revistei „Look”.

Multe zile după aceea i-a explicat lui Goodwin că l-a informat despre acest lucru pe Gardner Cowles, redactorul șef al săptămânalului, pe directorul acestuia, William Attwood, și pe avocatul John Harding. I-a comunicat și răspunsul primit: „Look” ar fi publicat cartea, oricum, cu sau fără permisiunea d-nei Kennedy. Cînd el, Manchester, a replicat că-i va da în judecată pentru a împiedica publicarea, ei i-au răs-

puns că, în acest caz, îl vor acționa în judecată pe el, cerîndu-i daune. Cu toate acestea, Robert Kennedy și Jacqueline Kennedy credeau că bunul simț va învinge în cele din urmă, că schimbările dorite vor mai putea fi discutate și, în această speranță, d-na Kennedy începu să lucreze asupra cărții; secretara ei de presă, Pamela Turnure, a pregătit un memoriu de patru pagini, în care erau expuse toate corecturile dorite.

Am început din nou să mă ocup de afacerea Manchester în septembrie 1966. Mă găseam tocmai la New York și luam dejunul cu Nelson Doubleday, editorul cărții mele „Cu Kennedy”, cînd acesta îmi spuse că tocmai citise „una din cele mai fantastice cărți pe care le-a citit vreodată”. La întrebarea mea care era această carte, mi-a răspuns: „Moartea unui președinte”. Una din multele copii puse în circulație la New York de agentul lui Manchester fusese dată unui club de cărți; proprietatea lui Doubleday. I-am cerut copia. Fusese citită pînă atunci de aproape 50 de persoane, membre ale clubului, și de Doubleday; asta demonstrează cit de intens au fost vehiculate aceste manuscrise de îndată ce fuseseră puse în circulație. Am citit-o și eu. I-am comunicat lui Bob Kennedy ce credeam despre această situație. Mai târziu, pe la sfîrșitul lui octombrie, am fost invitat la o reuniune în apartamentul lui Bob Kennedy din New York. La această reuniune au mai participat Theodore Sorensen, Arthur Schlesinger jr., Goodwin, Siegenthaler.

La reuniune domnea o atmosferă disperată, de ireparabil. Eforturile de negociere cu „Look” și cu casa de editură nu avuseseră nici un succes. Nici „Look”, nici „Harper and Row” nu se arătau dispuse să prezinte unui reprezentant al familiei Kennedy manuscrisul tipărit. În același timp, toți spuneau că orice ceartă era riscantă din momentul în care existau deja mai multe copii ale cărții în mîini diferite. S-a conchis deci că cearta ar fi fost interpretată în cercurile ostile ca o tentativă de cenzurare a relatării evenimentelor și că ar fi fost greu să se clarifice fondul întregii afaceri în cursul controverselor care ar fi urmat, neîndoindu-se, oricărei acțiuni în justiție. Hotărîrea comună a fost în consecință să se rezolve afacerea pe cale amiabilă cu „Look” și cu Harper.

Acțiunea în justiție intentată de Jacqueline Kennedy a fost prezentată după eșecul acestei tentative. Abia după aceea persoane apropiate de d-na Kennedy și de Robert Kennedy au citit manuscrisul pentru prima oară după trei luni. A fost însă nevoie de acțiunea în justiție pentru a-i constrînge pe cei pe care un contract, încheiat cu bună credință, îi obliga la aceasta. Citind în sfîrșit manuscrisul, persoanele apropiate de d-na Kennedy și Robert Kennedy au descoperit că multe corecturi propuse și acceptate de „Look” și de Harper cu cinci luni înainte nu fuseseră făcute.

Astăzi, afacerea este rezolvată dar prețul plătit a fost prea mare pentru toți. Nu vreau să exprim aici o apreciere asupra cărții lui Manchester. Istoria își va da verdictul bun sau rău. Manchester a arătat clar că vrea să fie judecat mîine, nu astăzi. Poate că istoria ne va spune și dacă familia Kennedy a comis o greșală încredințînd relatarea unui singur scriitor și luînd o hotărîre atît de importantă îndată după asasinarea președintelui. Dar, cum spuneam la început, aceste lucruri par astăzi foarte îndepărtate. Parcă altele erau vremurile, altele locurile, alta starea de spirit atunci cînd a fost conceput volumul „Moartea unui președinte”.

(După „Europeo”)

poliția sud-africană, săraca...

Teodor MAZILU

Cind e vorba de poliție, guvernul sud-african își rupe și piinea de la gură... Orice s-ar întâmpla, poliția nu trebuie să sufere, de aceea guvernul din Pretoria o ține cât mai departe de mizeriile existenței... Chiar dacă în alte domenii lucrurile merg ceva mai greu, măcar atita bucurie să aibă și autoritățile din Pretoria : să-și știe poliția sănătoasă. Judecata e simplă : dacă poliția e sănătoasă și ei dorm mai liniștiți. Ea nu trebuie să sufere, ea nu trebuie să ducă lipsă de nimic, ea trebuie să fie întotdeauna bine dispusă, bine hrănită și bine înarmată... Cind o văd cit e de rotofeie și de înarmată pînă-n dinți, mai să le dea lacrimile de bucurie... Măcar poliția, săraca, să n-aibă grija zilei de mîine... Căci poliția din Pretoria e inconștientă ca o odraslă prea răsfățată — ea nu știe, sărmana, decît să aresteze, să ia interogatorii, în viața practică nu se prea descurcă — trebuie să fie și cineva care să aibă grija de ea, s-o îmbrace și s-o hrănească...

Slăbiciunea autorităților sud-africane față de poliție e evidentă... Ei îi dau tot ce au mai bun, mîncarea cea mai gustoasă, arma cea mai automată și tandrețea cea mai consecventă... Totul pentru poliție. Să nu ducă lipsă de nimic, să se îngrășe, să se modernizeze, să crească mare și voinică... Și îndopată, hrănită, înarmată, mîngiată, iubită, poliția crește și se dezvoltă. Principalul e ca poliția să fie mulțumită... Căci de la mulțumirea poliției se trage liniștea autorităților sud-africane...

Răsfățată, conștientă de valoarea ei, poliția cere mereu fonduri. Ca unui copil excesiv adorat, toate dorințele îi sînt imediat îndeplinite. Bugetul guvernului sud-african pe exercițiul în curs include la capitolul cheltuieli militare și polițienești o sumă care depășește cheltuielile, în același domeniu, în perioada cea mai acută a celui de-al doilea război mondial. Nici nu e de mirare... Scump, da' face !

Teroarea costă bani grei... Nimeni nu arestează pe gratis. Nimeni nu trage cu pistolul dacă nu-i plătești regulat chenzina. Polițiștii trebuie să aibă calorile asigurate. Cei care arestează populația de culoare trebuie să aibă o stare fizică excelentă. Teroarea n-o execută niște romantici cu capu-n nori, ci niște bărbați în toată firea, care vor să bea și să trăiască bine... Delatorii cer și ei să fie plătiți cu bani gheață, altfel nu-și mai fac meseria. Ticălosul neplătit la timp riscă să devină om de treabă...

Asta e situația... Pentru politica de apartheid e musai să scoți bani din bu-

— Unde vezi dumneata escaladare ?
(Din News-Sentinel, Knoxville, S.U.A.)

zunar... Stringi cureaua în alte părți, tragi mița de coadă, dar știi că poliția e poliție... Desigur, există și zbiri voluntari, zbiri care terorizează populația de culoare din avînt spontan, fără să ceară un ban, dar aceștia sînt puțini și nu te poți bizui pe ei... Ticălosul benevol nu e o soluție inteligentă și sigură, trebuie să ai ticălosul tău, ticălosul tău salariat, pe care să-l plătești, să-l supraveghezi și să-l tragi la răspundere... Așa că înțelegem de ce, temîndu-se de populație, autoritățile din Pretoria se poartă cu atita dragoste față de poliție.

Săraca, mititica, plăpînda, răsfățata, nemiloasa, sîlbatica poliție din Pretoria... Măcar ea, săraca...

noncandi- datul

Art BUCHWALD

Toată lumea vrea să știe cine va fi candidatul republican la președinție în 1968. Nu-i prea ușor să detectezi intențiile republicanilor. Mi-am dat seama de acest lucru vorbind cu un politician al cărui nume fusese vînturat insistent în ultima vreme.

— Domnule — i-am spus — ai fost menționat ca eventual candidat în alegerile prezidențiale din 1968. Ce aveți de spus în această privință ?

— E un nonsens. Pentru următorii patru ani mi-am pus forțele în slujba minunților oameni din statul meu și în momentul de față nu am aspirații prezidențiale.

— Dar în țară s-au deschis douăzeci de birouri sub egida „Glotz să fie președinte”.

— Ca să fim preciși, douăzecișitrei. Săptămîna viitoare se vor deschide încă două. Aș vrea să spun că dezaprob energic aceste activități inițiate de numeroși prieteni politici bine intenționați. Le spun la fiecare dîneu pentru stringerea de fonduri, la fiecare miting și la fiecare conferință de presă că nu sînt interesat să candidez la președinție în 1968. Din păcate, nu pot controla ceea ce face din proprie inițiativă fiecare cetățean particular.

— Așa e, domnule. Am vizitat sediul dv. electoral din Pennsylvania Avenue nr. 1750.

— Vrei să spui 1755, nu-i așa ? Numărul de telefon este Arizona 2-3456. Și ce-i cu asta ?

— Cei de acolo susțin că dumneavoastră nu vă opuneți ca propaganda electorală să înceapă încă de pe acum. — Greșesc. Le-am spus ieri seară la o ședință de fixare a strategiei că nu doresc să fiu considerat candidat și sper că-mi vor respecta dorința în această privință. Le-am spus, de asemenea, că nu voi accepta decît să țin discursuri nepolitice în fața delegaților republicani și la cluburile tineretului republican. Le-am mai amintit că există un mare număr de candidați mult mai potriviți decît mine.

— Pe cine ați menționat ?

— Pe guvernatorul Klunk, de pildă. Știți, acela care și-a dus statul la faliment. Sînt de părere că ar fi un candidat excelent.

— Cine altcineva ?

— Senatorul Zap. E tînăr, atrăgător, are un sex-appeal nebun și nu sînt de părere că lipsa sa de experiență în materie de guvernare ar trebui să fie socotită drept un factor negativ.

— Cum stau lucrurile cu fostul vicepreședinte Zimmer ?

— Zimmer a muncit foarte mult pentru partidul republican încă de pe vremea cînd era vicepreședinte și ar trebui să i se dea o nouă posibilitate de a ocupa o funcție importantă. Faptul că în ultimii patru ani nu a reușit să fie ales nici măcar șerif nu trebuie să fie luat în considerare. A avut pur și simplu o serie de ghinioane.

— Se spune că ar putea fi luată în considerare și candidatura guvernatorului Rhubarb.

— Îl cunosc pe guvernatorul Rhubarb și am pentru el cel mai mare respect. Cred, de asemenea, că un om care a divorțat de trei ori ar fi un candidat la fel de bun ca un om care nu a fost căsătorit decît o singură dată și de aceea sper că nimeni nu va ridica obiecții pe acest criteriu la conferința partidului republican.

— Se pare că lucrați mai mult pentru alți candidați decît pentru dv.

— Evident. I-am promis lui Ray Bliss că, indiferent ce-aș face, nu voi ataca nici un republican în public și nu voi periclita șansele noastre în 1968.

— În cazul în care s-ar ivi un impas, ați accepta să candidați chiar dumneavoastră ?

— Cred că am arătat destul de clar că nu mă interesează funcția. Firește, dacă președintele Eisenhower mi-ar cere să candidez...

(Din The New York Herald Tribune, nr. 26 201)

The New York Times Magazine

CUM SĂ NU FIM O PUTERE MONDIALĂ

CUVÎNTUL „putere” are un caracter curios și periculos, căci este folosit în două sensuri, în mod fatal ușor de confundat. Este clar că Statele Unite dispun de o putere imensă pe care ar putea s-o folosească în orice parte a globului. De aici nu decurge însă de loc că Statele Unite ar fi o putere mondială — cu P mare — și nici nu înseamnă că ar trebui să dorim să fim o asemenea putere. Dacă o țară dispune de forța necesară și nu-și pune prea multe probleme în privința consecințelor, este suficient de ușor să-și exercite puterea, dar a fi o Putere este un lucru cu totul diferit și deosebit de dificil.

Nu cred că Statele Unite sînt pregătite să fie o Putere pretutindeni — în emisfera occidentală, în Europa și în Asia — și nici nu cred că ar trebui să dorim să exercităm puterea pretutindeni...

Noi nu dispunem de resursele materiale, intelectuale sau morale pentru a fi în același timp o putere americană, o putere europeană și o putere asiatică. Un membru al Curții supreme, Holmes, obișnuia să spună că primul lucru pe care trebuie să-l învețe un judecător este acela că el nu e Dumnezeu. Iată o lecție pe care ar trebui să o învețe fiecare om, o lecție pe care ar trebui să o învețe fiecare stat.

Continuăm să fim angajați față de reforme vaste, dar nerealizate încă, în America Latină; sîntem angajați în răspunderi incomparabil mai mari în Asia. Nu m-ar mira dacă restul lumii ar exprima surprindere față de ambiția sau temeritatea noastră sau dacă s-ar întreba de ce, dacă dispunem de forța și resursele necesare acestor proiecte, nu le folosim pentru a pune ordine în propria noastră casă.

Aproximativ o cincime din populația noastră trăiește în sărăcie. Noi nu dispunem de resursele pentru înlăturarea acestei sărăcii. Orașele noastre decad; nu avem resursele necesare pentru a le restaura. Sistemul nostru de învățămînt este inadmisibil de inadecvat; nu dispunem însă de resursele necesare pentru a-l ridica la nivelul pe care noi înșine l-am stabilit. Fluviile și riurile noastre sînt poluate și însuși aerul pe care-l respirăm este otrăvit, dar ne lipsesc resursele necesare pentru curățirea lor. Discriminarea și injustiția rasială înfloresc în toate sectoarele țării, dar nu avem resursele necesare pentru înlăturarea lor din societatea sau din economia noastră. Crima se etalează pe străzile orașelor noastre, dar ne lipsesc resursele necesare pentru a o ține sub control. În țară și în străinătate, mulți se întreabă dacă nu ar fi mai înțelept să folosim imensa noastră forță și marile noastre resurse pentru a înlătura sărăcia și nedreptatea, precum și lipsurile din propria noastră țară, înainte de a ne lansa în cruciade pe continente îndepărtate.

Problema noastră nu este aceea că ne-ar lipsi resursele materiale sau forța materială. Poate că dacă am folosi în scopuri pașnice toată bogăția pe care o folosim acum pentru război, am dispune într-adevăr de resursele necesare pentru a ridica nivelul de trai în America Latină, Asia și Africa, precum și la noi în țară. Ceea ce ne lipsește, însă, sînt resursele politice, intelectuale și morale pentru realizarea unor acțiuni globale de acest fel.

Unii americani trăiesc cu prejudecata despre imoralitatea Lumii Vechi și virtutea Lumii Noi. La fel stau lucrurile cu obiceiul nostru de a înveșmînta într-o mantie de moralitate propriile noastre războaie. Mai mult poate decît orice altă țară avem tendința să ne transformăm războaiele în cruciade. Războiul mexican a reprezentat o parte a „destinului” nostru evident. Războiul americano-spaniol a fost „o cruciadă pentru eliberarea Cubei de sub tirania spaniolă”. Primul război mondial a fost „o cruciadă pentru a întrona democrația în lume”. Cel de-al doilea război mondial a avut într-adevăr țeluri morale în mod mult mai evident decît oricare alt război din timpurile moderne.

Se caută tot mai stăruitor o justificare morală actualei noastre implicări în Vietnam. Este prezentată ca un război pentru a stăvili „agresiunea comunistă”. Printr-o argumentare în cerc vicios, aceasta presupune și include „interesele vitale” pe care noi le avem în această regiune intrucît, la o mai atentă examinare, „interesele noastre vitale” se referă exact la „stăvilirea comunismului”.

...Statele care sînt puternice și în același timp cred că li se cuvine totul sînt înclinate în mod irezistibil să creze și să accepte un dublu standard de comportare. Anglia s-a făcut vinovată de o asemenea comportare în cea mai mare parte a secolului al XIX-lea. Astăzi, Statele Unite adoptă aceeași atitudine. Sîntem convinși că sîntem mai buni decît alte state. Și, totuși, chiar în problemele interne, noi nu am fost în afara oricărei critici; să ne amintim că am menținut sclavia legală în Statele Unite mult timp după ce alte state civilizate renunțaseră la ea.

Domeniul relațiilor externe, în care, în mod instinctiv considerăm justetea politicii noastre ca ceva de la sine înțeles, este acela în care dăm dovadă în modul cel mai vădit de un asemenea dublu standard. Exemplul cel mai grăitor este atitudinea față de expansionism, agresiune și imperialism.

Cei mai mulți dintre noi uită că, de la cruciade încoace, și desigur din epoca descoperirii Americii, agresiunea a fost occidentală și europeană. Europa a fost aceea care s-a extins și a cucerit, care a creat imperii și a implantat colonii, guvernînd din depărtare. Occidentul este acela care a inventat imperialismul și colonialismul.

Trebuie să ne amintim că în ochii lumii secolului al XIX-lea, Statele Unite au fost statul cel mai expansionist și mai agresiv. În prima jumătate a secolului, acest nou stat s-a extins de la Mississippi la Pacific. Am cumpărat Louisiana, am obligat Spania să părăsească Florida de vest și, prin manevre, am scos-o din Florida de est. Am anexat Texasul și am dus cu Mexicul un război care s-a terminat prin deposezierea acestei țări de jumătate din teritoriul ei — sud-vestul și California. I-am scos pe englezi din nord-estul Pacificului. Astfel, în răstimp de o jumătate de secol ne-am triplat teritoriul în dauna Franței, a Spaniei, a Mexicului și a Angliei. În aceeași perioadă, președinții noștri au enunțat doctrina Monroe și doctrina Polk prin care pro-

La Louisville (în statul Kentucky) poliția a atacat cu gaze lacrimogene o demonstrație a negrilor pentru drepturi civile. Au fost arestați 75 de manifestanți

clamau de fapt hegemonia americană în emisfera occidentală.

La baza actualei crize se află în mare măsură eșecul nostru de a aprecia ceea ce reprezintă probabil cea mai mare revoluție de la descoperirea Americii. Mă refer la revolta Asiei, Africii împotriva metropolelor și la apariția în lumea modernă a ceea ce reprezintă poate două treimi din populațiile globului. Sintem martorii ridicării unor popoare și civilizații, ai înlăturării rezultatelor unor secole de proastă conducere și de exploatare, ai eforturilor energice de a ajunge din urmă, într-o singură generație, progresele pe care Occidentul le-a realizat cu vărsări de sânge, războaie și revoluții într-o perioadă de patru sau cinci secole.

Se poate spune desigur că, din punct de vedere material, am acordat sprijin acestui efort, în special acelor popoare pe care am dorit să le atragem de partea noastră în lupta împotriva comunismului. Dar în alte privințe importante noi ne-am pus în situația de a ne opune revoluției și acelor elemente pe care unele din aceste popoare le consideră ca reprezentând progresul. Am permis să fim împinși pe locul pe care Anglia l-a ocupat în cea mai mare parte a secolului al XIX-lea și Franța o bună parte a secolului al XX-lea, locul de campioni ai statu-quo-ului, de apărători ai modului de viață occidental, ai formei de guvernare și ideologiei occidentale. Este greu să ne îndoim că cea mai mare parte a lumii ne consideră astăzi ca principalul dușman al schimbării revoluționare.

Ce am fi gândit dacă Sfânta Alianță ar fi trimis o mare armată să sprijine guvernele legitime și să înăbușe acțiunile rebelilor din statele Americii Latine? Ce am fi gândit dacă în 1861 englezii ar fi intervenit în sprijinul Confederației sau ar fi recunoscut un Jefferson David în exil ca șef legitim al Confederației, așa cum persistăm noi să-l recunoaștem pe Cian Kai-și ca șef legitim nu numai al guvernului din Taiwan, ci al întregii Chine, la 17 ani după expulzarea sa?

...Ura provoacă foarte mult rău. Ea întunecă acea claritate de viziune atât de necesară pentru calculele și hotărârile obiective pe care trebuie să le adoptăm în aplicarea politicii noastre externe. De asemenea, ea lasă cicatrice durabile.

Englezii au uitat felul în care i-au tratat pe irlandezi în secolele XVIII și XIX, dar irlandezii nu au uitat. Noi am uitat războiul mexican, dar mexicanii nu l-au uitat. Este drept să se afirme că negrul are o mai profundă amintire a sclaviei decât are albul. Este deci o profeție justă să afirmăm că pentru vietnamezi, bombardamentele noastre nu vor fi ușor de uitat.

Henry Steele COMMAGER

THE TIMES

Nr. 56 921

LONDRA

„RELAȚIILE SPECIALE”

RECLAMĂ

O REEVALUARE

OAMENII reacționează deseori în modul cel mai energic tocmai atunci când sînt mai nesiguri de ei înșiși. Izbușirea lui Wilson împotriva lui Elton Griffiths în Camera Comunelor, la 20 aprilie, a fost mult mai revelatoare prin tonul decît prin conținutul ei. Griffiths îndrăznise să sugereze că primul ministru „pretinde că între Londra și Washington există o apropiere care de fapt lipsește”. În loc să primească un răspuns concret la întrebarea sa, care se referea la Vietnam, Griffiths a fost acuzat că încearcă să provoace dificultăți și că a scris un articol „cu totul fals” în ziarul „The Times” de săptămîna trecută. Este clar că Griffiths atinsese un punct nevralgic.

Relațiile anglo-americane au devenit o parte a peisajului familiar care ne dădea tuturor o oarecare siguranță. Totuși, atunci cînd relațiile sînt examinate îndeaproape, se va constata că ele sînt mai mult formale, deoarece conținutul lor a dispărut treptat.

Realitatea este că relațiile speciale cu S.U.A. nu au dispărut complet. Pur

și simplu ele s-au schimbat în mare măsură. Nu mai există alianța din timpul războiului a unor puteri militare cu interese comune în diferite părți ale lumii. Nu mai există alianța politică din timp de pace între oameni a căror prietenie și încredere fuseseră făurite în alianța din cursul războiului. De asemenea, nu există genul de alianță personală și intelectuală care a supraviețuit sub președintele Kennedy datorită propriului său caracter special și legăturilor strînse pe care atît el cît și mulți membri ai Administrației sale le-au avut cu Marea Britanie înainte de venirea lui la putere.

Relațiile anglo-americane sînt acum o chestiune mult mai pragmatică, ce trebuie reexaminată și redefinită de fiecare nou grup de conducători, în fiecare fază nouă a politicii. Ele nu pot fi socotite, la fel de lesne ca în trecut, drept ceva de la sine înțeles. De asemenea, nu se poate aștepta ca ele să îmbrace aceeași formă în diferite părți ale lumii. Aceasta reprezintă un rezultat inevitabil al dezintegrării blocurilor din „războiul rece”, precum și al poziției militare relative a Marii Britanii, care s-a redus pe scara mondială.

Trebuie să se recunoască faptul că interesele celor două țări nu sînt totdeauna și pretutindeni identice sau, în orice caz, că ar putea necesita în unele domenii abordări separate. Deoarece acest lucru este atît de greu de recunoscut, contururile politicii britanice sînt deseori estompate în mod inutil. Există tendința de a nu obține nimic nici într-un sens, nici într-altul — să fim implicați fără a fi influenți, să cheltuim fără a dobîndi putere reală.

În cursul dezbaterilor din Adunarea Națională franceză, Gaston Defferre, una din personalitățile proeminente ale opoziției, a adresat remarcî care au fost considerate insultătoare unui deputat gaullist, René Ribière. Acesta l-a provocat la duel. Ca urmare, deși duelul este interzis de legile franceze, cei doi s-au întîlnit în suburbia pariziană Neuilly și au luptat cu spada. Defferre l-a rănit — ușor, după cum afirmă martorii — pe adversarul său, care s-a declarat satisfăcut, deși Defferre și-a reînnoit remarcile insultătoare la adresa sa și a refuzat să-i strîngă mîna.

SE ZUGRĂVEȘTE FAȚADA

CONSILIUL DE MINISTRI al Spaniei a aprobat un proiect de lege prin care se stabilește că, de acum încolo, o parte din deputații cortesurilor (parlamentul) — o sută — (aproximativ a șasea parte din totalul lor) vor fi aleși.

Spaniolii au aflat pentru prima oară despre această inovație anul trecut, în noiembrie. Atunci a fost publicat proiectul „Legii organice” care prevedea un șir de modificări constituționale și care era menit să demonstreze o „liberalizare” a regimului franchist. Trebuie notat că în Spania de astăzi cortesurile au un caracter tipic medieval, feudal. Aici tronează, din tată în fiu, granzii spanioli — reprezentanții aristocrației funciare ereditare — și, potrivit dreptului conferit de funcție, guvernatorii provinciilor, reprezentanții superiori ai armatei, căpeteniile bisericii, conducătorii falangei și ai sindicatelor oficiale, așa-numitele „sindicate verticale”. Restul deputaților sînt numiți de guvern și personal de Franco.

Introducerea eligibilității unei părți a deputaților — cîte doi din partea fiecăreia din cele 50 de provincii — era menită să confere o aparență de „democratizare” cortesurilor. Dar autoritățile au avut grijă ca în parlament să nu poată pătrunde decît adepții cei mai de încredere ai regimului. Acești deputați nu vor fi nicidecum aleși prin vot universal. Dreptul de a participa la vot îl vor avea doar bărbații capi de familie și femeile măritate. În felul acesta, tineretul, considerat de franchiști ca acea parte a populației „care inspiră cel mai puțin încredere”, nu va avea acces la urne.

Reguli severe sînt stabilite pentru selecționarea candidaților. O persoană care dorește să-și pună candidatura este obligată să prezinte recomandări din partea a cinci deputați din cortesuri, ori a șapte consilieri provinciali, sau să întrunească semnăturile a cel puțin 2 000 de alegători, autentificate în modul corespunzător de autorități. Persoanele care dau recomandările trebuie să certifice atașamentul necondiționat al candidatului față de franchism. Firește, printr-un astfel de filtru vor putea trece numai cei care sînt, într-adevăr, „cei mai siguri”.

Este semnificativ că autoritățile nu se grăbesc să traducă în viață nici chiar această reformă atît de limitată a cortesurilor. Hotărîrea Consiliului de Miniștri a apărut abia după patru luni de la referendumul în cursul căruia a fost aprobată „Legea organică”. Cît despre data alegerilor, ea nu este cunoscută nici pînă astăzi.

Cauzele acestei incetîneli sînt evidente. Ele sînt legate de soarta generală

a reformelor preconizate de „Legea organică”, reforme care se referă la modificarea funcțiilor unora dintre organele de stat, la „mișcarea națională” falangistă (care include sindicatele guvernamentale și alte organizații), la problemele confesionale etc. Îndată după referendumul din decembrie, autoritățile, speriate de avîntul luptei de clasă și de acțiunile studențești, au hotărît să pună frînă „liberalizării” și să nu se mai joace de-a democrația. Organizațiilor muncitorești și studențești le-au fost date lovituri, numeroși muncitori activiști au fost arestați. A fost adoptat un amendament la legea presei, care permite interzicerea pe loc a ziariştilor care critică dictatura. Ca urmare, așa cum scria acum cîteva zile ziarul francez „Paris Presse l'Intransigeant”, „astăzi, aproape că n-a mai rămas nimic din liberalizarea începută de guvernul de la Madrid, cel puțin aparent, cu aproximativ un an în urmă”.

Represaliile polițieneste se lovesc însă de rezistența curajoasă a spaniolilor. Nici în cercurile guvernante nu există unanimitate: unii miniștri se pronunță pentru înăsprirea represaliilor, în timp ce alții se îndoiesc de utilitatea lor. În aceste condiții, s-a adoptat hotărîrea referitoare la „eligibilitatea” parțială a cortesurilor. Presa străină o apreciază ca o manevră menită să liniștească pe adepții liberalizării și, în primul rînd, ca un mijloc de dezorientare a opoziției.

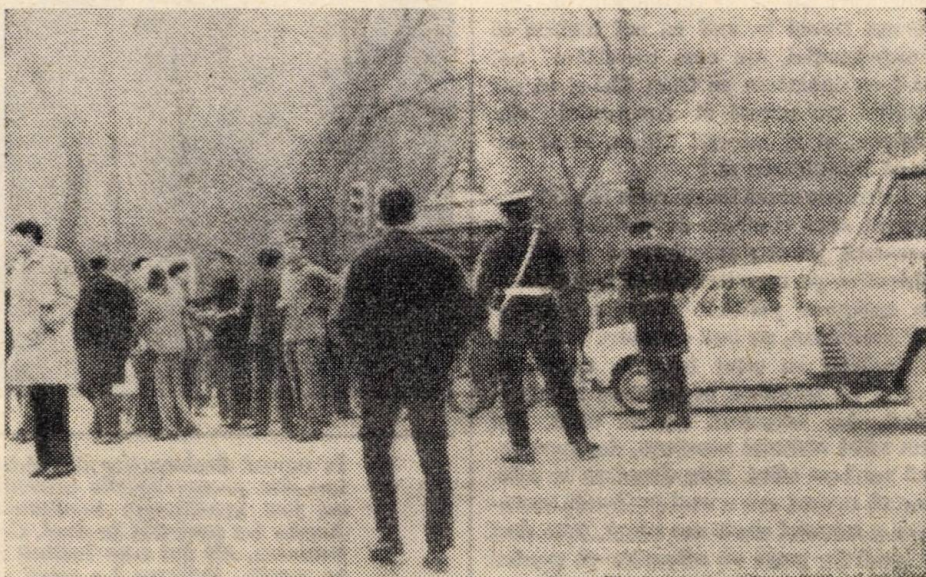
Forțele progresiste din Spania o consideră ca o farsă menită să abată opoziția de la lupta pentru o democrație autentică. Partidul comunist i-a chemat pe spanioli să se abțină de la participarea la pseudoalegerile pentru cortesuri și a adresat forțelor opoziției apelul de a-și unifica eforturile în lupta pentru libertățile democratice „pentru toți spaniolii, fără nici o excepție”.

L. ZAMOISKI

PROBLEMELE NOULUI CABINET OLANDEZ

PREZENTÎND la 18 aprilie Parlamentului, o dată cu cei 13 miniștri ai noului cabinet, programul său guvernamental, Piet de Jong pune capăt unei crize a cărei gravitate s-a resimțit în ultimele luni. De la căderea, în octombrie 1966, a lui Josef Cals, victimă a unei mițiuni de neîncredere depuse de aripa dreaptă a propriului său partid (catolic), încercările de constituire a unei echipe dispunind de o bază parlamentară solidă eșuaseră în mai multe rînduri și reclamasera soluția unui guvern interimar prezidat de un economist, profesorul Zijlstra. Alegerile de la 15 februarie, de la care se aștepta o clarificare a situației, au intensificat și mai mult neliniștea politică, dovadă o pierdere netă de adepți ai marilor partide în folosul unor grupuri mici sau unor noi veniți favorizați de nemulțumirea generală.

Constituită cu mare greutate după îndelungi consultări, echipa lui de Jong abordează o sarcină deosebit de dificilă. Prezența la ministerul finanțelor a profesorului Witteveen (liberal), care este de asemenea viceprim-ministru, pare să indice hotărîrea de a duce o politică de stabilizare energetică, pe linia trasată de Zijlstra. Într-adevăr, inflația și șomajul sînt amenințătoare, iar starea finanțelor publice este atît de îngrijorătoare încît, potrivit cifrei date de fostul prim-ministru, încasările fis-

Pe străzile Madridului, o demonstrație de protest împotriva agresiunii americane în Vietnam.

cale de anul trecut au fost inferioare prevederilor cu 600 milioane florini.

Pe lângă această situație economică delicată, cabinetul de Jong va trebui să facă față atitudinii tot mai sceptice a opiniei publice față de actualul aparat politic. Van Mierlo, tânăr conducător parlamentar al „Democrației 66”, formație nouă care a obținut șapte locuri în alegeri, afirma recent că o nouă consultare electorală ar „lichida” partidele tradiționale. Conflictul dintre generații, care își găsește în stradă, prin așa-numiții „provos”, expresia cea mai pitorească și cea mai zgomotoasă, se face simțit, în mod mai discret dar mai primejdios, în structurile politice și sociale ale țării. Până și în marile partide tinerii reclamă modificarea unui sistem pe care îl califică drept „putred”. Președintele partidului catolic popular, Dalberse, a recunoscut el însuși necesitatea unei reînnoiri și urmează să se consulte în această privință cu șefii celorlalte două grupări politice confesionale.

Viața politică din Olanda se află oare în ajunul unei mari mutațiuni? Se vorbește în continuare, deși acest lucru pare greu de realizat, de crearea unui mare „partid creștin” de tendință progresistă. Există, de asemenea, adepți ai unui „centru neconfesional”. Tinerii socialiști, aflați în opoziție, consideră că o schimbare reală este exclusă și propovăduiesc, în sinul parlamentului, o „solidaritate de clasă a vârstei”. Dacă de Jong nu vrea să se limiteze la remedierea dificultăților financiare ar trebui să realizeze sarcina unei restructurări generale. Fostul comandant de submarin, vestit pentru curajul său, este prins în mijlocul unui vârtej deja previzibil.

EL TIEMPO

Nr. 19 321

BOGOTÁ

DECEPTIE LATINO- AMERICANĂ

S-A TERMINAT reuniunea președinților americani de la Punta del Este. Ceea ce s-a realizat este greu de precizat acum. Deocamdată o declarație finală nu tocmai explicită — mai bine zis generală — care pretinde să semneze aspirațiile popoarelor latino-americane către o dezvoltare dinamică, dar o face într-o formulare ambiguă, cu locuri comune.

Reuniunea a durat două zile și jumătate, din care cea mai mare parte a fost dedicată discursurilor ținute de mandatar. Președintele Columbiei, Lleras, a evocat obiectivele „Cartei de la Bogotá” într-un discurs cu mult mai moderat și mai împăciuitor decât se aștepta. Președintele Frei a entuziasmat cu elocința sa obișnuită. Johnson a făcut tot felul de promisiuni, căutând să arate bunăvoință. Belaunde „a improvizat” un discurs pe care îl știa din memorie. Otto Arosemena a adus o critică violentă Statelor Unite.

În sfârșit, se pare că reuniunea în sine nu a avut importanța și repercusiunile concrete care se așteptau. Acest

lucru reiese de exemplu din cele opt obiecții ale Columbiei față de documentul final, de altfel criticat de toți pentru lipsa sa de precizie și caracterul său puțin concret.

Președintele nord-american a încercat să contracareze decepția generală a latino-americanilor prin tot felul de promisiuni, asigurând că va utiliza influența sa în Congres pentru a obține credite substanțiale.

N-au avut loc minuni la Punta del Este, iar declarația președinților n-a cuprins un nou angajament al Statelor Unite față de țările latino-americane. Totuși, au fost evidente o serie de fapte pozitive, care se reflectă în manifestarea unei noi solidarități latino-americane, a unui limbaj și a unor aspirații comune și — mai ales — a unei voințe de a merge înainte, cu sau fără cooperarea Statelor Unite.

Cît privește țările care fac parte din „grupul de la Bogotá” (este vorba de Columbia, Venezuela, Ecuador, Chile și Peru, care, în august 1966, au participat la o conferință la nivel înalt în cadrul căreia s-a discutat, mai ales, revizuirea normelor de cooperare economică cu S.U.A. — n.n.) s-a manifestat evident dorința lor de a făuri o conștiință latino-americană îndrăzneată și dinamică. La Punta del Este, grupul de la Bogotá a jucat un rol important în discutarea problemelor economice.

Este neîndoielnic că la Punta del Este s-a putut observa o dorință de acțiune necunoscută pînă acum în cercurile pan-americane. Președintele Frei a luat o atitudine oarecum filozofică, accentuând îndeosebi progresul pe care-l semnifică hotărîrea Americii Latine de a înfrunta problemele sale cu forțele proprii. Avertismentul lui Frei că America Latină nu putea să meargă la Punta del Este pentru a cerși a fost observat de toate țările, dat fiind și faptul că avea o altă nuanță decât poziția lui Arosemena Gomez, președintele Ecuadorului, care a refuzat să semneze Declarația.

După energicele sale critici la adresa Statelor Unite, președintele ecuadorian s-a singularizat la sfîrșitul lucrărilor, cînd a refuzat să semneze documentul, invocînd că acesta constituie un „pas înapoi” și că nu menționează cu destulă hotărîre aspirațiile acestor popoare către o situație mai bună.

O divergență de o anume semnificație s-a manifestat în legătură cu redactarea preambulului declarației președinților. Statele Unite au depus eforturi ca textul să aibă o referire directă la „amenințarea comunistă”. Dar majoritatea președinților și a miniștrilor de externe au refuzat să includă în text o modificare în acest sens.

În ceea ce privește națiunile producătoare de cafea, reuniunea de la Punta del Este a constituit un prilej excelent pentru formularea unei politici comune. În mod efectiv, după o serie de reuniuni, aceste țări au expus secretarului de stat, Dean Rusk, principalele lor cereri în acest domeniu. Brazilia, Columbia, Mexic și țările Americii Centrale se vor întîlni în iunie la Washington pentru a concretiza împreună cu autoritățile nord-americane propunerile făcute la Punta del Este.

Este prematur să judecăm „Declarația președinților din America”. Prin conținutul său, ea are un caracter de perspectivă și numai timpul va putea dovedi dacă în spatele planurilor ambițioase există o dorință autentică de realizare a lor.

profil

ADNAN AL PACHACHI

ministrul de externe
al Irakului

La invitația ministrului afacerilor externe, Corneliu Mănescu, în țara noastră a sosit într-o vizită Adnan al Pachachi, ministrul afacerilor externe al Republicii Irak.

Adnan al Pachachi s-a născut la 14 mai 1923, la Bagdad. În 1943 și-a terminat studiile universitare la Beirut. În perioada următoare a activat timp de cîțiva ani în diplomatie. Între 1961—1965, Adnan al Pachachi a fost reprezentantul Irakului la Organizația Națiunilor Unite.

Revenind în țară, a fost numit în decembrie 1965 ministru de stat pentru problemele afacerilor externe, funcție pe care a deținut-o timp de cîteva luni.

La 18 aprilie 1966, după instalarea generalului Abdel Rahman Aref ca președinte al Republicii Irak, Adnan al Pachachi a fost cooptat în cabinetul Abdel Rahman Bazzaz ca ministru al afacerilor externe. În guvernul Naji Taleb, format la 9 august 1966, lui Adnan al Pachachi i se încredințează din nou portofoliul afacerilor externe.

În declarația-program a actualului guvern irakian, condus de Naji Taleb, se arată că politica Irakului urmărește dezvoltarea relațiilor de colaborare cu toate țările arabe, menținerea unor relații de bună vecinătate cu Iranul și Turcia și extinderea colaborării cu toate țările lumii pe baza respectului reciproc. Irakul — se arată în declarația-program a guvernului — dorește să mențină relații de prietenie cu țările socialiste.

În ultimii ani, în calitate de ministru al afacerilor externe al Irakului, Adnan al Pachachi a efectuat o serie de călătorii în diferite țări. În vara anului 1966 a întreprins o vizită oficială în Franța. În lunile februarie-martie 1967 a făcut vizite oficiale în Pakistan și India. În a doua jumătate a lunii aprilie, Adnan al Pachachi a vizitat Uniunea Sovietică, Finlanda și R. P. Ungară.

C. B.

CITITORII DESPRE „LUMEA”

I. Boanță, București. Numărul de pagini al unei reviste se stabilește în funcție de ceea ce își propune să cuprindă și reprezintă o componentă importantă a prețului ei de cost. Revistele la care vă referiți nu sînt, ca „Lumea”, săptămînale, ci au o apariție lunară sau chiar trimestrială. Propunerile dv. privind includerea în reportajele noastre a unor date precise privind forma de guvernămint a statelor sînt judicioase.

Ing. Al. Ciulei, Brașov. Unele dintre temele propuse de dv. pentru rubrica „Pe urmele istoriei” au fost tratate în mod amănunțit în revista noastră. Numai în anul 1966 au apărut, de pildă, articolele „Unirea Principatelor și ecoul ei internațional” (nr. 1), „Lupta lui Mihai Viteazul și solia Banului Mihalcea” (nr. 5), „Amintiri despre Nicolae Titulescu” (nr. 11), „Nicolae Titulescu, diplomat român de prestigiu internațional” (nr. 12). Altele au fost publicate în anii precedenți și chiar în anul curent. Vom mai reveni în același spirit. Comparațiile făcute de dv. nu ni se par judicioase.

Horst Dutschak, Reșița. Sintem de aceeași părere cu dv.: ținînd seama de interesul manifestat de cititorii noștri pentru cărțile publicate pînă acum în foileton, vom reproduce și alte lucrări de același gen.

Nu se pune problema renunțării la rubrica „Pe urmele istoriei”. Dimpotrivă, ne vom strădui să-i facem loc cu regularitate în paginile revistei și să tratăm în cadrul ei cit mai multe subiecte inedite.

Caracterul „telegrafic” al unora dintre răspunsurile care apar la „Poșta redacției” se explică prin dorința noastră de a satisface cit mai prompt pe toți cei ce ne scriu.

C. Bran, București. Aveți dreptate: nu se poate vorbi despre menținerea forțată a unui preț ridicat al aurului ci, dimpotrivă, despre menținerea artificială a unui preț scăzut în raport cu valoarea lui reală.

În ce privește observațiile dv. pe marginea unor articole apărute în „Lumea”, reținem precizarea că lacul de acumulare Manicouagan de 140 km² nu este în trecut ca volum numai de lacul Kariba de pe Zambezi (179 km²), ci și de lacurile artificiale Bratsk pe Angara (180 km²) și Akosombo pe Volta (148 km²). Notăm, de asemenea, amănuntul că lacul Manicouagan se creează printr-un baraj de 235 m înălțime (suprafața lacului 1942 kmp) pe un riu relativ modest, al cărui debit mediu de circa 600 m³ pe secundă, egal cu 1/10 din debitul mediu al Dunării, va asigura umplerea lacului abia în șapte ani.

Ne cerem scuze pentru eroarea tipografică din nr. 15/1967: într-adevăr, Ienisei va daui noi mări Krasnoiarsk 18 miliarde de metri cubi de apă.

Vă mulțumim pentru interesantele sugestii.

„CANADA — ANUL 100”

În legătură cu articolul „Canada — anul 100”, apărut în nr. 16, aș dori să fac următoarele precizări:

Etapele confruntării dintre Canada și Statele Unite au avut un caracter diferit. Pînă după 1815 revoluția americană era îndreptă-

țită să manifeste ostilitate față de Canada, bază de atac a trupelor colonialiste engleze. În perioada dificilă a consolidării sale, tinăra republică a Statelor Unite ale Americii s-a aflat sub amenințarea recolonizării sale. În acea vreme, Anglia era „stîlpul reacțiunii” coloniale în zona nord-atlantică. De aceea, războiul de independență (în alianță cu Franța bourbonică) și cel din 1812 (în alianță cu Franța imperială) au avut un caracter just, eliberator, căutînd să lichideze, sau cel puțin să neutralizeze, prezența britanică în Canada. De remarcă că și în timpul războiului de secesiune, nordul antislavagist s-a aflat strîns în clestele „alianței de fapt” dintre sudul sclavagist și Canada „britanică”.

Cu totul diferit, și de data aceasta într-o lumină într-adevăr criticabilă, trebuie privită politica americană începînd din a doua jumătate a secolului trecut. Canada, rămasă în urma dezvoltării S.U.A. pe plan economic (datorită tocmai tipului de relații de care vecinul din sud reușise să se elibereze), s-a aflat și se află în obiectivul expansiunii economice a capitalismului american.

E. VICTOR
Craiova

CUM ESTE ALES PREȘEDINTELE R.A.U. ?

Augustin Alexe, comuna Băduleasa, raionul Turnu Măgurele. În conformitate cu constituția adoptată la 23 iunie 1956, președintele Republicii Arabe Unite este ales prin plebiscit pe termen de șase ani. Președintele Nasser a fost ales la 7 iulie 1956. La 26 mai 1962 el a respins o propunere a Congresului național de a fi ales președinte pe viață. La 25 martie 1964 intră în vigoare o nouă constituție provizorie care stabilește că Nasser va păstra funcția prezidențială pînă la 26 martie 1965, cînd se va organiza un nou plebiscit. Ca urmare a acestui plebiscit s-a încredințat președintelui Nasser un nou mandat de șase ani.

Între cei doi oameni de stat nu există nici o legătură de rudenie.

STATUTUL WASHINGTONULUI

Elena Nicol. București. Este adevărat că locuitorii capitalei Statelor Unite sînt singurii americani care nu au dreptul de a fi reprezentați nici în Congres, nici în administrația propriului lor oraș. Statutul special al Washingtonului a început să fie ameliorat acum trei ani, cînd locuitorii săi au obținut pentru prima oară dreptul de a participa la alegerile prezidențiale. Deoarece Washingtonul este unicul oraș din S.U.A. cu o populație predominant neagră (65 la sută), membrii Congresului nu sînt dispuși să-i acorde libertăți egale cu ale celorlalte orașe, de teamă că și-ar putea alege un consiliu comunal compus în majoritate din oameni de culoare.

UNDE SE AFLĂ ?

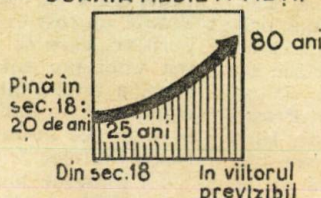
Corneliu Rădulescu, Bicăz. Andreas Papandreu este într-adevăr fiul lui G. Papandreu, fost prim-ministru al Greciei și liderul Uniunii de centru.

Familia lui Patrice Lumumba locuiește în continuare la Cairo. Nu există informații din care să rezulte că Antoine Gizenga s-ar fi înapoiat în patrie.

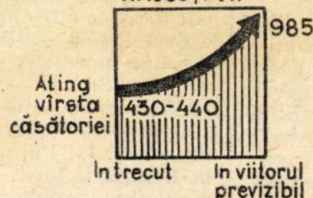
PERSPECTIVE OPTIMISTE

D. Munteanu, Caracal. Din graficele alăturate rezultă că perspectivele sînt totuși optimiste. Pămîntul e încă departe de a fi exploatat în așa fel încît să ofere omului tot ceea ce îi poate da.

DURATA MEDIE A VIEȚII

DIN O MIE DE COPII NĂSCUȚI VII

În sec. 18, 2 ha de pămînt fertil hrăneau

1 un om

astăzi hrănesc 10-20 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

miine ar putea hrăni 30-40 oameni

noastră a fost, în felul acesta, și primul oraș din lume iluminat cu petrol.

Iancu Irimia, București; Vale-riu Catană, Săcele; Mihai Răducu, Tîrgoviște; ing. Al. Ciulei, Brașov; Sabina Iofcea Stan, București. După cum am mai răspuns și altor cititori, nu avem nici exemplare de rezervă, nici spațiu la „Poșta redacției” pentru a insera adresele celor care doresc să-și completeze colecțiile sau oferă spre vânzare colecții întregi ori numere separate. Sfătuim din nou pe toți cei interesați să se aboneze prin poștă.

Mircea Suciu, București. Vă mulțumim pentru bunele aprecieri. Intrucît evenimentele externe care vă interesează s-au petrecut relativ recent, puteți afla amănunte consultînd o colecție de ziare din perioada respectivă.

Ion Aprodu, comuna Lazu, raionul Vaslui. Ne-am notat că ați dori să citiți la rubrica „Profil” biografiile fraților Robert și Edward Kennedy. Nu există institute de învățămînt superior cu specialitatea „relații internaționale”.

Gheorghe N. Grosu, comuna Vînzănta, raionul Panciu. Am transmis reclamația dv. celor ce răspund de difuzarea presei.

Constantin P. Vitan, București. În privința obținerii de fotografii și autografe nu avem posibilitatea de a vă ajuta. Singura cale este aceea de a aborda direct personalitățile care vă interesează.

Ion Apostol, Orăștie. E vorba de simpla corectare a unei traduceri greșite.

Fostul președinte al Algeriei, Ben Bella, se află în prezent în detențiune.

Nicolae Florescu, București. Propunerea dv. nu se încadrează în vederile noastre.

Amalia Tudor, Lugoj. Pe harta publicată în nr. 15, pagina 7, sînt indicate țările participante la N.A.T.O., S.E.A.T.O., C.E.N.T.O. și A.N.Z.U.S. Revizînd colecția revistei noastre, veți găsi și celelalte date care vă interesează.

Ing. T. Opreșcu, București. Articolul dv. despre Nigeria conține date cunoscute cititorilor noștri.

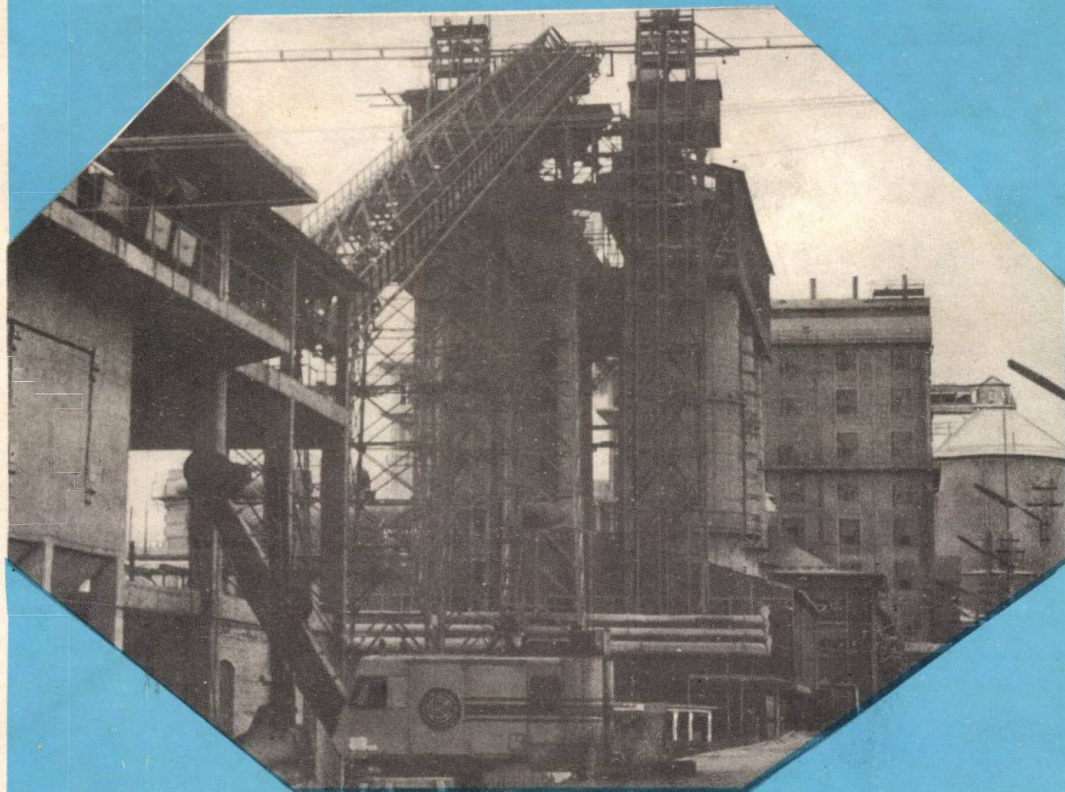
Lumea

Săptămînal de politică externă
editat de Uniunea Ziaristilor din
Republica Socialistă România

Redacția și administrația: București,
Piața Științei 1, Tel. 17.60.10

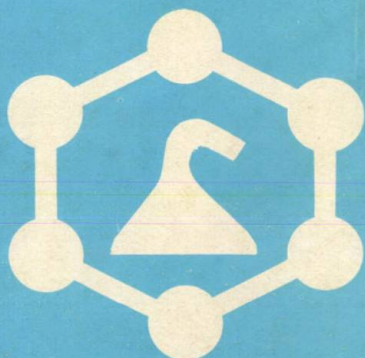
Tiparul executat la Combinatul
poligrafic „Casa Științei”

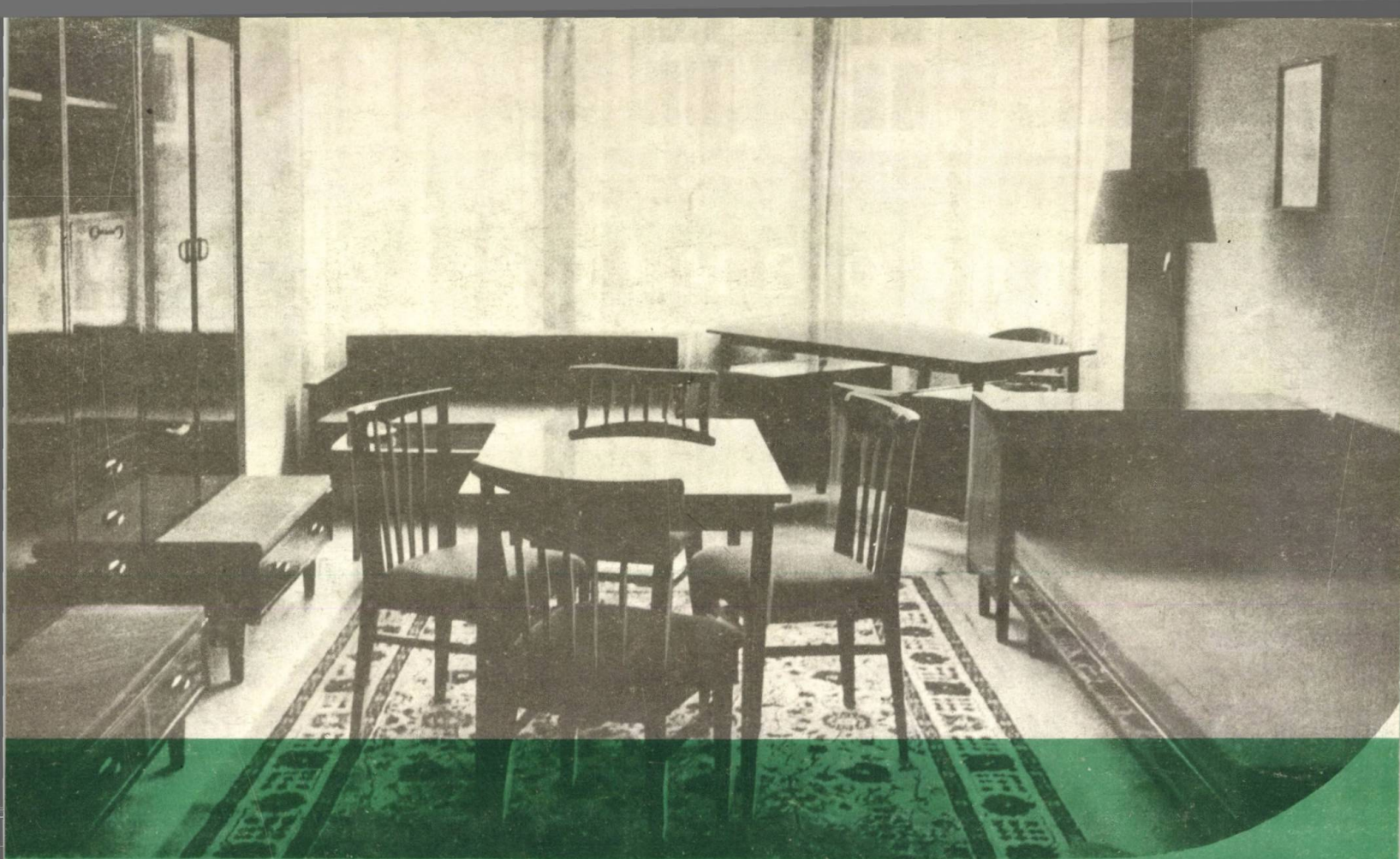
UZINELE DE PRODUSE SODICE OCNA MUREȘ

produc:

- sodă calcinată calitate extra superioară
- sodă calcinată calitate superioară
- sodă grea
- sodă caustică cal. I-a
- sodă caustică cal. II-a
- bicarbonat alimentar
- bicarbonat farmaceutic
- silicat de sodiu solid 1/2
- Silicat de sodiu solid 1/3
- silicat de sodiu lichid 38/40
- silicat de sodiu lichid 38/60
- silicat de sodiu lichid tip C
- silicat de sodiu lichid tip D
- silicat de sodiu lichid tip E
- ionosil 0,2 — 0,7 mm
- clorură de calciu tehnică
- clorură de calciu alimentară
- oxid de magneziu tehnic
- oxid de magneziu farmaceutic
- carbonat de magneziu tehnic
- carbonat de magneziu farmaceutic

I PROFIL

măgura codlei

mobilă de calitate superioară

garnituri de mobile: lămâița

fotolii: nehoiu

pat mc. 2

„ r. 22

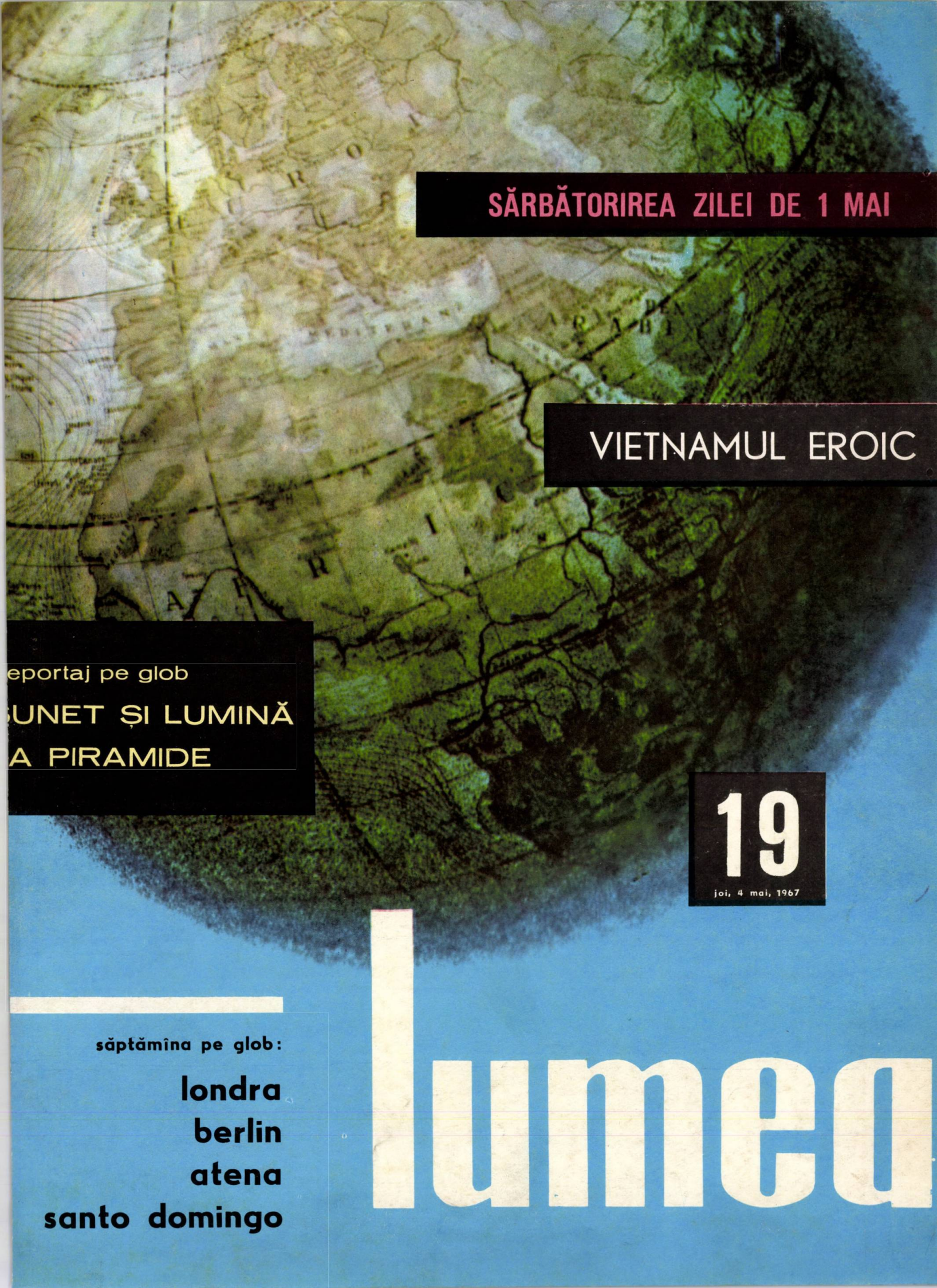
„ bucegi

canapea: carpați

comodă

extenso

SĂRBĂTORIREA ZILEI DE 1 MAI

VIETNAMUL EROIC

reportaj pe glob

**SUNET ȘI LUMINĂ
A PIRAMIDE**

19

joi, 4 mai, 1967

săptămîna pe glob:

**londra
berlin
atena
santo domingo**

lumea

PARTICIPĂRI ROMÂNEȘTI LA TÎRGURI INTERNAȚIONALE

MILANO. La a 45-a ediție a Tîrgului internațional, România a participat cu expozate din patru sectoare importante: mașini-unelte, mașini agricole, chimie, electrotehnică, precum și cu un birou comercial în cadrul centrului internațional de schimburi.

ZAGREB. În cadrul standului „Medicina și tehnica”, deschis la ediția de primăvară a Tîrgului internațional, țara noastră a prezentat medicamente (antibiotice, tuberculostatice, vitamine, Gerovital etc.) produse la București, Iași, Cluj și Oradea.

TOKIO. Prezente pentru a cincea oară la Tîrgul internațional din parcul Harumi, întreprinderile românești au expus produse ale industriei metalurgice, mobilă, produse chimice, materiale de construcții, produse petroliere, produse ale industriei agroalimentare, covoare și articole de artizanat.

LONDRA. Luînd parte pentru prima oară la Tîrgul internațional de delicatese, întreprinderile românești de comerț exterior au prezentat standuri de specialități alimentare.

lumea

nr. 19 (184) - 4 mai 1967

sumar

SĂRBĂTOAREA SOLIDARITĂȚII INTERNAȚIONALE. *Eugen Pop*

MERSUL EVENIMENTELOR

4 În Vietnam : „strategia acțiunilor iresponsabile”. — Lucrările Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa. — Marea Britanie „ante portas Europae”

INTERVIUL NOSTRU

13 ADNAN AL PACHACHI, ministrul de externe al Irakului : „Convorbiri utile și rodnice”. *Corneliu Vlad*

ARTICOLE

7 Paris : controversa „deplinelor puteri”. *Florica Șelmaru*
8—9 Vietnamul eroic. *Bechir Ben Yahmed*
10 Scrisoare din Berlin : „Florența Elbei”. *Greta Graur*
11—12—13 Primăvara dincolo de Canalul Minecii. *Romulus Căpănescu și Ion Drăgan*
14—15 Grecia : Substratul loviturii de stat. *Eugen Phoebus*

REPORTAJ PE GLOB

16—17 „Sunet și lumină” la Piramide. *Mircea Moarcăș*

FIȘIER

18—19 Ce este sistemul „leasing” ? *N. S. Stănescu*

SCRIITORI DIPLOMAȚI

19 Niccolo Machiavelli. *Victor Torynopol*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

20—21 „Présence Africaine”. *Rodica Georgescu*

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

22—23 „Smog” deasupra marilor orașe

24—25 „Captura cea mare” (fragmente din cartea lui Christopher Morris)
26—27 Dallas, noiembrie 1963.
Walter Lippmann despre „Moartea unui președinte”.

CONTRAPUNCT

27 Autentici sau pseudo-subversivi ? *Nicolae Minei*
29 Astă-seară, știri bune. *Art Buchwald*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

28—31 The Guardian, Pravda, New York Herald Tribune, The Times, Afrique Nouvelle, The Christian Science Monitor.

PROFIL

31 Torsten Nilsson, ministrul afacerilor externe al Suediei

BREVIAR (4) ● AGENDA INTERNAȚIONALĂ (6) ● POȘTA REDACȚIEI (32)

Tribuna centrală în timpul demonstrației oamenilor muncii din Capitală

SĂRBĂTOAREA SOLIDARITĂȚII

Colcanele de demonstrații se îndreaptă spre Piața Avia-
torilor

Pe zeci de mii de placcarde, milioane de manifestanți din orașele și satele patriei noastre au înscris, în limbajul concis al lozincilor, cvintesența gândurilor și sentimentelor cu care au participat la grandioasele demonstrații de 1 Mai: „Trăiască Partidul Comunist Român!"; „Trăiască și înflorească scumpa noastră patrie, Republica Socialistă România!"; „Trăiască unitatea clasei muncitoare din lumea întreagă, în lupta pentru pace, democrație și socialism!"; „Sint devize ale încrederii neștrămutate în politica partidului, care se identifică cu cele mai înalte idealuri ale celor ce muncesc.

Alegoriile muncii creatoare, simbolurile activității neobosite în construcția socialistă, cifrele marcând succesele obținute pe drumul jalonat de hotărârile istorice ale Congresului al IX-lea al P.C.R. s-au împletit cu exprimarea entuziastă a adeziunii depline a poporului român la politica externă a partidului și statului nostru.

La manifestația de 1 Mai, mulțimile au dat glas înflăcărat convingerii lor ferme că această politică izvorăște din voința și interesele partidului și poporului, bucurându-se de sprijinul și aprobarea comunistilor, a tuturor cetățenilor țării. S-ar putea spune că demonstrația de 1 Mai a fost un uriaș și vibrant mesaj, de legitimă mândrie și bucurie, prin care oamenii muncii din toate colțurile țării au reafirmat unitatea po-

porului în jurul partidului, comunicarea organică între mase și forța politică în care ele văd — așa cum au redat aceste sentimente inscripțiile de pe zecile de mii de panouri — „conducătorul încercat al poporului, inspiratorul și organizatorul tuturor victoriilor noastre”. Subliniind legătura trainică, indestructibilă, dintre partid și popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., spunea: „Oamenii muncii din Capitală și din întreaga țară au manifestat în această zi cu voioșie și entuziasm, exprimându-și hotărârea neștrămutată de a înfăptui neabătut politica partidului care corespunde intereselor vitale ale întregului popor — construirea societății socialiste în România. Partidul nostru, partid cu o bogată tradiție revoluționară, care a trecut în anii ilegalității prin multe greutăți și care de mai bine de 20 de ani conduce națiunea română pe calea construirii societății noi, va obține, fără îndoială, noi și noi victorii în construirea socialismului, în sporiirea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Aceasta va reprezenta în același timp o contribuție la întărirea forțelor mondiale ale socialismului și păcii. Sărbătorirea zilei de 1 Mai a fost și în acest an un prilej de puternică manifestare a solidarității oamenilor muncii din România cu popoarele de pretutindeni care luptă împotriva asupririi și exploataării, pentru independență

Imagini de la demonstrația din Capitală

INTERNAȚIONALE

națională, pentru socialism și pace. Demonstrația noastră de astăzi — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — a fost o demonstrație a sentimentelor de solidaritate internațională ale poporului român, a hotărârii sale de a lupta pentru unitatea țărilor socialiste, a mișcării comuniste, a întregului front anti-imperialist mondial”.

Ceea ce făurește poporul român, cu energia sa și cu talentul său, pe fronturile construcției socialiste, o face cu credința de neclintit că opera sa istorică, săvârșită sub conducerea partidului comunistilor, îmbină firesc cauza luptei pentru înflorirea patriei cu cea a luptei pentru întărirea forțelor socialismului, pentru progres și pace. La demonstrația de 1 Mai din țara noastră, oamenii muncii au reafirmat sentimentele lor de prietenie frățească față de popoarele din celelalte țări socialiste. „Întărirea prieteniei frățești, a legăturilor multilaterale cu toate țările socialiste constituie preocuparea centrală a politicii externe a partidului și a statului nostru — spunea tovarășul Ilie Verdet, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, la mitingul cu care s-a deschis demonstrația oamenilor muncii din București. Adresăm calde felicitări și urări de continuă prosperitate popoarelor din Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, China, Cuba, Republica Popu-

lară Democrată Coreeană, Republica Democrată Germană, Iugoslavia, Mongolia, Polonia, Ungaria, Uniunea Sovietică, Republica Democrată Vietnam, care, sub conducerea partidelor lor comuniste și muncitorești, obțin importante succese în dezvoltarea economiei și culturii, în ridicarea nivelului de trai, în construirea noii societăți. Prin realizările lor, țările socialiste exercită o puternică influență asupra proceselor fundamentale ale lumii contemporane, întăresc forțele mondiale ale progresului și păcii”.

Politica activă pe care România o promovează în viața internațională slujește cauza păcii și progresului omenirii. De 1 Mai s-a reafirmat, la scara unei manifestații publice uriașe, sprijinul și aprobarea poporului pentru acțiunile întreprinse de partidul și guvernul nostru pentru asigurarea securității europene, pentru promovarea relațiilor de colaborare cu toate țările lumii, indiferent de sistemul lor social-politic, în spiritul respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile altor țări și al avantajului reciproc.

La demonstrațiile de 1 Mai din România s-a manifestat puternic solidaritatea frățească a poporului nostru cu poporul vietnamez care luptă eroic împotriva agresiunii imperialiste, pentru libertatea și independența patriei sale. Poporul român condamnă cu hotărâre ac-

țiunile barbare ale agresorilor și cere, împreună cu toate forțele iubitoare de pace, încetarea imediată a bombardamentelor asupra R. D. Vietnam, respectarea dreptului inalienabil al poporului vietnamez de a hotărî singur, fără nici un amestec din afară, asupra destinului patriei sale.

Sărbătoare a solidarității internaționale a celor ce muncesc, a frăției muncitorilor din lumea întreagă, 1 Mai a exprimat pe toate meridianele globului forța unității de acțiune și sprijinul pe care și-l acordă oamenii muncii, prezența lor în primele rânduri ale luptei pentru dreptate socială, împotriva exploatații și asupririi.

La demonstrațiile de 1 Mai din Republica Socialistă România a răsunat căldurosul salut prietenesc transmis de poporul nostru tuturor popoarelor care luptă pentru apărarea ființei lor naționale, pentru independență și suveranitate, cu convingerea că vor obține noi victorii împotriva neocolonialismului, pentru dezvoltare economică, socială și politică de sine stătătoare. Cu sentimentele solidarității internaționaliste a fost exprimat salutul de luptă adresat clasei muncitoare, tuturor oamenilor muncii din țările capitaliste, partidelor comuniste din întreaga lume, puternice forțe ale progresului social, care desfășoară o luptă plină de abnegație pentru mobilizarea maselor la apărarea

intereselor lor vitale, pentru socialism. Manifestanții din întreaga țară și-au exprimat simpatia și solidaritatea cu lupta poporului grec împotriva reacțiunii, cerind încetarea represaliilor și acțiunilor teroriste, restabilirea legalității, eliberarea patrioților și democraților a căror viață se află în primejdie.

În condițiile actuale, când cercurile reacțiunii mondiale, în frunte cu imperialismul american, se amestecă brutal în treburile altor popoare, atentează la independența și suveranitatea lor, se impune ca o cerință imperioasă unirea tuturor forțelor progresului, în primul rând întărirea unității și coeziunii țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești.

Sărbătorirea zilei de 1 Mai a prilejuit poporului român exprimarea încrederii că prin acțiunea unită și hotărâtă a tuturor celor cărora le sînt scumpe interesele fundamentale ale omenirii, cauza păcii și cooperării internaționale va triumfa în întreaga lume.

Oglindă a realizărilor României în construcția socialistă și a imaginii patriei noastre în viața internațională, demonstrația de 1 Mai a desfășurat larg forțele de muncă și de luptă ale poporului român. Din vitalitatea acestor forțe au țîșnit pe toate meleagurile țării urările: „Trăiască Partidul Comunist Român!”; „Trăiască și înflorească scumpa noastră patrie, Republica Socialistă România!”; „Trăiască unitatea clasei muncitoare din lumea întreagă, în lupta pentru pace, democrație și socialism”.

Eugen POP

26 aprilie

Tovarășul Emil Bodnaraș, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, a primit pe tovarășul Ilku Pal, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.M.S.U., ministrul educației al Republicii Populare Ungare.

27 aprilie

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Socialiste Federative Iugoslavia în Republica Socialistă România, Iakša Petrici, la cererea acestuia.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Suediei în Republica Socialistă România, Olof Gustav Bjurström, la cererea acestuia.

28 aprilie

Între 26—28 aprilie, la invitația guvernului Republicii Socialiste România, ministrul afacerilor externe al Republicii Irak, Adnan al Pachachi, a făcut o vizită în țara noastră. În cursul vizitei sale, ministrul irakian a fost primit de președintele Consiliului de Stat, Chivu Stoica, și de președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer.

S-a înapoiat în Capitală delegația Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România care, la invitația Senatului și Adunării Naționale a Republicii Turcia, a făcut o vizită oficială în această țară ca răspuns la vizita făcută anul trecut de o delegație a Parlamentului Republicii Turcia în România. Delegația a fost condusă de președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec.

30 aprilie

Ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Olandei la București, Joost B. Haverkorn van Rijsewijk, a rostit o cuvântare la posturile noastre de radio și televiziune cu prilejul sărbătorii naționale a Olandei.

2 mai

A fost dat publicității Comunicatul cu privire la vizita delegației Partidului Socialist Francez (S.F.I.O.) în Republica Socialistă România.

A părăsit Capitala Guy Mollet, secretar general al Partidului Socialist Francez (S.F.I.O.), fost președinte al Consiliului de Miniștri al Franței, conducătorul delegației Partidului Socialist Francez (S.F.I.O.), care, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a făcut o vizită de prietenie în țara noastră.

Delegația Asociației de prietenie China-România, condusă de Liu Lu-min, membru al Consiliului Asociației, care a făcut o vizită în țara noastră, la invitația Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea, a părăsit Capitala.

27 aprilie — 3 mai

Agresiunea S. U. A. în Vietnam — „strategia acțiunilor iresponsabile”

Săptămîna care a trecut a marcat o nouă treaptă a escaladării agresiunii americane împotriva R. D. Vietnam. Aviația americană a continuat să bombardeze sălbatic regiuni populate nord-vietnameze și obiective economice ale portului Haifong și împrejurimilor sale. În timpul unui raid din apropierea Hanoiului și Haifongului, unitățile de apărare antiaeriană ale Armatei populare vietnameze au doborât 11 avioane inamice. Ministerul Afacerilor Externe al R. D. Vietnam a dat publicității, zilele trecute, o declarație în legătură cu noile bombardamente americane asupra regiunii și orașului Hanoi. Guvernul R. D. Vietnam, se spune în declarație, cere din nou Statelor Unite încetarea imediată a războiului agresiv în Vietnam și respectarea strictă a drepturilor naționale ale poporului vietnamez. În declarație se subliniază că Statele Unite trebuie să poarte întreaga răspundere pentru gravele consecințe ce decurg din acțiunile lor.

Se desfășoară, așadar, cum scria „New York Times”, „încă o etapă a strategiei recomandate de Barry Goldwater în 1964, cu care președintele a căzut acum de acord”. Și — era de așteptat — acest nou pas pe calea escaladării a provocat un nou val de proteste și critici la adresa politicii Administrației. Astfel, senatorul american George McGovern (Dakota de sud) a afirmat că Administrația duce în Vietnam „o politică a nebuniei”, iar angajarea Statelor Unite constituie „eșecul diplomatic și moral cel mai tragic din istoria americană”. Păreri asemănătoare au exprimat și senatorii William

Fulbright (Arkansas), Robert Kennedy (New York) și Frank Church (Idaho) — toți trei democrați.

Cert este că, înaintea scadenței electorale din noiembrie 1968, criza de încredere a Administrației Johnson — și sondajele de opinie o arată cu claritate — nu încetează de a lua proporții, iar „măsurile” preconizate de președinte în Vietnam nu fac decât să îndepărteze o parte însemnată a corpului electoral. În această ordine de idei, apare simptomatice rechemarea în Statele Unite a generalului Westmoreland (prima oară în ultimii trei ani), pentru a i se acorda o misiune „mai subtilă” decât aceea pe care o are în Vietnam, și anume — el, ca militar — să apere politica guvernamentală. Într-adevăr, generalul Westmoreland călătorește prin țară stigmatizând criticile aduse guvernului, lăudînd în fața unui parlament sudist vitejia soldaților americani de culoare... În fine, generalul a vorbit în același stil, dinainte bănuț, în fața Congresului — privilegiu rar pentru un militar, amintind poate pentru unii discursul ținut în aceeași incintă, cu ani în urmă, de generalul Mac Arthur, comandantul șef al trupelor americane din Coreea de sud. E aproape sigur că în slujba strategiei sale militare el a cerut o sporire a efectivelor cu cel puțin una sau două divizii americane (între 50 000 și 200 000 de oameni).

Astfel, președintele Johnson — se poate spune — duce două războaie: unul în exterior, altul în interior, în vederea alegerilor din anul viitor. Este semnificativ că președintele uzează și în acest al doilea război al său de aceleași servicii ale militarilor. Cînd de data aceasta generalul Westmoreland a fost invitat să dea o bătălie (electo-

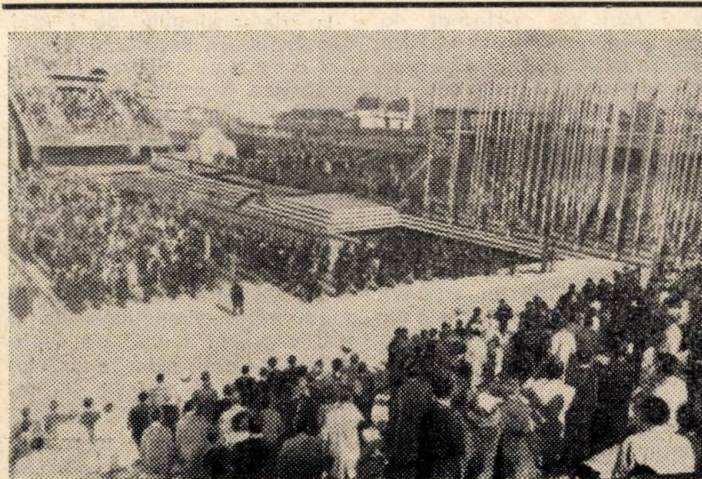

La Madrid, studenții au organizat o demonstrație împotriva agresiunii americane în Vietnam

rală) în Statele Unite, asistăm la ceea ce un comentator de la „Le Monde” numea „cedarea președintelui Johnson în fața dorinței șefilor săi militari”. Cel mai prestigios dintre ei venind acum în ajutorul președintelui ar putea fără îndoială să reclame contra serviciilor pe viitor. Este vorba de un proces din care — scria comentatorul mai sus citat — puține guverne civile au ieșit fără dificultăți. E greu de presupus că serviciile generalilor pot fi încununate în Statele Unite de un succes pe care nu l-au repurtat nici în Vietnam. Sigur pare a fi efectul invers, a ceea ce numea mai zilele trecute pastorul Martin Luther King „tragica escaladă”, care îi va face pe „alte milioane de americani să se alăture mișcării împotriva războiului”. „Sînt de părere că declarațiile (generalului Westmoreland) — spunea în continuare pastorul, arătînd pericolele intervenției militarilor în politică — constituie o tentativă subtilă și periculoasă pentru a răspîndi confuzia în spiritul americanilor. Nu poate fi ingenunchiat un popor prin bombe. Dimpotrivă, aceasta îl întărește în hotărîrea sa”.

Într-un moment al unei noi trepte a agresiunii americane în Vietnam, întreaga lume — scria de pildă „New York Times” — este martoră că un stat ca S.U.A. recurge la „strategia acțiunilor iresponsabile și disperate, neținînd cont nici de opinia publică mondială, nici de prețul politic al acestor acțiuni”.

O dovadă grăitoare a atitudinii opiniei publice au constituit-o marșurile tradiționale de primăvară, încheiate săptămîna aceasta — prilej de manifestare a nemulțumirii tot mai crescînde și pro-

Montreal, Piața Națiunilor. Ceremonia inaugurării Expoziției universale 1967.

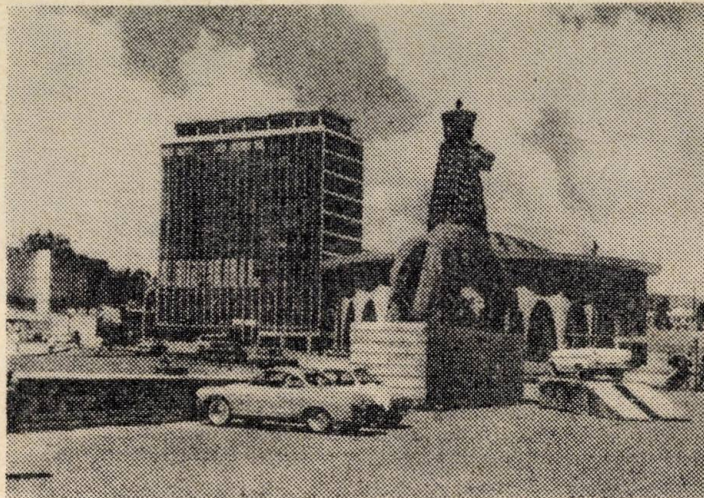
testului maselor populare din toate părțile lumii împotriva agresiunii americane. La Londra, Bruxelles, Roma, Paris, ca și în Japonia, Uruguay, Australia etc. populația și-a exprimat adevărată laudă la cauza justă a poporului vietnamez. De asemenea, serbată pe tot globul, ziua de 1 Mai s-a dovedit a fi un prilej de manifestare a sentimentului general de indignare față de acțiunile americane în Vietnam.

Cu prilejul funeraliilor

La Bonn, funeraliile fostului cancelar Adenauer i-au oferit președintelui S.U.A., Johnson, posibilitatea de a întâlni personalități politice vest-europene pe care, altfel, ținând seama de contextul nu prea favorabil al actualelor relații interoccidentale, doar cu greu ar fi avut-o. Dintre toate întâlnirile președintelui american cu oameni de stat vest-europeni, singura care a avut un conținut diplomatic mai concret — și nu numai unul protocolar, cum pare să fi fost întrevădarea, de circumstanță, cu președintele Franței — se presupune a fi fost aceea cu cancelarul vest-german Kurt Georg Kiesinger, întrevădere având ca scop mărturisit pregătirea viitoarei (dar încă nefixate) vizite transatlantice a cancelarului federal.

Cu Kiesinger, Johnson s-a întâlnit în capitala federală de două ori. Și, după toate probabilitățile — așa cum a reieșit din comunicatele purtătorilor de cuvânt și comentariile celor prezenți la Bonn — temele de discuție au fost situația trupelor americane din Germania occidentală (pe care Washingtonul, se pare, le-ar vrea reduse cu două brigăzi, adică 15 000 de soldați dintr-un total de 225 000), problemele ridicate de eventuala reformă a sistemului monetar internațional, cele ale rundei Kennedy, precum și chestiunile legate de tratativele de la Geneva privind dezarmarea. S-a discutat la modul general. În orice caz, purtătorul de cuvânt vest-german a ținut să precizeze că „sarcina șefilor de state nu e de a intra în detalii”.

Problema principală a întrevăderilor cu președintele Johnson a fost aceea a relațiilor dintre S.U.A. și Europa occidentală. Și, pe acest teren, chiar din succedentele declarații făcute de oficialități de la Bonn se poate distinge o neconcordanță de vederi. Astfel, ministrul de externe Willy Brandt, vorbind despre reacțiile americane față de deciziile conferinței de la München a miniștrilor de finanțe ai celor șase, a subliniat că „Statele Unite ne-au cerut ca

La 5 mai Etiopia sărbătorește a 26-a aniversare a eliberării de sub ocupația fascistă. Fotografia înfățișează o parte din centrul capitalei Addis Abeba

Europa să vorbească o singură limbă. Trebuie să vorbim un limbaj european — a precizat însă Willy Brandt — dar acest limbaj nu va fi în mod necesar întotdeauna același cu cel de peste Atlantic. Ideea a reieșit poate cu și mai multă claritate din a doua întrevădere Johnson—Kiesinger, care a durat mai mult de două ore. Cancelarul federal a declarat că „există între S.U.A. și R.F.G. divergențe de opinie, vor trebui să intervină schimbări și să fie luate o serie de hotărâri”. Asemenea cuvinte arată că, într-adevăr, s-a schimbat ceva în tradiționalele legături speciale dintre Washington și Bonn. În general, din partea vest-germană se poate constata intenția de a menține un „echilibru” între „relațiile particulare” cu Washingtonul și „relațiile restaurate” cu Parisul. În acest sens, ar putea să pară semnificativă, pentru strădania vest-germanilor, fotografia tripticului Johnson—Lübke—de Gaulle, președintele vest-german reunind în fața obiectivului mâinile celor două personalități despre care se spune că, în momentul de față, n-ar avea de examinat decât dezacorduri.

Nu se poate vorbi cu siguranță nici despre un progres în relațiile anglo-franceze cu privire la intrarea Marii Britanii în organismul comunitar. În capitala federală, premierul Wilson a declarat că s-a întreținut cu generalul de Gaulle doar despre naufragiul lui Torrey Canyon, dar e probabil ca el să-l fi înștiințat pe președintele Franței asupra deciziei guvernului său de a intra în Piața comună, succesul tentativei britanice depinzând în mare măsură de atitudinea Franței. Mai curând s-ar putea înregistra o încer-

care de punere de acord a punctelor de vedere vest-german și francez cu privire la candidatura Marii Britanii, discuțiile de Gaulle—Kiesinger fiind axate în special pe această chestiune, în perspectiva conferinței de la Roma fixată pentru 29—30 mai. Se știe că generalul de Gaulle va fi singurul șef de stat care va participa la această întâlnire, având ca parteneri de discuție șefi de guverne de la Roma, Bonn, Haga, Bruxelles și Luxemburg. Pare, totuși, puțin probabil ca la această conferință (celebrând cei 10 ani care s-au scurs de la semnarea Tratatului de la Roma) să fie introdusă pe ordinea de zi cererea britanică de intrare în Piața comună. Franța — și în acest sens s-ar părea că

și Bonnul ar fi de acord, recente discuții Couve de Murville—Willy Brandt stabilind unele apropieri între tezele vest-germană și franceză — nu se arată dispusă să negocieze decât anume probleme, selectate cu deosebită grijă.

Marea Britanie — „ante portas Europae”.

Perioada de timp de care ne ocupăm a fost marcată de activitatea febrilă a cabinetului britanic privind aceeași problemă a intrării în Piața comună. Timp de o săptămână, adepții premierului Wilson s-au străduit să-i convină pe opozanții din propriul său cabinet de utilitatea „ofensivei europene” și, în fine, a deciziei oficiale pe care ziarele londoneze s-au grăbit să o caracterizeze ca „istorică”. Au avut loc, astfel, patru reuniuni extraordinare ale cabinetului și trei ale grupului parlamentar laburist. La 30 aprilie, reușiți la Chequers, reședința primului-ministru, membrii cabinetului s-au declarat de acord asupra principiului noii tentative britanice. La 1 mai — așa cum cere tradiția în asemenea împrejurări — premierul Wilson a fost primit în audiență de regină la palatul Buckingham pentru a anunța decizia guvernului britanic. A doua zi dimineața a avut loc o altă întrunire oficială a cabinetului, la Downing Street 10, pentru a formula cererea de adăziune la C.E.E. și a enumera condițiile ce vor fi puse Consiliului de Miniștri ai celor șase de la Bruxelles. În după-amiaza aceleiași zile, Wilson

Cairo. În cadrul unei conferințe de presă, secretarul general al Frontului de eliberare a sudului ocupat al Yemenului (FLOSY), generalul Abdel Quawee Mackawee (primul din stînga), anunță formarea unui guvern în exil care să reprezinte Adenul și celelalte teritorii din Arabia de sud

a anunțat în Camera Comunelor hotărârea luată, iar seara s-a adresat telespectatorilor.

În urma acestui adevărat maraton al reuniunilor s-a evidențiat în sinul guvernului grupul celor șapte opozanți față de candidatura Marii Britanii la Piața comună. Totuși, se pare că, în ultima vreme, aceștia nu mai manifestă o împotrivire directă, ci, așa cum scrie „Sunday Telegraph”, „s-au repliat pe a doua linie de apărare”, aceea a condițiilor pe care Marea Britanie ar trebui să le pună celor șase. „Armistițiul de compromis” între adversarii și susținătorii adeziunii britanice la C.E.E. i-a permis, desigur, premierului Wilson să ia o decizie în favoarea intrării în organismul comunitar. Pare însă foarte probabil ca, sub efectul opoziției, premierul britanic să insiste în tratativele ce vor urma asupra faptului că nu e de acord să semneze un cec în alb sau, cum apreciază „Sunday Telegraph”, să-și ia angajamentul „de a studia cu multă scrupulozitate condițiile de intrare în Piața comună ca și repercusiunile asupra partenerilor

30 aprilie — ziua de naștere a reginei Iuliana — este sărbătoarea națională a Olandei. Țara „mării defrișate” deține azi pe glob primul loc în ce privește densitatea populației, în cultivarea fructelor, legumelor și a florilor în sere, în folosirea canalelor interne pentru navigație ș.a.

În fotografie, vedere a orașului Amsterdam.

comerciali din Commonwealth și A.E.L.S.”.

Discuții în șapte. Totuși, chiar dacă adepții britanici ai intrării în Piața comună au afirmat dorința lor de a ține seama de cerințele partenerilor din A.E.L.S. (Asociația Europeană a Liberului Schimb), aceasta nu a apărut prea clar în urma recente conferințe a celor șapte membri convocați de urgență la Lancaster House de președintele

Asociației, Gunnar Lange, ministrul suedez al comerțului. Așa cum își amintesc cei mai mulți comentatori, partenerii Marii Britanii în mica zonă a liberului schimb au avut deseri în trecut ocazia să-și dea seama (iar vinerea trecută, în timpul conferinței A.E.L.S., o dată în plus) că guvernul de la Londra înțelege să-și păstreze întreaga libertate de manevră pentru a negocia cu cei șase asupra adeziunii sale la Tratatul de la Roma. Fapt este că membrii A.E.L.S. au fost informați asupra intențiilor britanice în ultimul moment, iar garanțiile pe care le-au primit săptămîna trecută privind interesele lor comerciale nu i-au mulțumit îndeajuns, mai ales pe elvețieni, suedezi și portughezi, care — spre deosebire de danezi, norvegieni și austrieci — nu și-au manifestat intențiile de a colabora cu Piața comună.

Runda Kennedy și „rezistența” celor șase. Londra nu a mai așteptat, printre altele, nici încheierea negocierilor tarifare din cadrul runde Kennedy pentru a solicita oficial adeziunea la Tratatul de la Roma. De altfel, se știe că din cauza dezacordului dintre S.U.A. și cei șase, runda se prelungește (a cita oară?) cu încă două săptămîni peste termenul de 30 aprilie. Teren de confruntare între Europa celor șase și Statele Unite, negocierile tarifare au putut stimula

o anume solidaritate vest-europeană în a opune rezistență pretențiilor americane. Rămîne însă de văzut dacă această unitate de vederi va putea fi păstrată și în cadrul actualei sesiuni a Consiliului de miniștri de la Bruxelles, deschisă marți, 2 mai, și menită să trateze asupra metodelor de negociere. Observatorii constată însă că, o dată cu trecerea vremii, se diminuează treptat și importanța acestor discuții tarifare. „Astăzi — scria ziaristul american Don Cook în *New York Herald Tribune* — runda și-a pierdut din importanță și nu-și propune decît o reducere cu cel mult 20 la sută a tarifelor vamale sau poate chiar nici o reducere”.

La Geneva, Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa și-a încheiat dezbaterile pe marginea problemelor aflate pe ordinea de zi a celei de a XXII-a sesiuni. În ședința plenară au fost adoptate 16 proiecte de rezoluții, România fiind inițiator sau coautoare a unui număr de cinci proiecte de rezoluții. Astfel, Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa a adoptat pentru prima oară o rezoluție care îmbrățișează principalele aspecte ale cooperării științifice și tehnice. Proiectul acestei rezoluții a fost prezentat de delegația română împreună cu delegațiile altor 12 țări. Arătînd importanța fundamentală a progreselor științifice și tehnice pentru dezvoltarea economică și socială pe plan național și internațional, rezoluția menționează că în cooperarea inter-europeană au fost realizate o serie de progrese și că, pe viitor, Comisia poate contribui la întărirea și dezvoltarea acestei cooperări. Un alt proiect de rezoluție prezentat de țara noastră împreună cu Cehoslovacia, Franța și Italia, referindu-se la activitățile Comisiei în domeniul industriei chimice, a fost adoptat în unanimitate de Comisie.

Radu PASCAL

din agenda internațională

4-10 mai

6 mai

La Cairo încep lucrările celei de a 11-a sesiuni a Conferinței arabe pentru probleme sociale și de muncă. Printre problemele ce urmează a fi dezbătute în cadrul acestei reuniuni figurează: rolul industrializării în dezvoltarea socială a țărilor arabe; rolul statului în diferite sectoare ale economiei; productivitatea muncii.

În India au loc alegeri pentru desemnarea președintelui și vicepreședintelui republicii. Actualul președinte, Sarvepalli Radhakrishnan, în vîrstă de 79 de ani, a anunțat că la sfîrșitul mandatului său se va retrage din viața politică.

8 mai

Ziua eliberării Germaniei de sub dictatura fascistă. Sărbătoare națională a Republicii Democratice Germane.

La Geneva se deschide a XX-a sesiune a Organizației Mondiale a Sănătății.

La invitația cancelarului federal Kurt Georg Kiesinger, primul ministru al Turciei, Suleyman Demirel, în-

soțit de ministrul de externe Caglayanil, sosește într-o vizită oficială în Republica Federală a Germaniei. Este prima vizită întreprinsă de un prim-ministru turc în R.F.G.

9 mai

Eliberarea Cehoslovaciei de sub ocupația hitleristă. Sărbătoare națională.

10 mai

La invitația guvernului sovietic, ministrul afacerilor externe al Italiei, Amintore Fanfani, sosește într-o vizită oficială în U.R.S.S.

Începe vizita ministrului de externe al R.F.G., Willy Brandt, în Japonia.

Subsecretarul de stat al S.U.A., Nicholas Katzenbach, sosește în Senegal, inaugurînd un turneu într-o serie de țări africane. Potrivit declarațiilor unui reprezentant al Departamentului de Stat, această călătorie urmează să-l „familiarizeze pe Katzenbach cu problemele continentului și să-i creeze posibilitatea de a stabili contacte cu personalități africane”.

Paris. Imagine de la recentul „marș al păcii” la care au luat parte savantul Jean Rostand și laureații premiului Nobel Alfred Kastler și François Jacob

Controversa „deplinelor puteri“

Într-o formă sau alta, majoritatea observatorilor consideră că Franța se află în ajunul primei mari bătălii politice de la alegerea noii Adunări Naționale. Hotărîrea adoptată săptămîna trecută în consiliul de miniștri — ca guvernul să ceară parlamentului depline puteri în materie economică și socială pînă la 31 octombrie, urmînd ca în acest interval să ia pe cale de ordonanță măsurile pe care le va considera necesare — a surprins cercuri politice foarte variate — fără a exclude anumite sectoare ale formației „Republica a V-a“. Guvernul s-a angajat astfel „într-o dublă încercare a puterii“ — nota un comentator al agenției France Presse: pe de o parte, expunîndu-se, cu îngusta majoritate de care dispune, motiunii de cenzură a opoziției de stînga; pe de alta, reanîmînd în rîndurile formației guvernamentale tensiunea între oamenii politici proveniți din U.N.R.-U.D.T. și republicanii „giscardieni“, care, în condițiile cerute de guvern, vor fi lipsiți de orice mijloc de acțiune parlamentară pentru a influența politica guvernului. Plus dezacordul anumitor personalități din rîndurile așa-numiților „gaulliști de stînga“: Edgard Pisani, pe care obiecția de principiu la hotărîrea guvernului l-a determinat să-și înainteze, într-o scrisoare personală adresată președintelui Republicii, demisia din funcția de ministru al înzestrării industriale și construcției de locuințe, este unul dintre aceștia. Este adevărat că fostul ministru a comunicat că, în calitate de deputat, va continua să susțină politica guvernamentală. Totuși, gestul său continuă să fie considerat semnificativ și comentat ca atare.

Ce a determinat guvernul francez să ia o hotărîre despre care era previzibil că va suscita controverse? La sfîrșitul consiliului de miniștri în care a fost adoptată, ministrul informațiilor a citit ziaristilor un comunicat oficial în care, invocîndu-se „timpul foarte scurt“ de care guvernul și noua Adunare dispun pînă la intrarea în vigoare a „condițiilor de concurență care vor exista între țările Pieței comune începînd din 1968“, se preconiza adoptarea acestei căi pentru a „reglementa, în perspectiva deschiderii frontierelor, mai multe probleme importante privind adaptarea structurilor economice și sociale la noile condiții“. Cu privire la domeniile în care guvernul își propune să acționeze pe calea ordonanțelor, comunicatul enumera în principal: modernizarea sau reprofilarea anumitor sectoare economice sau regiuni, problema folosirii mîinii de lucru și a condițiilor de muncă, echilibrul financiar al securității sociale. În contextul amplului val al mișcărilor greviste din industria extractivă, siderurgie, construcțiile navale, marina comercială, hotărîrea guvernului a fost interpretată în mediile sindicale și într-o largă parte a opiniei publice ca o încercare de a eluda dezbaterea publică în probleme a căror rezolvare implică răspunsuri la revendicările actuale ale salariaților. În aceste cercuri se subli-

niază că modernizarea unor întreprinderi ar urma să se facă prin exonerări sau reduceri de impozite acordate patronatului, că folosirea mîinii de lucru înseamnă în majoritatea cazurilor recalificarea la un nivel de salarizare inferior celei anterioare sau deplasarea în alte regiuni, că sub denumirea de echilibrare financiară a securității sociale se înțelege reducerea creditelor alocate acestui sector bugetar etc.

Alte obiecții opuse proiectului guvernamental privesc mecanismul instituțional, normele de desfășurare a vieții publice, raporturile între forțe politice adverse (sau aliate). În *L'Express*, directorul general al săptămînalului, Jean-Jacques Servan-Schreiber, scrie în editorialul său: „Ceea ce frapază mai întîi în «afacerea ordonanțelor» este gratuitatea ei. Nici scadențele invocate, nici natura problemelor enunțate, nici conjunctura enunțată nu necesitău acest act neobișnuit... Sîntem în fața unei redutabile sfidări economice, e adevărat... Dar concluzia pe care (guvernul) o trage te pune pe gînduri“. Pentru editorialistul săptămînalului parizian, principalul personaj al situației create este „noul deputat francez“: „El va trebui să spună dacă, da sau nu, acceptă să fie scos din joc a doua zi după ce a fost ales. Proiectul de lege guvernamental, suprimînd orice control legislativ asupra tuturor problemelor economice și sociale, nu va deveni lege decît dacă Adunarea îl acceptă... Ea îl poate respinge“. *Paris Jour* scrie: „Primul ministru nemulțumit nu numai opoziția, dar și pe mulți deputați ai majorității...“.

Despre republicanii „giscardieni“ încă nu se știe dacă o vor face, dacă îi vor refuza cele 42 de voturi de care dispun și care sînt indispensabile majorității guvernamentale. A doua zi după consiliul de miniștri de săptămîna trecută, Giscard d'Estaing declara că el consideră necesar ca guvernul să justifice măsura pe care o preconizează: „vom hotărî, în raport cu argumentele care ni se vor prezenta“. Referîndu-se la însușirile lui de excelent schior, un ziarist comentează: „va executa «slalomuri» între revoltă și supunere“.

În rîndurile opoziției de stînga se înregistrează însă un efort pentru stringerea rîndurilor. Federația Stîngii Democratice și Socialiste, preocupată să-și asigure o conducere mai coerentă și mai eficientă, va avea începînd din 11 mai un Birou Politic alcătuit din 21 membri; se tinde spre accelerarea procesului de fuziune într-un partid unic a formațiilor care compun Federația; săptămîna viitoare se vor relua între conducerea Partidului Comunist și F.S.D.S. contactele pentru examinarea situației politice generale.

Calendarul vieții politice franceze al lunii mai se anunță încărcat: la 16 mai, conferința de presă a președintelui de Gaulle; la 17, începerea bătăliei parlamentare în jurul „puterilor depline“ solicitate de guvern.

Florica SELMARU

reflector

SANTO DOMINGO : VIOLENȚA CONTINUĂ

Deși misterioase, atentatele comise vineri la Santo Domingo (patru morți și doi răniți) nu constituie o noutate.

Venit în 1966 la președinția țării, Balaguer, „omul păcii interne“, n-a reușit să stăvilească dezordinea vieții politice și economice dominicane. Poziția oscilantă a guvernului s-a manifestat din primele zile: interzicerea reîntoarcerii generalului ultrareacționar Wessin y Wessin la Santo Domingo era un gest autoritar; numirea — cîteva luni mai tîrziu — a aceluiași general ca reprezentant al Republicii Dominicane la O.N.U. era o dovadă de slăbiciune sau în orice caz de inconsecvență. Pe seama acestei inconsecvențe (generalul Wessin nu este decît un exemplu), observatorii politici pun și actele repetate de violență comise în țară. În aceste zile, la doi ani de la intervenția forțelor armate interamericane, elementele de extremă dreaptă adepse ale regimului terorist trujillist nu se dezic. Atentatele de vineri sînt — mai mult ca sigur — opera lor.

ACADEMIA INTERNAȚIONALĂ DE MEDICINĂ LEGALĂ ȘI SOCIALĂ

Academia Internațională de Medicină Legală și Socială a fost creată în 1938, cu scopul de a favoriza colaborarea științifică internațională în diverse discipline ale acestui domeniu. Academia este alcătuită din membri titulari și membri asociați, aleși dintre personalitățile științifice cele mai calificate în domeniul medicinei legale, medicinei sociale, medicinei muncii, psihiatriei judiciare și criminalistici. Între obiectivele sale principale figurează organizarea, la fiecare trei ani, a unui congres internațional, publicarea periodică a materialului științific privind realizările obținute în vederea îmbunătățirii condiției generale a sănătății omului.

Academia este condusă de un președinte alcătuit din comitetul de conducere și din președinții onorifici. Comitetul de conducere e constituit din: președintele Academiei, trei vicepreședinți, un secretar general, un secretar general în sarcină cu conducerea publicațiilor periodice — organul oficial al Academiei — și un trezorier. Comitetul este ales la începutul fiecărui congres al Academiei pentru o perioadă de 3 ani. Președintele Academiei desemnează din fiecare țară un membru titular în calitate de corespondent, însărcinat cu asigurarea legăturii permanente între comitetul de conducere al Academiei și membrii din țările respective.

În conformitate cu prevederile statutului, țările membre sînt reprezentate în cadrul Academiei după următoarele criterii:

- fiecare țară are dreptul la un număr de maximum 10 membri titulari și 10 membri asociați, dacă pe teritoriul țării respective activează mai puțin de 4 000 medici practicieni;
- 20 membri titulari și 20 membri asociați pentru țările care au între 4 000 și 10 000 medici practicieni;
- 30 membri titulari și 30 membri asociați pentru țările unde activează mai mult de 10 000 medici practicieni.

Organul oficial al Academiei se numește „Acta Medicinae Legalis et Socialis“.

Între 15—18 august 1966, Academia Internațională de Medicină Legală și Socială a organizat la Copenhaga cel de-al 4-lea Congres internațional de medicină legală, la care au participat și delegații din partea Uniunii Societăților de științe medicale din România.

I. LAZĂROIU

Reportaj
scris
pentru „Lumea”
de

Bechir Ben Yahmed

directorul
revistei „Jeune Afrique”

Convorbirea primului ministru Fam Van Dong cu Bechir Ben Yahmed

În sudul R. D. Vietnam, să spunem de la Thanh Hoa sau Vinh pînă la paralela 17, bombardamentele sînt zilnice și intense. Aproape orice constituie „obiective militare”: școlile ca și cazărmile. Populația s-a organizat pentru a munci noaptea sau sub pămînt.

La nord de Thanh Hoa, aviația americană bombarda pînă de curînd în special podurile rutiere și feroviare. De la conferința din insula Guam, obiectivele ei s-au lărgit și mai mult. Eficacitatea bombardamentelor este derizorie chiar dacă pagubele sînt importante. Să mă explic: am văzut poduri care fuseseră atacate în mod vizibil de mai multe ori sau chiar de mai multe zeci de ori. În cele din urmă au fost atinse, deteriorate sau distruse. Au fost imediat reconstruite sau înlocuite cu un alt pod situat la cîteva zeci de metri mai departe. Alte poduri din împrejurimi sînt camuflate, gata să fie date în folosință de îndată ce podul vechi a fost atins. În apropiere se află stocuri de lemn, fier, ciment; sînt alcătuite echipe de muncă dotate cu cele necesare, astfel încît distrugerea unui pod nu oprește niciodată circulația decît pentru cîteva ore.

Pagubele civile sînt însă considerabile. Pentru a nimeri un pod, aviația americană aruncă sute de bombe. Tot ce trăiește sau există pe o rază de 1 km este distrus: case, cooperative, școli, spitale. Astfel, satul Phu Li (7 000 de locuitori), în care intri pe un pod, a fost ras de pe fața pămîntului. Deasupra lui au căzut peste 1 000 de bombe, adică o bombă la 7 locuitori. La Nam Dinh, locuințele muncitorești, grădinițele de copii și creșele, un cinematograful, restaurante situate la cîteva zeci de metri de gara de cale ferată au fost lovite în plin.

■ Trei elemente

Așa cum se desfășoară de 26 de luni, bombardamentele americane asupra R. D. Vietnam ar fi provocat un adevărat dezastru dacă nu ar fi existat excepționala organizare a nord-vietnamezilor. Merită să descriu sau să reamintesc trei elemente ale acestei organizări.

1. **Sistemul de alarmă:** vietnamezii îmbină mijloacele cele mai moderne și cele mai arhaice pentru a depista sosirea avioanelor — radarul și pîndarii împrăștiați pe litoral și pe înălțimi. Ei au studiat orarul armatei americane și au elaborat un tabel al probabilităților.

Pentru a anunța sosirea avioanelor în orașe, ei au instalat sistemul clasic al sirenelor, dar este folosit și radioul. Nu toată lumea are aparat de radio, dar în uzine, în piețe și în întreprinderi, difu-

VIETNAMUL EROIC

zoare transmit programele postului de radio național, comunică informații, cuvinte de ordine și semnale de prealarmă sau de alarmă.

Pe drumuri, la fiecare 3 sau 4 km, un post de control prevăzută cu telefon de campanie semnalează orice pericol pietonilor, cicliștilor, automobilelor și camioanelor; ziua, steagul alb din fața postului arată că se poate circula, steagul roșu indică alarmă. Noaptea, pericolul este semnalat de o lampă verde — pentru a nu fi văzută din avion. Disciplina este perfectă: în caz de alarmă, totul se oprește și toată lumea intră în adăposturi.

2. **Adăposturile:** în orașe, pe drumuri, în orezării, în fiecare atelier, uzină și casă există adăposturi săpate în pămînt, adesea betonate. La adăposturi se ajunge prin tranșee. La orașe, ateliere întregi, prevăzute cu generatoare electrice, au fost instalate la cîteva metri sub pămînt. Aici se muncește chiar și în timpul alarmelor.

În aceste condiții, pierderile omenesci sînt foarte reduse. Numai dacă o bombă cade pe un adăpost, sau dacă se deteriorează sistemul de alarmă, se produc pierderi grele. Asemenea cazuri există. De pildă, la Nam Dinh, pe care l-am vizitat. Este un oraș de 93 000 de locuitori, cu o densitate de 17 000 pe km pătrat. Potrivit informațiilor care mi-au fost furnizate, orașul a suferit într-un an 53 de atacuri aeriene în care au murit 89 de persoane (din care 36 femei). Dar numai unul singur dintre aceste bombardamente, efectuat de două avioane, a făcut peste jumătate din victime: 49 de oameni au fost uciși în cîteva secunde. Acest bombardament, petrecut la 14 martie 1966, de care orașul își amintește și acum, a surprins populația la ora 6,30 dimineața, cînd pleca la lucru.

3. **Dispersarea.** Cele două cuvinte „So Tan” înseamnă „nu evacuare, ci „dispersare activă” și exprimă ceea ce au urmărit vietnamezii să realizeze: concentrările urbane fiind o țintă ușoară pentru avioane, să disperseze la sate tot ce poate fi dispersat cu toate cele nece-

sare, astfel încît producția — imperativul nr. 1 — să continue. De aceea, elevii și studenții sînt dispersați cu profesorii lor, muncitorii — cu materialul lor de producție, spitalele — cu echipamentul și medicii lor.

Am studiat dispersarea Hanoiului. Orașul propriu-zis avea 600 000 de locuitori; 200 000 au fost evacuați: cei mai mulți elevi și studenți, o parte a muncitorilor, anumite spitale. Statul subvenționează această operațiune. Aprovizionarea se face de la Hanoi pentru satele care găzduiesc pe evacuați și care sînt situate în general la 20—30 km de capitală. Duminică, părinții pleacă cu bicicleta în aceste sate pentru a-și vizita copiii.

Vietnamul poate trăi și munci sub bombardamente și datorită acestor trei elemente.

Muzeul Revoluției, unde toți vizitatorii sînt conduși imediat după sosire, este un muzeu închinat gloriei națiunii vietnameze, veche de 4 000 de ani...

Aici află că Dien Bien Fu nu reprezintă cea mai mare faptă de arme vietnameză (din cele 30 de săli ale muzeului, una este consacrată luptelor de la Dien Bien Fu). Această țară are la activul ei numeroase victorii strălucite, chiar înainte de era noastră. În cărțile de istorie se poate citi de la pagina întâia: „În urmă cu un milion de ani, în Vietnam a apărut omul primitiv...” Capitolele următoare prezintă istoria Vietnamului ca o luptă îndelungată și eroică, împotriva feudalilor, mandarinilor, burgheziei. Nici un vietnamez nu ignoră această istorie. Toți îți vorbesc despre ea.

■ O convorbire cu premierul Fam Van Dong

Era ora 5 după-amiază: convorbirea urma să aibă loc la primul ministru acasă. Fam Van Dong e mai înalt decît sînt în medie vietnamezii. Poartă un veston închis la gît și un pantalon de culoare măslinie, nici militar, nici civil. Mă

Spre cîmpurile de orez, cu arma la umăr, gata de apărare

ia de braț și urcăm o scară exterioră largă, care dă într-un vast salon. În fund se așează trei colaboratori cu carnete de notițe. Se servește ceai. Întrevederea începe.

Fam Van Dong aruncă o privire asupra întrebărilor pe care i le adresasem dinainte și pe care le adnotase meticuloș pe margine.

— Să discutăm, îmi spune el, punînd de o parte întrebările.

Îi spun că, înainte de a sosi la Hanoi, am trecut prin Washington și că am impresia precisă că poziția R. D. Vietnam de a duce tratative după încetarea bombardamentelor nu-i interesează pe conducătorii americani. Washingtonul doarește o victorie militară în Vietnamul de sud, distrugerea F.N.E. Orice propunere a Hanoiului care nu merge în acest sens nu reține pentru moment atenția Washingtonului. Îl întreb dacă are aceeași impresie și cum explică refuzul american.

— Pentru a înțelege acest lucru, îmi spune Fam Van Dong, trebuie să studiezi problema vietnameză în desfășurarea ei istorică. De fapt, și în ciuda aparențelor, nu francezii ci americanii erau principalii învinși la Dien Bien Fu și la Geneva în 1954. Într-adevăr, imediat după această dată, americanii au încercat să „redreseze situația”: instalarea lui Ngo Dinh Diem la Saigon, sprijinul economic, politic și militar ce i-a fost acordat și pactul de la Manila constituiau începutul unui proces. Apoi s-a desfășurat „războiul special” pierdut în 1964, urmat de războiul direct dus de un corp expediționar, care a fost întărit de mai multe ori. Fiecare din aceste trepte ale escaladării s-a terminat printr-un eșec. S-a ajuns la bombardarea sistematică a R. D. Vietnam pe baza ideii, foarte naivă, că în câteva luni vom fi obligați să capitulăm. Acest obiectiv nu a fost atins și nu va fi atins niciodată. Dar imperialiștii americani au ambiții foarte mari și consideră că nu au epuizat toate mijloacele de care dispun. De aceea, ei continuă războiul. Îl vor continua pînă cînd se vor lovi cu capul de zid. Își vor da seama că este o cale fără ieșire și vor înțelege că, prin război, nu numai că nu vor câștiga nimic, dar vor pierde. Opinia publică americană începe să vadă clar, iar opinia publică mondială devine mai activă. Sîntem gata să le dăm lovituri mai grele și mai eficiente pe cîmpul de luptă, lovituri care-i vor pune pe gînduri pe conducătorii americani.

— După părerea dv., ce urmăresc S.U.A. prin acest război, căruia îi consacra atîtea mijloace?

— În primul rînd dominația asupra Vietnamului de sud, dar și asupra întregii țări. În plus, rezistența noastră are, după părerea lor, valoarea unui exemplu și a unui precedent: ce s-ar întîmpla

oare dacă am câștiga? Reacții în lanț. Acest război este un război de eliberare: ei vor să facă imposibil orice război de eliberare, să descurajeze dinainte pe cei care ar dori să-l înceapă.

În ce ne privește, sîntem hotărîți să luptăm împotriva lor, chiar dacă e nevoie de zeci de ani. Avem experiență în acest domeniu. Sîntem un popor încercat. Bărbați, femei, copii, toți am fost căliți de încercări. Am învățat să fim curajoși. Și dacă ai curaj, restul vine de la sine, devii mai inteligent, mai virtuos, știi cum să lupți în mod colectiv și individual. Călătorii prin țară și vă veți convinge.

În momentul de față, războiul popular se desfășoară sub toate formele în Vietnamul de sud și atinge culmi fără precedent. Compatrioții noștri au în față aproape un milion de soldați bine echipați. Și nu numai că rezistă, dar dau inamicului lovituri grele. Agresorii să se aștepte la înfrînger și mai usurătoare. Vom învinge, pentru noi, pentru voi. Trebuie să învingem pentru independența noastră. În această privință nu pot exista nofuzii. Luptăm pentru independență, pentru democrație, pentru pace și reunificarea țării. Iată lozincă noastră de luptă. Ea a mobilizat poporul și, în numele ei, sîntem gata de orice sacrificiu. Poporul vietnamez are o istorie de 4000 de ani. Este o istorie minunată. Fiecare petic din pămîntul nostru își are propria lui istorie. Iată de ce sîntem hotărîți să luptăm pentru a-l apăra.

Pentru moment, americanii vor, evident, să continue războiul, deoarece consideră că nu au epuizat toate posibilitățile războiului. Noi spunem: încetați necondiționat bombardamentele și vom sta de vorbă. Este o chestiune de principiu și, în privința principiilor, nu facem compromisuri. Aici trebuie să revenim la originile războiului de care vorbeam adineauri. Se încearcă să se dea uitării cine este agresorul, să se provoace confuzie. Pe de altă parte, unele persoane, citeodată bine intenționate, spun: de ce să se revină la origini? Este în curs un război. Se pune problema de a despărți pe beligeranți...

Noi spunem: există agresorii și există victimele agresiunii. Agresorii să înceteze bombardamentele. Să dezescaleze de vreme ce au escaladat. Noi ne aflăm la noi acasă și ne vom lupta atît timp cît agresorii rămîn pe solul nostru.

— În ce constă deci poziția guvernului dv. și cea a F.N.E.?

— Această poziție este exprimată în cele patru puncte ale noastre și în programul în 5 puncte publicat de F.N.E. la 22 martie 1965. Împreună, cele 4 puncte ale noastre și punctele F.N.E. se rezumă în următoarele trei principii:

1) încetarea necondiționată a bombardamentelor împotriva R. D. Vietnam;

2) retragerea din Vietnam a trupelor americane și satelite;

3) recunoașterea F.N.E.

...Guvernul american declară că are obligații față de Vietnamul de sud. Obiectivul lui este evident, anume să pună mîna pe Vietnamul de sud. Americanii vor ca în Vietnamul de sud să existe un guvern aservit lor și politici lor. Acest lucru nu e posibil: este un teritoriu care nu le aparține.

— Știu că doriți în Vietnamul de sud un guvern de coaliție, format de F.N.E., și care ar fi democratic și neutru. Presupunînd că ar putea fi constituit, el ar reuși oare să guverneze în mod eficient?

— Cred că acest tip de guvern este nu numai util dar și necesar în Vietnamul de sud și, de asemenea, că este posibil. Acolo s-a creat o situație nouă. În momentul de față, în sud se desfășoară cel mai groaznic dintre războaiele coloniale sau neocoloniale. Din 1965, corpul expediționar american a preluat toată sarcina. Americanii conduc totul — politica, economia și administrația. O asemenea situație accelerează procesul de radicalizare a tuturor păturilor populației. Expectativa, imobilismul nu mai sînt posibile. Lupta ia amploare nu numai la sate ci și la orașe, unde americanii trebuie să se aștepte la tulburări grave. Cuvintele de ordine ale F.N.E. — independență, democrație, pace, neutralitate — au devenit obiective realiste, sacre, care atrag întreg poporul Vietnamului de sud. Acesta a făurit unitatea în luptă și lupta făurește solidaritatea, legături care vor supraviețui. Iată de ce un guvern de coaliție este util, necesar și posibil.

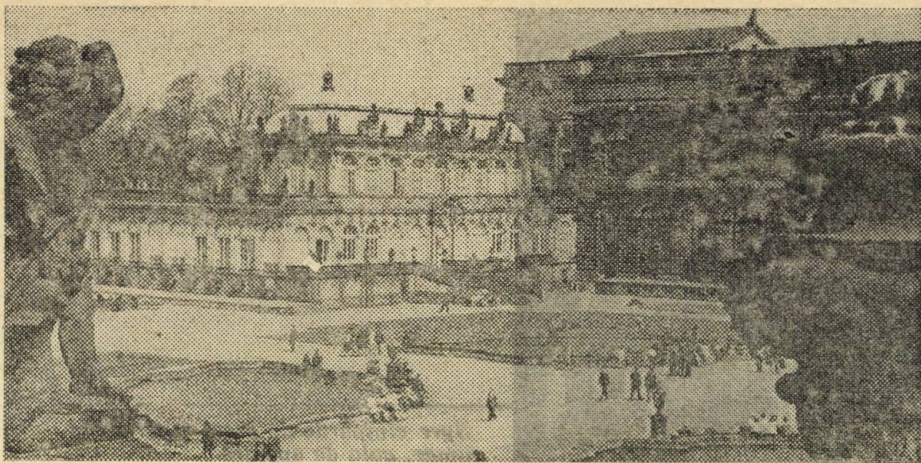
— Reunificarea celor două părți ale Vietnamului ar putea fi oare înfăptuită rapid și ușor? F.N.E. o consideră un proces îndelungat.

— Nu ne grăbim. Acesta este obiectivul. Cum să-l realizăm? Prin voința poporului din ambele zone. Reunificarea se va realiza foarte simplu între vietnamezi, atunci cînd va sosi momentul.

E ora 19. În cursul celor două ore cit a durat convorbirea, primul ministru al R. D. Vietnam a vorbit în franceză. S-a arătat tot timpul destins, bine dispus. Am păstrat impresia unui om care vede foarte clar, un om care pune întrebări și știe să asculte.

Mă conduce pînă la automobil și, întrucît remarc faptul că-l găsesc atît de destins, atît de sigur de el și de țara sa, ultimele sale cuvinte sînt:

— Ne găsiți foarte încrezători. Motivul este foarte simplu: știm că istoria nu merge de-a-ndarateleale. În consecință, viitorul ne aparține nouă și nu dușmanilor independenței popoarelor și ai păcii.

Celebrul castel Zwinger din Dresda, construit între 1711—1722. Clădirea a fost bombardată în timpul războiului și restaurată ulterior

Dacă, ajuns la Dresda, întrebi pe vreun localnic ce-ți recomandă să vizitezi în acest oraș, impresionant de la prima vedere prin arhitectonica sa, afli o sumedenie de „Sehensorts” (locuri demne de văzut). Admiri turnurile dantelate, cupolele de un verde mat, propriu aramei patinate de vreme, privești dealurile cu bogata lor vegetație, care se opresc brusc în fața Elbei, oferind un peisaj de o rară frumusețe, și nu te surprinde că acest oraș, denumit „Florența germană” sau „Florența Elbei”, a inspirat mulți poeți, pictori, muzicieni.

Primele documente despre Dresda datează din 1206. După secole de istorie zbuciumată, la sfârșitul secolului al XVII-lea, sub Friedrich August I, a început la Dresda o perioadă de prosperitate. Atunci au apărut primele construcții în stil baroc, atunci a fost înălțat Zwinger-ul, Frauenkirche, fosta biserică Nikolau (azi catedrală), Palatul japonez, Palatul Taschenberg și multe alte minunate construcții, parcuri și grădini, care au adus Dresdei renumele de oraș al grădinilor și parcurilor. Tot din această perioadă datează primele colecții de tablouri pe care le admiră astăzi mii și mii de vizitatori la Galeriele de artă. Dacă ne gândim că achiziționarea Madonei Sixtine a lui Rafael a costat 20 000 de ducăți, ne putem da seama că această dragoste pentru frumos, pe care stăpînitorii de odinioară ai acestor locuri au importat-o de la curtea franceză, s-a resimțit profund în viața economică. Povara acestor achiziții, care ne încântă azi, a apăsător grea pe umerii cetățenilor simpli din acea vreme — meseriași, țărani — care nu și-au plimbat niciodată în trecut privirea peste operele de artă.

Dezvoltarea industrială a orașului a început după 1800. În 1820, apare o fabrică de sticlă; urmează o fabrică de hirtie, a fabrică de chimicale și numeroase întreprinderi de produse alimentare. În anul 1849, când reacțiunea a încercat să suprimă puținele drepturi democratice cucerite în 1848, s-au unit în luptă, pe baricadele Dresdei, muncitori, meseriași, studenți, intelectuali și alți cetățeni progresiști. În mai 1849, închisorile s-au umplut cu cei ce încercaseră să apere cu arma în mână progresul. Această luptă s-a soldat cu 178 morți și peste 600 de răniți.

Cu aproape un secol mai târziu, în noaptea de 13 spre 14 februarie 1945, atacul aviației anglo-americane asupra Dresdei, atac care a durat doar 55 de minute, a transformat în ruine unul dintre cele mai frumoase orașe ale lumii.

Scrisoare din Berlin

„Florența Elbei”

Au pierit atunci 35 000 de oameni. Locuințe, școli, spitale, lăcașuri de cultură, clădiri istorice de o rară frumusețe au căzut pradă acestui atac. Din 220 000 locuințe au fost complet distruse 85 000, iar alte 90 000 au fost avariate. Podurile peste Elba au fost distruse; doar unul, „minunea albastră”, cum este denumit frumosul pod din cartierul Blasewitz a scăpat. Ca niște castele de cărți de joc s-au prăbușit clădiri de un farmec arhitectonic neasemuit.

Dresda a renăscut parcă din propria cenușă. Guvernul R. D. Germane a acordat tot sprijinul refacerii orașului, iar cetățenii au efectuat în 12 ani peste 35 milioane ore de muncă voluntară, ceea ce reprezintă echivalentul a 114,8 milioane mărci. Un monument ridicat în fața primăriei, este închinat „Trümmerfrauen”, adică femeilor care au adus un aport enorm la opera de reconstrucție a orașului.

După ce, în primii trei ani de după război, fuseseră reparate și redat în folosință aproape toate cele 90 000 locuințe avariate, în ultimii 20 de ani au fost construite la Dresda peste 41 000 locuințe noi. Anual, se investesc aci pentru construcții de locuințe 80—85 milioane mărci. În afară de școlile reconstruite, în ultimii ani au fost înălțate nouă școli noi. Pentru reconstrucția monumentelor cultural-istorice, statul a pus la dispoziție peste 60 milioane mărci. Numai pentru restaurarea Zwinger-ului au fost alocate 12 milioane mărci. Între vechile construcții istorice și noile blocuri moderne se revărsă o bogată vegetație.

În urmă cu un an, a fost definitivat planul de reconstrucție a orașului, care prevede ca primă etapă anul 1970. La primărie — unde locuitorul primarului, inginerul Gerhard Lachmann, ne-a dat o serie de detalii cu privire la acest plan — am și văzut Dresda de miine sub for-

ma unei machete. Centrul rezervat numai pietonilor, blocuri mari, complexe de deservire, terenuri de sport, o autostradă (care va porni subteran de la gară pentru a continua apoi ca autostradă suspendată), garaje subterane și cu etaj, hoteluri cu multe etaje.

În reconstrucția Dresdei s-au avut în vedere tradiționalele trăsături caracteristice ale acestui oraș. Clădiri istorice au fost reconstituite în vechiul lor stil. Altmarkt, amintit în hrisoave de prin anul 1200 ca piață de adunare, a rămas și azi centrul orașului. Între Piața Teatrului și Elba se află un restaurant, „Să-tutul italian”, denumit astfel în amintirea așezării în care au fost adăpostiți artiștii, meseriași și muncitorii italieni care au lucrat sub conducerea lui Gaetano Chiaberi, la începutul secolului al XVIII-lea, la construcția bisericii catolice a curții. Biserica, devenită catedrală, a fost construită din nou în forma sa inițială, cu cele 78 de figuri în piatră care o împodobesc.

Teatrul de stat din Dresda, care are o veche și binecunoscută tradiție, a celebrat la începutul acestui an 300 de ani de existență. Și Opera de stat a orașului are o bogată tradiție. Carl Maria von Weber și Richard Wagner și-au legat numele de ea. Filarmonica din Dresda, o formație de prim rang, a fost dirijată pe vremuri de Ceaikovski, Dvorak, Richard Strauss.

La faima orașului contribuie însă, în primul rând, celebrele Galeriele de artă, care cuprind valori inestimabile, capodopere ale măestrilor germani, italieni, olandezi, francezi din secolele trecute.

Pe drept cuvânt se poate afirma că Dresda este un oraș-muzeu, dar, în același timp, un oraș în care pulsează intens viața contemporană și în care se pregătește pentru viitor generația de miine. La Dresda studiază în prezent 33 000 de tineri, dintre care 17 500 la Universitatea Tehnică. Un cartier al orașului aparține aproape în întregime Universității. Pentru noile clădiri ale Universității Tehnice, inclusiv căminele studențești, statul a pus la dispoziție 167 milioane de mărci. La Dresda există șapte școli superioare, la care se adaugă o serie de școli de specialitate și alte institute de învățământ.

Vizitînd un institut al Universității Tehnice, aflat în localul fostului tribunal, străbați curtea în care au fost executați în anii nazismului peste o mie de luptători antifasciști din numeroase țări. Un monument amintește tinerilor studenți de aceste victime ale trecutului întunecat.

La Dresda își desfășoară activitatea și Institutul central pentru fizica nucleară, unde se produc izotopi radioactivi pentru medicină, biologie și industrie. De Dresda este legat, de asemenea, numele cunoscutului cercetător Manfred von Ardenne, conducătorul Institutului cu același nume.

Centru de artă și cultură, Dresda este și un oraș industrial, ai cărui locuitori își aduc contribuția la dezvoltarea economică a R.D. Germane. Principalele ramuri industriale ale orașului sînt construcția de mașini, electrotehnica, mecanica fină, optica, industria aparatelor fotografice și de filmat. În întreprinderile orașului — „Sachsenwerk”, „Electromat”, „Transformatoren und Röntgenwerk” etc. — se produc motoare electrice, mașini pentru automatizare, transformatoare, aparatură medicală. Aproape 100 000 de oameni lucrează astăzi în industria regiunii Dresda, regiune aflată în plin avînt economic și cultural.

Greta GRAUR

Berlin, 3 mai

Primăvara dincolo de Canalul Mîneei

Romulus Căplescu și Ion Drăgan

Adierile primăverii, neavînd a învinge rigorile și asprimile unei ierni veritabile, se simt în Anglia mai de timpuriu decît pe meleagurile țării noastre. Pe la începutul lui martie, cînd bucureștenii nu le pădaseră încă paltoanele, la Londra puteai întîlni la tot pasul o vestimentație primăvărată, dominată de prezența și frecvența mini-jupelelor, care au devenit o parte inseparabilă a peisajului citadin englez. În ultimul timp, pentru a se explica mutațiile în îmbrăcăminte feminină, s-a mers pînă acolo încît s-a formulat teoria unei modificări a climei în Marea Britanie. Într-un fel, o confirmare a acestei modificări am căpătat-o prin faptul că, în tot timpul șederii noastre, nu am avut prilejul, măcar o singură dată, să facem cunoștință cu romantica ceață a Londrei, element indispensabil al atîtor romane și filme de atmosferă. Interlocutorii noștri localnici ne-au confirmat că „ceața londoneză” a devenit o raritate. Unii ne-au comunicat chiar, nedezmintînd proverbialul umor britanic, că n-ar fi exclus ca probe de ceață, în cutii ermetice închise, să fie puse în vânzare pentru uzul acelor care au nostalgia vremurilor de altădată. Căci, într-adevăr, cum remarcă un ziorist, Anglia de astăzi înfățișează cu totul altă lume decît aceea din vremea reginei Victoria. Tradiții și forme specifice, care au făcut să se vorbească de insularismul britanic, se păstrează, desigur, dar ceea ce izbește în toate — de la comportamentele și obișnuințele individuale la concepția și modalitățile organizării instituționale — sînt tendințele și eforturile de înnoire. Contactul cu realitățile engleze îți relevă cît se poate de pregnant faptul că epoca noastră este dintre acelea în care se operează o foarte riguroasă selecție a tradițiilor, în căutarea de formule și structuri adaptate noilor cerințe sociale și culturale, generate de progresele rapide ale științei și tehnicii.

Călătorul care pune pentru prima oară piciorul într-o țară străină devine personajul principal al unui joc pasionant: confruntarea permanentă între informația livrescă anterioară și realitatea nemijlocită pe care o constată *hic et nunc*. Ca membri ai unei delegații de ziariști care a vizitat Marea Britanie, la invitația „Foreign Office”-ului, ni s-a oferit prilejul ca această confruntare să cuprindă, într-un timp relativ scurt, arii întinse ale vieții contemporane britanice. Desigur, eliminarea, ca prim rezultat, a

Convorbirea ministrului de stat George Thomson cu delegația de ziariști români

imaginii tradiționale a străzilor londoneze învăluite în rotoacele alburii ale fog-ului, prin care se strecoară tăcute siluetele unor oameni cu gulerul impermeabilului ridicat, cu pălăria trasă adînc pe ochi și pipa licărind în colțul gurii, merită consemnată doar ca un aspect care ține de sfera impresiei imediate. E adevărat că tradiționalismul se menține într-o serie de aspecte exterioare, și nu numai exterioare, cum ar fi invariabilele taxiuri de culoare neagră, de loc arătoase ca înfățișare, puzderia de „pubs”-uri (mici circumioare), fiecare cu personalitatea ei bine distinctă, toga ciudată a studenților de la vechile colegii sau colțul oratorilor de la Hyde Park. Dincolo de ele însă, și grefate pe realitatea reducerii unui imens imperiu, extins pe toate cele cinci continente, la dimensiunile unei țări de mărime mijlocie, se profilează străduințele de adaptare la această realitate. Lumea zilelor noastre este o lume în care revoluția tehnică și științifică și-a pus pecetea profundă. Nici o țară, și cu atât mai puțin țara de origine a primei revoluții industriale, nu își poate permite să rămînă în urmă. Într-o foarte interesantă convorbire avută cu înalte oficialități ale Ministerului Tehnologiei, în frunte cu ministrul Anthony Wedgwood Benn, am aflat că Marea Britanie înțelege să nu cruțe în această direcție nici eforturile, nici energia. Dintre țările occidentale, Anglia se plasează imediat după S.U.A. în ceea ce privește procentajul pe cap de locuitor al fondurilor alocate pentru cercetarea științifică. Înființat foarte recent, în 1964, Ministerul Tehnologiei își propune să coordoneze aplicarea în practică la nivelul întreprinderilor a rezultatelor cercetării

științifice, concentrîndu-și atenția în patru sectoare: ordine, mașini-unelte, electronică, telecomunicații. Dacă în ierarhia mondială Regatul Unit se află pe poziții de frunte în aceste sectoare, există în schimb altele în care nivelul de dezvoltare a rămas mult în urmă, decolajul între ramurile cele mai avansate și cele mai puțin avansate fiind de ordinul 7. Tocmai de aceea se pune cu acuitate problema reînnoirii utilajului acestora din urmă sectoare pentru a asigura industriei britanice, în totalitatea sa, nivelul și capacitatea de competitivitate. Printre modalitățile originale utilizate de Ministerul Tehnologiei spre a stimula aplicarea în industrie a noilor cuceriri tehnico-științifice sînt și expozițiile mobile cu tema „introducerea în întreprinderi a automatizării la costuri ieftine”. Autocarele destinate acestei acțiuni se deplasează direct în întreprinderi pentru a populariza la fața locului noile forme de progres tehnic.

Efortul de reînnoire tehnică a întreprinderilor deficitare la capitolul competitivitate este în strînsă legătură cu problema investițiilor. În legătură cu aceasta, s-a trecut la o experiență interesantă, care constă în înființarea unui organism de stat („Industrial Reorganisation Corporation”), avînd ca scop crearea de participații financiare în întreprinderile particulare. În felul acesta se tinde, pe de o parte, la favorizarea investițiilor directe productive, iar pe de altă, la orientarea acestor investiții spre regiunile mai puțin dezvoltate ale țării. Este încă prea devreme pentru a se putea trage concluzii din această experiență care, prin natura sa, ține de domeniul dirijismului economic. Însă și ea se integrează în încercările de altoire a unor forme noi pe vechile structuri, de readaptare la realitățile contemporane.

Un rol important în această direcție îl joacă perfecționarea cadrelor de conducere din economie, domeniu în care am putut constata o experiență bogată. Organizațiile de specialitate, cum ar fi *Urwick Management Center*, la care am făcut o vizită, se bucură de prestigiu atît în țară cît și în străinătate, desfășurîndu-și activitatea în mai multe sectoare, printre care, în afara cursurilor generale de conducere a economiei („general management”), se includ și consultațiile în rezolvarea diferitelor probleme ale organizării și conducerii („management consultancy”) întreprinderilor. În cursul interesantei convorbiri pe care am avut-o la *Urwick* cu doi dintre directorii acestui centru de formare a cadrelor de conducere din economie — d-nii J. T. Clark și I. J. Young — am fost informați că la serviciile centrului recurg întreprinderi cu profilurile cele mai diverse; de pildă, la cererea grupului de presă *Daily Mirror* (unul din cele mai puternice din Anglia, principalul rival al grupului Thompson), s-a organizat un curs special pentru conducătorii de ziare aparținînd acestui grup. Asemenea cursuri, seminarii și consultații se organizează și în țări străine.

Peisajul urbanistic, în ciuda senzației de monotonia rezultată din faptul că, deseori, pe întreaga lungime a unei străzi casele sînt identice una cu alta, prezintă aspecte inedite. Construcția urbanistică — mergînd de la noi cartiere, orașele-satelit dezvoltate în vecinătatea megalopolis-ului, pînă la noile orașe (peste 20 în ultimii 20 de ani) implantate în regiunile numite „în dezvoltare” — impresionează prin proporții, ca și prin soluțiile care încearcă să evite aspectele negative ale hiperurbanizării: pierderea contactului cu natura, supraaglomerarea etc. În cea mai mare parte a noilor cartiere construite s-a adoptat cor-

cepția urbanistică a extinderii locuitului „în suprafață” (în case familiale cu parter și etaj), în locul soluțiilor indeobște aplicate în alte țări: „locuitul în înălțime” (în blocuri). Opțiune în spirit tradițional, dar care se justifică de la sine. În toate orașele pe care le-am vizitat — Londra, Manchester, Liverpool, Leeds, Hull, York și altele — am remarcat concepțiile moderne ale activității edilitare: condiții de locuit mai bune, mai confortabile, mai agreabile, locul important acordat spațiilor verzi, diversificarea fluxurilor de circulație pietoni-vehicule (șoselele suspendate pe stâlpi „fly-overs” reprezintă una din soluțiile originale date acestei probleme), crearea de posibilități pentru înființarea de noi întreprinderi în afara perimetrelor urbane existente. Orașele-satelit — unități de sine stătătoare, constând din cartiere rezidențiale închegate în jurul întreprinderilor industriale — vor contribui la rezolvarea inconvenientului pe care-l constituie distanțele mari ce trebuie parcurse astăzi de către mulți cetățeni până la locul de muncă.

E greu să nu rămii impresionat de ceea ce vezi, făcând cu automobilul un tur al orașului Manchester. La tot pasul dai de zone în demolare („clearance areas”), alcătuite din case cu aspect dezolant, cu zidurile de cărămidă roșie înegrită de fum, moștenire a epocii primei revoluții industriale. În imediata lor apropiere te întâmpină șantiere ale unor noi cartiere de locuințe, care respectă, în condiții de confort modern, particularitățile stilului arhitectural și urbanistic tradițional. S-au făcut multe — ne declară șeful planului de sistematizare a orașului — însă mai rămâne enorm de făcut. Anual sînt declarate insalubre 5.000 de locuințe. Numai pentru distrugerea pecinginei „slums”-urilor (cartiere cu asemenea locuințe insalubre) va fi nevoie de 10 ani, iar pentru reconstruirea în linii mari a orașului — de 20 de ani.

La multe din instituțiile și întreprinderile pe care le-am vizitat, ne-a izbit tinerețea interlocutorilor noștri, mulți dintre ei ocupînd posturi dintre cele mai importante. Dacă o parte a tineretului încearcă să-și afirme personalitatea printr-o libertate uneori exagerată în ținută și comportare, ca o reacție la interdicțiile de tot soiul ale unui puritanism prelungit pînă aproape de zilele noastre, am văzut cum în centrele universitare vechi și noi tinerii se dedică cu pasiune muncii pentru a-și putea termina studiile în cei trei ani cît durează, de regulă, învățămîntul universitar. Eforturile de modernizare se fac simțite și în structura universitară, unde am remarcat, de pildă, existența pe lîngă universități a unor institute de cercetări în care studenții, ca și absolvenții, să se poată forma ca specialiști printr-o participare activă la activitățile de cercetare științifică. Universitățile și institutele de cercetări sînt astăzi o pepinieră importantă de formare a cadrelor științifice.

Tineretului i se datorează și veritabila renaștere pe care o cunoaște în prezent teatrul britanic și, în general, arta spectacolului. Dacă mișcarea „tinerilor furioși” și-a pierdut astăzi din suflu, ea a fost înlocuită cu un puternic curent satiric, miniei luîndu-i locul arma, poate mai puternică, a ridicolului. Toată lumea este de acord că, în ultimii 10 ani, teatrul englez a cunoscut cea mai mare înflorire de la Shakespeare încolo. Numele unor dramaturgi ca John Osborne, Harold Pinter sau Anne Jellicoe se bucură de unanimă apreciere în țară, ca și peste hotare. Într-o convorbire avută la

Centrul de televiziune BBC am aflat că spectacolele cele mai urmărite nu sînt nici programele de varietăți, nici seriarele, ci piesele de teatru controversate.

Vizita noastră a constituit și un prilej de a constata interesul manifestat în opinia publică britanică față de România. Aprecierile făcute de personalitățile politice cu care am venit în contact asupra poziției României în problemele internaționale au constituit o confirmare a prestigiului crescînd de care se bucură peste hotare țara noastră, politica sa externă.

O asemenea apreciere a fost formulată de dl George Thomson, ministru de stat la Ministerul Afacerilor Externe al Marii Britanii, care, primind delegația de ziariști, a apreciat ca deosebit de importantă contribuția pe care înțelege s-o aducă România la rezolvarea problemelor internaționale în general și a celor europene în special.

Referindu-se la stadiul actual al relațiilor internaționale, d-sa a scos în evidență că o lume fără blocuri militare este posibilă — aceasta trebuind să fie o preocupare constantă a tuturor guvernelor. Ca răspuns la o întrebare privind problema securității europene, ministrul britanic a ținut să sublinieze în mod deosebit poziția realistă și constructivă a guvernului român în această problemă.

Oprindu-se asupra perspectivelor relațiilor cu România, ministrul britanic a arătat că a asistat la semnarea acordului de colaborare tehnico-științifică cu țara noastră, exprimîndu-și satisfacția față de rezultatele tratativelor purtate în Anglia de delegația guvernamentală condusă de tovarășul Roman Moldovan, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România. D-sa și-a exprimat dorința ca relațiile dintre cele două țări, pe care le socotește bune, să se dezvolte pe calea colaborării în domeniile economic, cultural și tehnico-

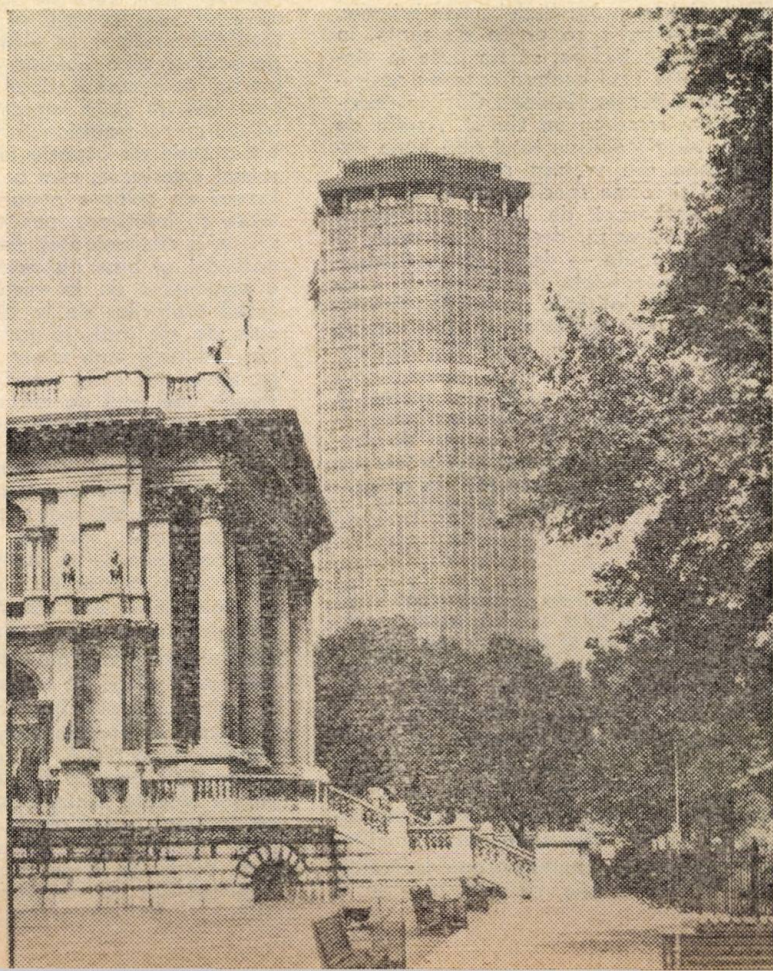
științific și a subliniat, în calitatea sa de fost ziarist, rolul presei în realizarea unei mai bune înțelegeri a punctelor de vedere reciproce.

În același spirit a vorbit și dl Anthony Wedgwood Benn, ministru al tehnologiei, care a apreciat acordul tehnico-științific româno-britanic ca prezentînd o importanță deosebită pentru ambele țări. Însemnătatea acestui acord — a declarat d-sa — rezidă în explorarea posibilităților de aplicare a descoperirilor științifice din cele două țări la nivelul întreprinderilor industriale. Noi vedem acest acord nu numai ca întruchipare a unor contacte de la guvern la guvern, ci și a unor contacte de la ramură la ramură industrială, de la întreprindere la întreprindere.

Referindu-se la posibilitățile cooperării tehnico-științifice internaționale, ministrul tehnologiei a arătat că Anglia desfășoară o asemenea cooperare în primul rînd cu țările vest-europene, dînd exemplul concret al proiectului avionului supersonic de transport „Concorde”, care este construit împreună cu Franța. Noi ne propunem însă să desfășurăm o asemenea cooperare și cu țările Europei răsăritene — a precizat d-sa. Credem că intensificarea contactelor pe plan tehnico-științific cu aceste țări poate duce la o apropiere între Est și Vest. De aceea, sîntem interesați în succesele țării dv. pe planul activității tehnico-științifice și considerăm că și dv. trebuie să fiți interesați în succesele noastre; fiecare trebuie să învățăm atît din succesele cît și din greșelile celuilalt, pentru ca astfel să putem evita asemenea greșeli.

Există astăzi un consens unanim asupra însemnătății pe care o are lărgirea relațiilor economice interstatuale pentru cauza destinderii și a păcii. În această direcție, lordul Brown, ministru de stat la Ministerul Comerțului, a apreciat că, în decurs de un deceniu, comerțul cu România în ambele sensuri s-ar putea întregi în expresie valorică. Referindu-se la structura schimburilor comerciale anglo-ro-

*Vechi și
nou la
Londra:
galeria de
artă Tate,
alături
de un
produs al
arhitecturii
moderne*

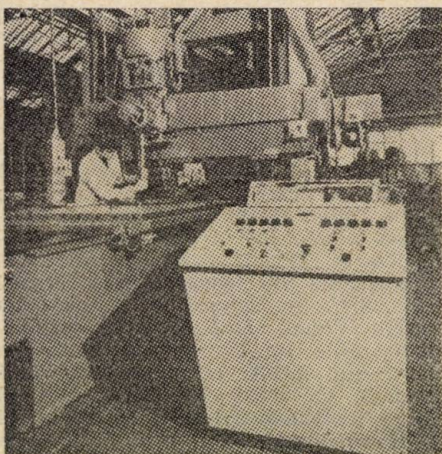

mâne, el a evidențiat necesitatea efectuării unor studii amănunțite ale piețelor respective, prospectându-se astfel cerințele principale ale fiecăreia din ele.

Remarcând prezența la Londra, în perioada de început a noului anotimp, a delegației guvernamentale române care a semnat acordul tehnico-științific, a delegației care a negociat reînnoirea programului de schimburi în domeniile științei, învățămîntului și culturii și a grupului nostru de ziariști — la dejunul oferit de „Foreign Office”, gazda noastră, exprimându-se metaforic, vorbea de o „primăvară românească” pe malurile Tamisei. Dincolo de aspectul unei simple figuri de stil, aceste cuvinte au reflectat o atitudine de simpatie și prețuire față de țara noastră, de care am putut să ne dăm seama în tot cursul vizitei. Interesul pentru România, stima pentru realizările sale le-am remarcat, de pildă, și din primirea făcută delegației de ziariști la uzinele de autovehicule „Leyland” din Preston unde, deasupra intrării principale, a fost arborat drapelul de stat al țării noastre, sau din discuțiile avute cu un grup de reprezentanți ai Centrului de televiziune al BBC care au arătat că România este printre țările care stîrnesc un deosebit interes în opinia publică britanică.

Un asemenea interes nu a fost exprimat doar în cadrul discuțiilor cu diferiți reprezentanți oficiali, ci și în convorbirile întîmplătoare cu oameni obișnuiți, cu cetățeni anonimi. În fața standului României, la expoziția „Ideal Home”, care a fost deschisă în sala „Olimpya” din Londra, am surprins observații pozitive făcute de un grup de vizitatori la adresa calității mobilelor expuse; după cum, invitați de prieteni ocazionali să luăm la ei acasă tradiționalul ceai, ne-a bucurat să descoperim pe rafturile studiourilor cărți de artă și discuri românești și am simțit satisfacție cînd, la „Tate Gallery”,

Uzinele britanice au introdus în probă asemenea mașini de frezat echipate cu coordonatori axiomatice

unul dintre prietenii noștri ne-a arătat, ca pe un exponat de preț, una din variantele „Domnișoarei Pogany” de Brâncuși.

Contactele acestea cu englezul de rînd ne-au demonstrat că sobrietatea și atitudinea flegmatică zugrăvite pe figura „maiorului Thomson”, așa cum a prezentat-o cu finețe Pierre Daninos, pot să facă oricînd loc zîmbetului prietenos, amabil, că printre frumoasele tradiții ale acestui popor ospitalitatea este prezentă la loc de cinste. Am părăsit Anglia cu această impresie finală — suprapusă multitudinii caleidoscopice de imagini pe care le-am acumulat — a unei țări în care soliditatea tradițiilor nu este un obstacol pentru a se situa în fluxul progreselor rapide ale lumii de azi.

ADNAN AL PACHACHI

ministru de externe al Irakului

„Convorbiri utile și rodnice”

Între 26—28 aprilie, la invitația guvernului Republicii Socialiste România, ministrul afacerilor externe al Republicii Irak, Adnan al Pachachi, a fost oaspetele țării noastre. La încheierea vizitei, domnia-sa a avut amabilitatea de a aborda, în cadrul unui interviu acordat redactorului nostru CORNELIU VLAD, o serie de probleme privind preocupările actuale ale guvernului irakian în domeniul relațiilor externe și perspectivele de dezvoltare a raporturilor de colaborare româno-irakiene.

Referindu-se la scopul și rezultatele vizitei sale în România, ministrul de externe al Irakului a subliniat, printre altele :

— Sînt foarte bucuros că am făcut această vizită și mulțumesc guvernului român, ministrului afacerilor externe al României, care mi-au dat prilejul să vizitez această frumoasă țară și să cunosc importante aspecte ale civilizației și dezvoltării sale, ale realizărilor poporului român.

Consider că discuțiile purtate au fost foarte utile și rodnice. Ne-am expus reciproc punctele de vedere în principalele probleme internaționale și, desigur, cum era firesc, am discutat despre relațiile bilaterale româno-irakiene. Cu acest prilej, am constatat o dorință sinceră din partea conducătorilor români — care este și dorința noastră — de a întări relațiile româno-irakiene și de a lărgi domeniile de colaborare dintre țările noastre în interesul ambelor popoare.

Expunînd cîteva din preocupările actuale ale guvernului irakian în domeniul politicii externe, oaspetele a declarat :

— Irakul este o țară neutră, nealiniată. Considerăm că politica de nealiniere slujește interesele unui stat în dezvoltare ca Irakul. Noi nu acceptăm cu nici un preț aderarea la vreun grup sau pact, oricare ar fi interesele acestora. De aceea, Irakul s-a retras din C.E.N.T.O. imediat după victoria revoluției naționale, cînd acesta purta încă numele de Pactul de la Bagdad. Guvernul nostru a declarat în repetate rînduri că se opune ideii „pactului islamic” și, în general, oricărui fel de grupări.

În al doilea rînd, sîntem un stat arab. Irakul este legat de celelalte țări arabe prin puternice legături naționale și culturale. Acest fapt influențează în mod direct politica noastră și constituie unul din elementele care înfrînesc atitudinea pe care o adoptăm în diferite probleme internaționale.

Țara noastră este atașată principiilor lupte necontenite împotriva imperialismului, neocolonialismului și rasismului. Sîntem o țară în dezvoltare și, de aceea, înțelegem să colaborăm cu celelalte țări, aducîndu-ne contribuția la îmbunătățirea tendințelor, care se manifestă as-

tăzi în lume, de extindere a comerțului internațional.

Considerăm că principiile politicii noastre externe contribuie și la realizarea obiectivelor interne ale guvernului irakian: stabilitate, bunăstare, egalitate și dreptate pentru popor, asigurarea progresului economic continuu al țării noastre.

În continuare, oaspetele irakian s-a referit la politica petrolieră a guvernului său, la preocuparea în vederea asigurării dezvoltării economice independente a țării, pentru îngrădirea privilegiilor societăților străine.

— Guvernul irakian, a spus ministrul de externe Pachachi, aplică cu fermitate prevederile legii promulgate în decembrie 1961 și cunoscută sub numele de Legea 80. Noi considerăm această lege ca una din cele mai importante cuceriri ale noastre pe calea emancipării economice și a consolidării independenței Irakului. Prin ea, guvernul nostru a preluat de la companiile străine 99,5 la sută din teritoriile petroliere irakiene care aparțineau, potrivit unui acord semnat în 1952, diferitelor societăți occidentale. Pe scurt, politica noastră petrolieră se bazează pe înfăptuirea și aplicarea acestei legi și pe folosirea cit mai intensă a pămînturilor care au fost recucerite de la societățile străine, în vederea valorificării resurselor irakiene în folosul poporului nostru.

În încheierea convorbirii, subliniind perspectivele favorabile ale relațiilor româno-irakiene în lumina rezultatelor vizitei sale în România, ministrul de externe al Irakului ne-a declarat :

— Doresc să-mi exprim bucuria și satisfacția pentru viitorul deschis activității de colaborare dintre popoarele și guvernele noastre. Sîntem hotărîți să mergem pe acest drum de întărire a relațiilor dintre cele două țări. Sper că unul din rezultatele concrete ale vizitei mele va consta într-o mai rodnică colaborare româno-irakiană în domeniul exploatarei și valorificării resurselor petroliere, cit și în alte domenii.

Țin să mă folosesc de acest prilej, pentru a transmite poporului român sentimentele de prietenie și mulțumire, urările noastre de prosperitate.

GRECIA: SUBSTRATUL LOVITURII

La aproape două săptămîni de la declanşarea loviturii de stat, ştirile venite în ultimele zile confirmă aprecierile iniţiale privind caracterul anti-popular şi antidemocratic al dictaturii militare instaurate. Guvernul militar continuă arestarea elementelor progresiste; dacă oficialităţile vorbesc de 5—6000 de arestaţi, comentatorii străini afirmă că numărul acestora ar fi dublu. Ca şi în alte cazuri similare din istorie, persecutarea partidelor de stînga pare a prevesti începutul lichidării oricărei opoziţii. În încercarea de a obţine sprijin — intern şi extern — ţăranilor li se promet pensii mai mari, muncitorilor „dreptul” de a obţine satisfacerea revendicărilor, capitaliştilor străini posibilităţi sporite de plasare a capitalurilor pe piaţa greacă, cercurilor conducătoare ale N.A.T.O. fidelitate.

Cu toate acestea, pe străzile Atenei (deşi au fost arestaţi cîte 50 de comunişti din fiecare cartier, ca ostatici) au apărut primele manifeste protestatatoare. „Atena — nota revista *Le Nouvel Observateur* — are înfăţişarea sa din 1941. Ca în prima zi a ocupaţiei germane, grecii intră sau ies din casele lor fără să vorbească, cu faţa îngheţată de spaimă. Grupuri de poliţişti, ei înşişi încadraţi de militari, patru-lează pe străzi... Planul a fost perfect realizat: nici un lider politic, nici un militar susceptibil să preia conducerea unei rezistenţe organizate nu a scăpat de arestare”. Totul arată că lovitura militară ca şi evenimentele care i-au urmat s-au desfăşurat conform unui scenariu anticipat, pregătit cu minuţiozitate.

Noile oficialităţi au declarat că numai cu două zile înainte de lovitura militară de stat ar fi fost descoperite şi confiscate planuri ale unei revolte care ar fi trebuit să izbucnească la Salonic cu prilejul deschiderii campaniei electorale de către Papandreu. În cadrul unei conferinţe de presă, colonelul G. Papadopoulos, ministru la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, primul membru al noului guvern care a luat contact cu presa, a declarat că documentele şi toate dovezile care au justificat o intervenţie din partea armatei „au trebuit să fie transportate de către 66 de vehicule a cîte 3 tone fiecare”! Numeroşi observatori occidentali pun evident la îndoială veridicitatea afirmaţiilor privind „riposta anticipată” dată planului lui Papandreu. „Afirmaţia regimului — scria *The New York Times* — că lovitura a împiedicat o revoluţie, proiectată să fie declanşată de cuvîntarea electorală de la Salonic a lui G. Papandreu, nu îi va convinge pe prea mulţi greci”.

Reconstituind istoricul loviturii de stat, — atît pe baza faptelor cît şi a înseşi declaraţiilor oficiale făcute — presa apuseană ajunge la singura concluzie reală: pregătirea loviturii de stat a început cu cel puţin doi ani în urmă, în momentul divulgării primelor informaţii privind activitatea în cadrul armatei a două organizaţii secrete — I.D.E.A. şi A.S.P.I.D.A. După cum menţionează *Corriere della Sera*, pentru a reconstitui filmul loviturii de stat „trebuie să ne întoarcem înapoi cu cîţiva ani, în 1964, cînd Papandreu conducea guvernul Greciei”. După ce relatează că în acea perioadă s-a constituit o nouă asociaţie secretă în sinul armatei, care continua organizaţia I.D.E.A., ziarul italian afirmă că prin-

tre membrii acestei asociaţii „trebuie căutaţi promotorii loviturii de stat. Autorii... ocupau funcţii care le permiteau accesul la planul secret de urgenţă... Un ansamblu de directive prevedea ocuparea posturilor-cheie, în situaţii critice, de către armată. Planul ar fi trebuit să fie aplicabil în urma unui ordin al şefului statului şi al guvernului”.

O serie de mărturii — directe şi indirecte — confirmă pregătirea din timp a venirii pe scena politică a ţării a unui regim autoritar, a unui guvern de dreapta sau chiar de extrema dreaptă, împotriva voinţei poporului grec, manifestată şi cu prilejul ultimelor alegeri. Analizînd rolul diverselor personalităţi în evoluţia situaţiei din Grecia, Serge Mallet în *Le Nouvel Observateur* aminteşte faptul că un ziar atenian — condus de Kokkas, care păstra vechi legături cu serviciile secrete — dezvăluise cu cîteva luni în urmă cum au regizat readucerea dreptei la putere Bitsios, o personalitate politică de suprafaţă, extrem de influentă, şi Canellopoulos, conducătorul partidului E.R.E.: „Într-o primă etapă, dreapta trebuia să se alieze cu Papandreu pentru a răsturna guvernul provenit din prima lovitură de stat, cea din iulie 1965, şi să instituie un «guvern de serviciu», avînd sarcina de a asigura alegerile. Într-o a doua etapă, E.R.E. ar fi urmat să răstoarne noul guvern, urmînd să i se încredinţeze puterea pentru a asigura singur perioada de tranziţie. Canellopoulos lua în considerare alegeri «dure» la 28 mai şi introdusese de atunci armata în această lovitură. Ameninţarea cu o lovitură de stat militară trebuia să fie «suficientă», după părerea sa, pentru a asigura alegeri bune”.

Ce s-a întîmplat în acel moment? Informaţiile fragmentare existente nu permit încă decît o reconstituire parţială a faptelor. După cum se afirmă de către unii observatori informaţi, între Papandreu şi purtătorii de cuvînt ai cercurilor de dreapta ar fi intervenit o înţelegere în vederea organizării unor alegeri „corecte” în schimbul renunţării Uniunii de centru de a mai pune problema schimbării structurii politice a ţării. Se spune că ambasadorul american la Atena, Philip Talbot, ar fi mediat acest compromis întrucît Papandreu era cunoscut în trecut pentru vederile sale filo-americane. Este limpede că Papandreu nu şi-a mai propus (dacă cumva şi-a propus vreodată cu seriozitate acest lucru) să-şi deschidă şi să-şi continue campania electorală sub lozincă unei eventuale instaurări a unui regim republican. Aşadar, cuvîntarea de la Salonic nu ar fi urmărit să dea semnalul unei aşa-zise „revolte”. Între timp însă, din sondajele autorităţilor — la care s-au adăugat şi cercetările Institutului Gallup, a rezultat aprecierea că partidele de centru şi stînga vor obţine o mare victorie electorală. Pentru a preveni pierderea alegerilor de către E.R.E., grupul de ofiţeri a trecut la aplicarea planului elaborat din timp de către cercurile de extremă dreaptă. După cum se vede, Papandreu a căzut victimă propriei lui „abilităţi tactice”, mecanismul declanşat pe plan electoral (la care a contribuit şi el) acţionînd într-o direcţie care a depăşit limitele înţelegerii dintre el şi unele personalităţi de dreapta.

Care este însă versiunea oficială a loviturii de stat? Colonelul Papadopoulos a afirmat că lovitura de stat de la 21 aprilie a fost pregătită şi executată fără ştirea regelui. „Am desfăşurat o acţiune fulgerătoare pentru a limita la maximum perioada în care relaţiile forţelor armate cu şeful lor suprem urmau să fie tulburate. Regele a fost informat chiar în noaptea loviturii de stat, de îndată ce a fost posibil şi imediat ce operaţiunea a reuşit. Aceste relaţii au redevenit în prezent normale: ele sînt acelea ale forţelor armate cu şeful lor suprem”. Întrebat în legătură cu eventualitatea unei reveniri la ordinea constituţională, colonelul a răspuns: „Ţara a suferit o operaţie gravă; ea are nevoie de convalescenţă”. Iar în legătură cu arestarea liderilor politici şi impunerea restricţiilor în diferite domenii de activitate ale vieţii publice, ministrul a răspuns: „Aceste restricţii sînt un act necesar similar cu cel al legării corpului bolnav de masa de operaţie, astfel ca persoana să fie operată fără pericol”. La întrebarea unui ziarist englez de ce a fost „amputată numai partea stîngă” prin lovitura de stat, ministrul a evitat să răspundă, iar cînd ziaristul a vrut să intervină cu a doua întrebare, i s-a interzis să o pună. Ministrul a vorbit apoi despre dorinţa noului guvern de a încredinţa conducerea ţării numai unor persoane civile şi a afirmat: „Cînd ne vom atinge obiectivul, poporul grec va hotărî el însuşi cine îl va guverna. Noi nu îi vom impune nimic”.

Deocamdată, din declaraţiile oficiale nu rezultă de loc cînd va considera guvernul că îşi va fi atins obiectivul şi cînd se va reveni la un guvern civil şi la o cale parlamentară, deşi participînd la o şedinţă a Consiliului de Miniştri care s-a desfăşurat la palatul regal, la 26 aprilie, regele Constantin a afirmat printre altele: „este şi dorinţa mea arzătoare ca ţara să revină cît mai curînd posibil la un sistem parlamentar”.

Între timp, guvernul şi-a precizat unul dintre principalele obiective: revizuirea constituţiei. Generalul Patakos, ministrul de interne, a declarat că „întărirea puterii executive, adoptarea unui sistem electoral permanent, limitarea numărului deputaţilor, descentralizarea radicală şi reorganizarea administraţiei vor forma obiectul acestei revizuirii”. În aceeaşi zi în care s-a vorbit despre revizuirea constituţiei, autorităţile au anunţat şi dizolvarea partidului E.D.A., act care arată încă o dată, cu suficientă claritate, unul din principalele obiective ale dictaturii militare înscăunate: reprimarea forţelor politice democratice, împiedicarea lor de a participa la viaţa politică a ţării.

Pe de altă parte, acţiunile represive îndreptate împotriva unor oameni politici greci şi, în special, împotriva forţelor progresiste au stîrnit indignare profundă în toate statele lumii. Este semnificativ faptul că în unele state s-a ridicat chiar problema nerecunoaşterii actualului regim. Multe state din N.A.T.O. — afirmă *La Stampa* — resping teza americană privitoare la recunoaşterea automată a regimului militar instaurat. Ministrul norvegian al afacerilor externe, Lyng, a declarat în Consiliul permanent al N.A.T.O. că dacă „lovitura militară va limita în mod dur drepturile democratice ale poporului grec, situaţia se va schimba

DE STAT

și va trebui să ținem cont de aceasta". În Senatul italian, ministrul de externe Fanfani a exprimat „profunda îngrijorare” a guvernului italian în legătură cu situația din Grecia. „Sub presiunea armatei, a declarat el, a fost instaurat un guvern extraparlamentar. Mii de personalități ale vieții politice și culturale, precum și cetățeni de rând, au fost arestați pe baza unor simple bănuieli sau chiar fără nici o bază, cum a fost de pildă cazul unor concetățeni ai noștri. Italia a primit cu adîncă îngrijorare aceste evenimente, care pot avea urmări greu de prevăzut”. După cum se anunță din New York, secretarul general al O.N.U., U Thant, a adresat un apel guvernului grec în favoarea oamenilor politici arestați. Purtătorul de cuvînt al Secretariatului de stat pentru afacerile externe al R.S.F. Iugoslavia a declarat că suspendarea prevederilor constituției și încălcarea brutală a drepturilor cetățenilor stîrnesc neliniște. Acestea pot avea repercusiuni în Balcani și în Europa unde, prin eforturile tuturor țărilor interesate, în ultimii ani s-a înfăptuit o îmbunătățire simțitoare a situației și a predominat climatul colaborării. „Evenimentele din Grecia — a spus el — sînt, fără îndoială, într-un dezacord evident cu actuala evoluție pozitivă din Europa”.

Opinia publică mondială a condamnat și condamnat cu energie măsurile represive întreprinse împotriva forțelor progresiste. Protestul a depășit faza manifestațiilor de stradă. Știrile privind punerea în pericol a vieții lui Manolis Glezos și a altor patrioți au determinat convocarea ambasadurilor Greciei din numeroase state pentru a li se cere să transmită guvernului grec mesaje prin care se solicită încetarea acțiunilor represive îndreptate împotriva elementelor progresiste.

Alături de opinia publică internațională, poporul român, animat de tradiționalele sentimente prietenești față de poporul grec, și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu soarta rezervată patrioților greci. În mesajul președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, adresat regelui Constantin al Greciei, se spune: „Cu adîncă îngrijorare poporul român a luat cunoștință de situația care s-a creat în Grecia, ca urmare a loviturii militare de stat, suprimării libertăților democratice, normelor și garanțiilor constituționale, a măsurilor represive îndreptate împotriva liderilor și activiștilor partidelor politice din Grecia”. „Adresîndu-vă acest demers — se spune în mesaj — am totodată în vedere relațiile prietenești care s-au statornicit și dezvoltat în ultimii ani între România și Grecia”.

Numeroase demonstrații și mitinguri de masă care se desfășoară în multe țări, cererile oficiale adresate autorităților grecești pentru a se pune capăt represiunilor polițienești împotriva liderilor și activiștilor politici, împotriva patrioților din această țară, semnifică îngrijorarea cu care opinia publică internațională urmărește evoluția evenimentelor, solidaritatea cu forțele politice progresiste și democratice din țara unde s-a născut cuvîntul Democrație.

Eugen PHOEBUS

Demonstrație la Viena împotriva dictaturii instaurate în Grecia

Rolul juntei

Ar fi greșit să se spună că puciul de la Atena a provocat entuziasmul grecilor și al opiniei publice internaționale... În timp ce indignarea se manifestă peste tot în străinătate, națiunea elenă se află încă sub efectul surprizei, cu toate că lovitura de stat a militarilor fusese prezisă cu mult timp înainte. Se pare însă că dacă strigi prea tare că vine lupul, oamenii ajung să nu te mai creadă. Totuși, în zorii zilei de vineri lupul a ieșit din vizuină.

Acum, după ce au trecut cîteva zile, lucrurile nu ne mai apar chiar atît de simple cît erau la prima vedere. Mai întîi, nu toată armata participă la rebeliune ci, așa cum se întîmplă în general în treburile acestea, numai o parte din șefii militari au trecut la acțiune. Astăzi se știe cu certitudine că un număr de comandanți de garnizoane și un număr de ofițeri au refuzat să sprijine pe generalii Patakos și Spandidakis. Reticența sau atitudinea de opoziție sînt plătite acum de către ofițerii menționați cu posturile lor. Informațiile care au putut străbate prin cenzură ne arată că nu toți

acești ofițeri opozanți ar fi partizanii domnilor Papandreu, tatăl și fiul, cu atît mai mult cu cît după înlăturarea de la putere a acestor doi, în 1965, armata a fost epurată, sever, de toate elementele considerate a fi prea la stînga.

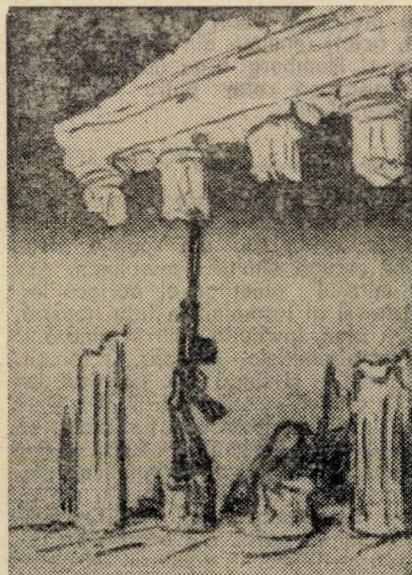
Trebuie subliniat însă că trăsătura cea mai interesantă a situației actuale nu rezidă în aceste neînțelegeri înregistrate în rîndurile ofițerilor. Obiectul principal al celor mai multe întrebări, al ipotezelor îndrăznețe și al zvonurilor de necontrolat îl constituie rolul jucat de regele Constantin. Numeroși observatori consideră, în esență, că regele nu a aprobat decît împotriva voinței sale preluarea puterii de către militari și că aceștia s-au servit de numele lui pentru a-și atribui o legitimitate politică.

Acest mister ce planează asupra acțiunii regelui poate acoperi multe manevre tactice. Juntei îi ajunge, de altfel, că regele recunoscînd-o ca fiind un nou guvern i-a asigurat starea de legitimitate, ceea ce este esențial pentru ea.

Pe de altă parte, regele dorește în mod evident să apară din ce în ce mai mult drept arbitru al situației și drept singura persoană în stare să readucă țara pe o cale mai democratică și mai liberală. Aceasta cu atît mai mult cu cît intențiile echipei de militari aflată la putere nu sînt de loc de natură să liniștească, dacă judecăm după stilul și vocabularul său. Regimul militarilor folosește un vocabular caracteristic reacționarilor. Proclamațiile sale privitoare la ordinea morală sînt revelatoare din acest punct de vedere.

În sfîrșit, trebuie menționat că Grecia înfruntă astăzi probleme fundamentale în domeniul economic și social, probleme pe care nu le-ar putea rezolva decît o națiune pe deplin responsabilă de drepturile sale. Limbajul pseudo-revoluționar al noilor autorități de stat nu poate ține loc de program. Nenorocirea care a lovit actualmente Grecia ne aduce aminte cu prea multă insistență de alte experiențe triste din Europa și din America Latină, fapt care ne îndreptățește să simțim cele mai serioase îngrijorări. Ar fi dureros ca într-o Europă conștientă de renașterea vocației sale ca atare, Grecia să facă excepție, din cauză că militarii, cu pretexte prea ușuratic, se pretind salvatori ai patriei.

François LANDGRAF
(Gazette de Lausanne,
nr. 98 din 28 aprilie)

„Tragedia greacă”

(Din Dagens Nyheter, Stockholm)

„Sunet și lumină” la Piramide

Versailles, Chambord, Notre-Dame, Forumul, Acropole, Turnul Londrei, Piramidele... Monumente istorice de o inegalabilă frumusețe, comori ale unor civilizații de mult dispărute și, în același timp, poli de atracție pentru milioane și milioane de turiști, ele cunosc de câțiva ani — ceva mai mult de un deceniu — un nou și original mod de prezentare. Ingenioasă îmbinare a tehnicii și artei, spectacolul „Sunet și lumină” reliefează detalii care scapă atenției în timpul vizitei diurne, dînd în același timp acestor măturii ale geniului uman rolul de adevărate vedete pe scena imensului teatru al nopții. Comparația nu este hazardată. „Sunet și lumină” este un adevărat spectacol la care participă lumina și nedespărțita ei tovarășă — umbra; apoi voci, muzică și diferite zgomote, alcătuită ceea ce în limbaj tehnic se cheamă fundal sonor. Numai că, așa cum am arătat, actorii nu sînt făpturi vile, ci coloanele Versailles-ului, castelele Loarei, Propileele sau fantasticele necropole de piatră de pe colina Ghizeh. Prinse în baletul luminos și multicolor al reflectoarelor, ele capătă dimensiuni noi, ies parcă din umbra ce le învăluie pentru a ne transmite mesajul etern al frumuseții și înțelepciunii omenești.

Acest mod nou de prezentare a monumentelor a cunoscut îndată după apariția sa un succes fulgător. Acum, în lume există peste o sută de spectacole „Sunet și lumină”, cele mai multe în Europa și cu deosebire în bazinul Mediteranei. Firește, nu toate sînt de aceeași importanță, deoarece nici valoarea istorică și artistică a monumentelor nu este egală. Dar influența lor asupra culturii de masă în general și a turismului în special este foarte mare. Se poate afirma pe drept cuvînt că spectacolul „Sunet și lumină” a dat naștere unui nou gen de turism — turismul nocturn.

Mircea Moarcăș

Piramidele în „Sunet și lumină”? Mărturisesc că nu-mi puteam închipui de fel aceste prestigioase vestigii ale unei civilizații milenare devenite vedete ale unui spectacol cu o tehnică atît de caracteristică secolului XX. Văzusem în extraordinarul muzeu de antichități din Cairo frumusețile stranii create de o civilizație veche de cinci mii de ani, urmărisem fascinat istoria dinastiilor succesive, tinită, memfită, heliopolitană, tebană, persană, ptolemeică, vizitasem Piramidele ziua. Am pornit din nou, în fața serii, străbătînd magistralele capitale egiptene, spre vestul orașului, acolo unde de fapt se află hotarul dintre tumultul metropolei și nesfîrșitele întinderi de nisip ale deșertului saharian. Mă hotărăm parcă cu greu să asist la „Sunet și lumină”, gîndindu-mă că spectacolul nu va fi nici pe departe pe măsura acestor locuri și a istoriei lor. Mărturisesc acum că toți acei care au trecut prin Egiptul de astăzi și nu au asistat la Piramide la „Sunet și lumină” au pe drept cuvînt ce regreta. Spectacolul „Aici începe istoria...”, frescă a unui trecut atît de îndepărtat, se ascultă ca un poem, partitura muzicală are o amploare și o intensitate demnă de cadrul căruia i-a fost destinată, iar luminile subliniază, dăltuiesc parcă prin subtila îmbinare a numai patru culori primare, frumusețea arhitecturală, impozanta geometrie și grandoare a Piramidelor.

Mijloacele tehnice și artistice folosite depășesc cu mult în amploare pe cele ale altor spectacole de același gen. Dacă fațada castelului din Versailles are o lungime de 550 metri, iar Propileele sau Partenonul numai cîteva zeci de metri, aci întinderea „scenei” depășește doi kilometri, adîncimea ei este de 900 de metri, iar înălțimea celei mai mari piramide se apropie de 150 de metri. Instalațiile tehnice cuprind 850 de reflectoare cu patru lumini diferite, echipate cu lămpi de 1000 wați. Efectele de lumină sînt telecomandate de la un post central și de la alte două posturi auxiliare, situate unul în apropierea piramidei lui Keops, la o distanță de 600 metri, iar celălalt

în apropierea piramidei lui Kefren, la o distanță de 900 metri. Efectele sonore — realizate în stereofonie — sînt telecomandate de la același post central, echipat cu magnetofone de „înalță fidelitate” și cu 8 amplificatoare speciale care alimentează 8 coloane acustice. Pentru realizarea înregistrărilor în patru limbi — arabă, franceză, engleză și germană — a mixajelor și copiilor s-au folosit 100 000 metri de bandă magnetică.

Cît privește partea artistică, trebuie subliniat că cele 70 de tablouri ale spectacolului, cu o durată de 45 de minute, departe de a fi o aridă lecție de istorie, s-au străduit să răspundă acelor întrebări firești care se pun fiecărui spectator: ce reprezintă aceste extraordinare monumente, cine le-a înălțat și cum, ce semnificație au ele pentru omul secolului al XX-lea? Documentația necesară scenariului a fost încredințată unor specialiști de o înaltă calificare, iar muzica a fost creată de unul din compozitorii de prestigiu, Georges Delerue. În sfîrșit, actori renumiți din Cairo, Paris, Londra și Hamburg și-au dat concursul la înregistrarea celor patru versiuni ale spectacolului.

VOCEA SFINXULUI

Noaptea pare fosforescentă. De undeva, poate din grădinile apropiate ale satului arab, sau din spatele dunelor care ascund cimitirul musulman, răzbat mirosul amestecat al portocalilor în floare și al iasomie. În fața noastră, în prim plan, învăluite încă în umbră străjuiesc piramidele — Keops, Kefren și Mikerinos — și lîngă ele, paznicul lor și al deșertului — enigmaticul Sfinx. Deodată, sunetul maiestuos al fanfarelor sparge tăcerea. O lumină albastrie dezvăluie mai întii blocurile gigantice care alcătuiesc templul lui Harmakis, modelînd apoi maiestuoasă față a Sfinxului. O voce venită parcă din negura timpurilor — vocea Sfinxului, păzitorul de aproape 5000 de ani al acestei cetăți a morților — ne însoțește în fantastica noastră călătorie.

Piramida lui Keops! La baza ei, un teren care ar putea adăposti laolaltă catedralele din Florența, Milano, Sfîntul Petru din Roma, mînaștirea Westminster și catedrala Sfîntul Paul din Londra. Trei milioane de blocuri de piatră, din care unele cîntăresc treizeci de tone, 146 de metri înălțime. În centru, camera secretă menită să adăpostească mumia faraonului. La bază — săpat în stîncă — un templu în care a fost găsită în stare aproape perfectă una din marile bărci „solare” ale faraonului. Cu ajutorul lor, el își putea continua călătoria spre eternitate. O călătorie de peste 4500 de ani! Pe o mică statueta de fildeş s-au găsit hieroglifile numelui pe care i-l dăduse piramidei: „Keops aparține orizontului!”

Piramida lui Kefren are și ea o deviză: „Kefren este mare!” În virful acestui uriaș mormînt de 143 de metri strălucește încă îmbrăcămintea de calcar, lustruit care acoperea cele patru fețe, dîndu-i o și mai mare noblețe.

Mikerinos! Mai modest, de parcă — așa cum spune comentariul — „de-a lungul pereților săi îmbrăcați în granit au alunecat în cele din urmă — ca o ultimă mîngiere — mîinile obosite ale truditilor care au ridicat-o”.

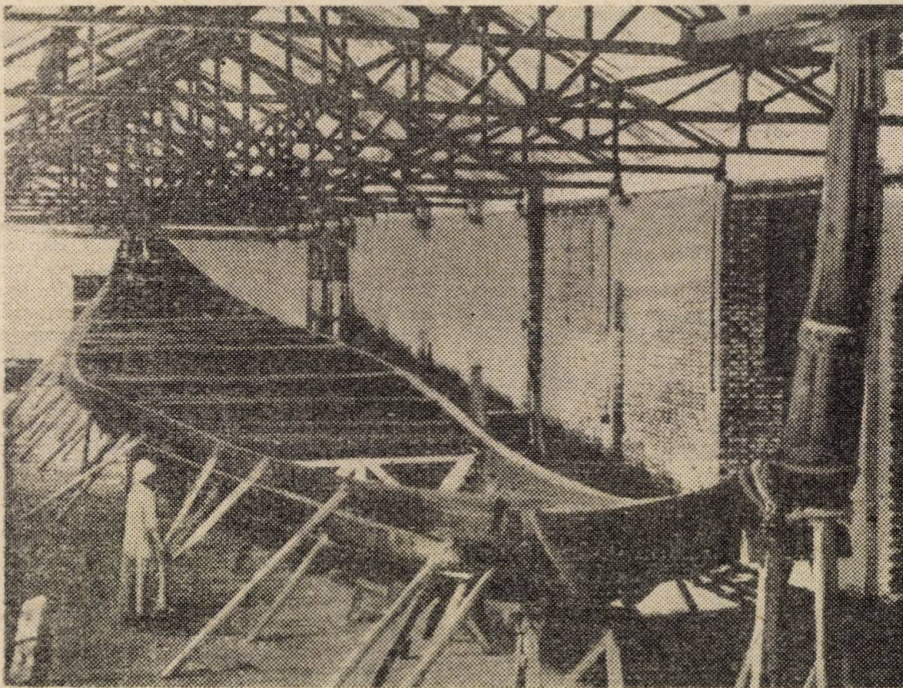
Pe acest vast șantier plutesc parcă umbrele zidarilor, geometrilor, savanților, arhitecților din acei zori ai umanității, cînd în restul lumii oamenii mai vinău în păduri și se ascundeau în caverne. Și, în acele vremuri îndepărtate, cutezanța și sclipirea spiritului omeneșc împletite cu colosalul și eroicul efort fizic uman aveau să dureze capodopere „minuni ale lumii”, menite să înfrunte secolele...

Căci o piramidă înseamnă unirea simplității cu măreția, o fericită îmbinare prin jocul unghiurilor, a formei și volumului. Este poemul cel mai pur al arhitecturii, pentru că este cel al liniei drepte: în nici o construcție, de atunci și pînă astăzi, linia dreaptă nu a fost fo-

Paznicul piramidelor și al deșertului, enigmaticul Sfinx...

Barca solară a lui Kefren, în curs de reconstituire

losită cu atita măiestrie, ingeniozitate și forță.

Și din nou răzbate triumfător glasul Sfinxului, acela care a văzut oprindu-se la picioarele lui pe Antoniu și Cleopatra, pe Alexandru cel Mare, Cezar și Bonaparte, care a văzut spulberindu-se ca frunzele vestei visurile mărețe ale cuceritorilor și căruia i se atribuie această deviză: „universului îi e teamă de timp, dar timpul se teme de piramide.”

O MILENARĂ CALĂTORIE ÎN TIMP

Vocile recitatorilor ne duc acum printre participanții la marile serbări sportive care precedau încoronarea faraonului. Auzim cu înfiorare nechezatul cailor, zgomotul roților de la carul farao-

nului, săgeata sa care străbate ținta de aramă, aclamațiile nesfârșite ale mulțimii și, în sfârșit, încoronarea.

Anii s-au scurs. Faraonul e mort. Se aud strigătele bocitoarelor, urmărim ceremonia sacră a îmbalsămării, lenta desfășurare a convoiului funerar spre piramidă. În camera mortuară va fi depus triplul sicriu din lemn, pietre prețioase și aur în care odihnește mumia faraonului. Ultima lespede este așezată atît de perfect, încît nimeni nu o va mai putea deosebi de celelalte.

În inima tainică a piramidelor, șambelani, mari preoți, scribi, bufoni, arhitecți, curtezane, fiecare după rangul său, își are apartamentul mortuar numit „mastabas”. Aci, peste acest palat regal al morților, faraonul domnește, parcă în continuare.

Sînt evocate figurile legendare ale lui Tutmosis al IV-lea, care a primit misiunea sacră de a dezgropa Sfinxul acoperit de nisipuri și a devenit astfel rege, ale lui Ak-en-Aton, reformatorul religiei, și a grațioasei sale soții — frumoasa și gingașa Nefertiti, și, în sfârșit, Tutankamon, vestit prin comorile găsite în mormîntul său.

Luminile s-au voalat. Au trecut secole, au urmat decăderea, uitarea. Sfinxul este mutilat cu ghiulele de tun de un emir fanatic și apoi îngropat aproape în nisip. Mormintele sînt jefuite, distruse, părăsite. Părea că toată știința, tot suflul Egiptului îngropat în mii de papirusuri dormeau neînțelese în fundul mormintelor mute.

Dar minunea s-a produs. Într-o zi a anului 1799, un tânăr ofițer al lui Bonaparte a găsit în apropiere de Rosette o stelă funerară pe care era gravat un decret al lui Ptolemeu în grecește și cu hieroglife. Descifrată de Champollion, inscripția a devenit cheia vechii limbi pierdute. Papirusurile bătrinelor biblioteci începeau să vorbească. Uimiți, savanții veniți din lumea întreagă descopereau o înțelepciune care avea vîrsta piramidelor și totodată tinerețea lor.

O lumină aurie scaldă acum întreg peisajul. Răsună vocile copiilor, ale înțelepților și îndrăgostiților din Egiptul antic. Străbătuseră timpurile și în noaptea aceasta ne povesteau mișcătorul roman al unei civilizații care a învins nisipul, timpul, moartea.

Și apoi, în acordurile triumfale ale unui imn închinat Nilului, sub lumina orbitoare a sutelor de reflectoare aprinse în același timp, răsună pentru ultima oară vocea Sfinxului, slăvind geniul nepieritor al omului.

Un deceniu de la crearea FEDERAȚIEI MONDIALE A

ORAȘELOR ÎNFRĂȚITE

Inițiată la 28 aprilie 1957 la Aix-les-Bains (Franța), Federația mondială a orașelor înfrățite (F.M.O.I.) a ajuns să cuprindă, în cei zece ani de existență, aproape 1 000 de orașe din toate continentele. Asociația este recunoscută de O.N.U. și de U.N.E.S.C.O. ca organizație neguvernamentală cu statut consultativ de categoria A.

F.M.O.I. promovează cunoașterea reciprocă, stabilirea, pe bază de egalitate și reciprocitate, a unor relații de colaborare și prietenie între populațiile orașelor din țări diferite. Asemenea relații presupun concomitent intensificarea schimburilor culturale, științifice, sportive, toate având ca țel apropierea între popoare, realizarea idealurilor de pace.

Printre orașele românești înfrățite cu orașe din străinătate se află: Sinaia cu Aosta (Italia), Galați cu Coventry (Anglia), Craiova cu Nanterre (Franța), Constanța cu Turku (Finlanda) și cu Boulogne-sur-Mer, Cluj cu Dijon (Franța). Orașul Iași este de asemenea afiliat la federație.

În cursul ultimului an, relațiile dintre orașele românești și cele străine s-au concretizat în numeroase și variate manifestări. Specialiști români în arhitectură și urbanism au participat la o conferință de cooperare mondială intercomunală, cu tema „Urbanismul în serviciul omului”, organizată de F.M.O.I. la Monastir (Tunisia). Delegații ale orașelor Craiova și Nanterre au făcut schimb de vizite, împărțându-și experiența în domeniul administrației municipale. La Constanța s-au deschis expoziția de fotografii a orașului Boulogne-sur-Mer și expoziția de desene ale copiilor din orașul Turku. Primarii orașelor belgiene Bruxelles, Anvers, Liège și Gand au făcut o vizită în România la invitația sfaturilor populare ale orașelor București, Constanța, Cluj și Iași. La universitatea din Turku s-a deschis expoziția de fotografii „Constanța și regiunea Dobrogea”, trimisă de orașul Constanța.

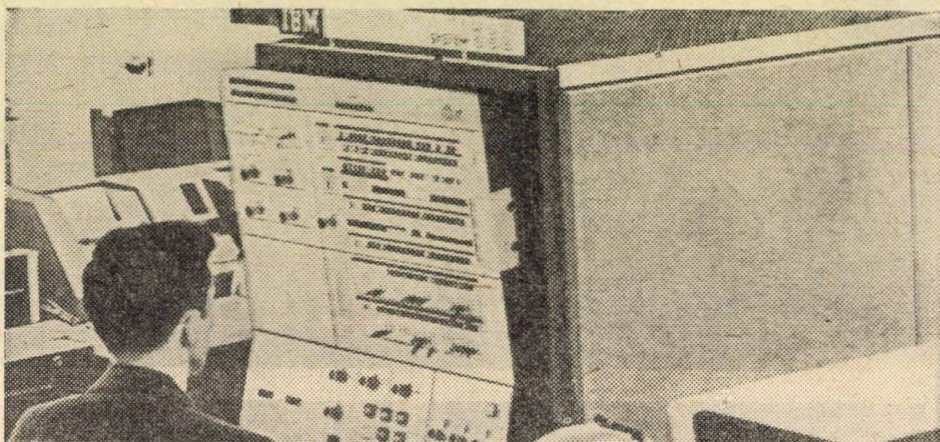
Sub semnul aniversării unui deceniu de la înființare, F.M.O.I. va desfășura în 1967 numeroase acțiuni. Federația va organiza anul acesta o adunare mondială a tinerilor din orașele înfrățite, precum și simpozioane internaționale pe diferite teme ale administrației municipale.

Orașele românești înfrățite vor desfășura o activitate îndreptată spre adâncirea relațiilor existente, spre mai buna cunoaștere reciprocă și spre întărirea colaborării cu orașele din străinătate. Delegații orașelor Cluj și Dijon se vor vizita reciproc; vor avea loc schimburi de expoziții și materiale culturale; lucrări ale artiștilor plastici vor fi trimise la expozițiile municipale.

V. B

fișier

Ce este sistemul „leasing?”

Mașinile electronice de calculat sînt frecvent împrumutate în cadrul sistemului „leasing”

Condițiile contemporane ale concurenței ce se desfășoară între diverse firme din lumea capitalistă, atât între întreprinderile aceleiași țări cît și între firme din țări diferite, impun cu necesitate introducerea continuă a progresului tehnic. Aceasta, cu atît mai mult cu cît pe plan mondial se desfășoară o profundă revoluție tehnico-științifică, ale cărei implicații sînt larg resimțite.

Utilajul existent în întreprinderile capitaliste suferă, după cum se știe, o dublă uzură — una fizică, determinată de uzura propriu-zisă a utilajului, ca urmare a folosirii lui și, totodată, o așa-numită uzură morală, determinată de o „demodare” a utilajului existent în întreprinderi în raport cu noile utilaje produse. Uzura morală pune deci în primejdie utilajul existent la un moment dat, deoarece noile utilaje fie că sînt mai ieftine, fie că dau un randament mai mare, făcînd ca producția fabricată cu noile utilaje să fie mai ieftină, concurend produsele obținute cu vechile utilaje. Pentru firmele capitaliste, problema preîntîmpinării pagubelor ce pot rezulta de pe urma uzurii morale constituie o preocupare permanentă, deoarece asemenea pierderi scumpesc producția proprie și o fac necompetitivă pe piața internă și internațională.

Primejdia ivirii unor însemnate pierderi de pe urma uzurii morale este însă cu mult mai mare în cazul unor utilaje, mașini etc. care nu sînt folosite decît ocazional de către întreprinderi. Astfel de utilaje, care nu de puține ori au o mare valoare, nefiind folosite permanent ci numai cu anumite prilejuri, blochează sume însemnate de capital, pe care le fac inutilizabile în alte activități urgente sau permanente.

Plecînd de la aceste premise, unii întreprinzători americani s-au gîndit prin

anul 1950 să creeze un tip deosebit de firme, a căror activitate să conste în închirierea de utilaje, mașini, unelte, automobile, mașini electronice de calculat etc. Astfel, întreprinderea care are nevoie pe o durată limitată de timp de un anumit utilaj sau de o anumită mașină găsește astfel de mijloace de producție la societatea „leasing”, adică la firma care „împrumută” utilaje. Pentru folosirea utilajului, firma plătește o anumită sumă de bani, în care sînt cuprinse amortizarea sa (adică suma corespunzătoare uzurii sale fizice), profitul întreprinderii „leasing”, ca și dobînzile la capitalul respectiv investit în utilajul împrumutat, pentru toată durata utilizării lui. Strict vorbind, firma care împrumută utilaje plătește o sumă mai mare de bani decît ar fi reprezentat simpla uzură fizică a utilajului, cu atît mai mult cu cît, pentru a preîntîmpina uzura morală, firma „leasing” calculează o cotă apreciabil mai mare de amortizare decît cea normală.

Cu toate acestea, firmele occidentale sînt din ce în ce mai tentate să lucreze cu unele utilaje împrumutate de la companiile „leasing”. Explicația se găsește în faptul că acest sistem scutește întreprinderile de efectuarea unor masive investiții inițiale într-o serie de utilaje de care ele nu au nevoie permanent. Așa, de pildă, este cazul unor ordinatoare, mașini de calcul, necesare exclusiv la lansarea unor programe noi de fabricație. Ordinatoarele sînt puse să calculeze indicatorii tehnici și tehnico-economici ai noilor produse, să elaboreze în amănunt parametrii noului produs a cărui fabricație trebuie începută. Dar, o dată terminată operațiunea de calculare, ordinatoarele respective fie că nu mai au la ce să fie folosite în întreprinderea respectivă, fie că sînt subutilizate în condițiile activității nor-

male a firmei. Iar această subutilizare este cu atât mai mare cu cât întreprinderea a avut interesul să termine operațiunile de dinaintea lansării producției într-un interval mai scurt. Este ușor de imaginat, de exemplu, ce volum imens de calcule sînt necesare pentru lansarea construcției unui vas modern a cărui capacitate depășește 50 000 tone registru brute. Or, calculele necesare proiectării trebuie terminate într-un interval cât mai scurt deoarece însuși vasul poate suferi o uzură morală chiar pe parcursul construirii sale, posibilitate ce trebuie evitată cu orice preț de către șantierul naval. Dar ce utilitate mai prezintă pentru șantierul naval mașinile electronice de calcul la sfîrșitul proiectării? Evident, ele devin un balast de investiție de ordinul a milioane de dolari, care influențează prețul de cost al vaselor construite. De aceea, sistemul „leasing“, aplicat în astfel de cazuri, permite folosirea avantajoasă a utilajelor și mașinilor moderne fără cheltuirea inutilă a unor sume de investiție nerecuperabile ulterior sau recuperabile numai într-o mică măsură.

Prezentînd asemenea avantaje, companiile „leasing“, apărute la început în Statele Unite, s-au răspîndit cu rapiditate, cuprinzînd sfere de activitate din ce în ce mai largi. În momentul de față numai în S.U.A. funcționează circa o sută de companii „leasing“, cu un capital ce depășește suma de un miliard de dolari. Este cunoscut faptul că mari concerne, cum sînt „Dupont de Nemours“, „General Motors“, „Ford“, „General Electric“ ș.a., lucrează cu un mare volum de utilaje și mașini împrumutate de la companiile „leasing“.

În ultimii ani, sistemul utilizării de mașini-unelte închiriate și-a găsit aplicații și în Europa occidentală, în special în Franța, Anglia, R.F.G., Belgia, Austria, Suedia, Elveția, Italia, Olanda etc. Sistemul se extinde acum și în Japonia, Canada, ca și în unele țări din America Latină.

Lărgirea domeniilor de activitate a sistemului „leasing“ a cuprins nu numai sfere ale producției materiale, dar și ale serviciilor. Astfel, au apărut în Occident firme care închiriază autovehicule întreprinderilor fie pentru transportul de mărfuri, fie de persoane. De asemenea, în schimbul unei sume de bani, firmele respective închiriază autovehicule particulare (de obicei străinilor care au nevoie temporar de mijloace de locomotie rapidă).

Dintre țările vest-europene, Franța acordă acestui sistem o atenție deosebită, introducerea și generalizarea sa fiind sprijinită și de guvern, care a creat în acest scop o societate de stat, specializată în operațiuni de închiriere a utilajului și mașinilor. Se remarcă o mare fantezie din partea oamenilor de afaceri, care consideră orice sferă de activitate ca bună pentru extinderea sistemului „leasing“. Așa a apărut un sistem de închiriere nu numai a utilajelor folosite, dar chiar și a clădirilor construite special în acest scop.

Unele state vest-europene au intenția să ia măsuri de încurajare a companiilor „leasing“, considerînd că ele pot juca un însemnat rol în folosirea tehnicii moderne, în sporirea eficienței economice a tehnicii existente.

Dr. N. S. STĂNESCU

NICCOLO MACHIAVELLI

S-a născut în 1469 la Florența, cu puțin înainte de preluarea puterii de către Lorenzo de Medici. Instruindu-se sub domnia acestuia și acumulînd o largă cultură umanistă, gravitînd în jurul imaginii obsedante a măreției vechiului imperiu roman, Machiavelli înregistrează atent și îndurerat declinul tot mai pronunțat al patriei sale în ultimul deceniu al secolului al XV-lea. Acest declin fusese generat de faptul că, o dată cu noile descoperiri geografice, drumurile comerciale către Orient, care treceau prin Italia și hrăneau orașele ei din nord cu mari profituri, își pierduseră importanța. Căile belșugului se strămutaseră în Spania, Franța, Anglia, Țările de Jos, care aveau tărîmuri cu oceanul marilor descoperiri și cu mările din nord. Marea burgheză bancară a Florenței, aliată cu casa de Medici, care timp îndelungat finanțase manufactura, începu să-și plaseze capitalurile în întinse moșii și se apropia de papalitate.

În 1494, Piero de Medici, urmașul lui Lorenzo, e răsturnat de partidul republican al burgheziei manufacturiere. Noul guvern îl numește ulterior pe Machiavelli în funcția de secretar al celui de a doua cancelarii care, printre alte sarcini, se ocupa și de relațiile externe ale Florenței. Timp de 14 ani, perioadă în care Florența purta o ultimă și grea luptă pentru apărarea independenței și a libertăților republicane, Machiavelli a îndeplinit cu pricepere complicate misiuni diplomatice. Urmărind restabilirea hegemoniei asupra Toscanei, Florența lupta în acel moment pentru recuperarea Pisei, astfel că o serie de tratative vor fi duse în acest scop. În iulie 1499, Machiavelli negociază cu Caterina Sforza la Forlì și obține prietenia micului ei stat. Problema principală e însă găsirea de mercenari. Ca atare îndeplinește în 1500 o importantă misiune pe lângă regele Franței, Ludovic al XII-lea. Explicînd intrigă papei Alexandru VI, care urmărea să ațite vrajba între florentini și francezi pentru a înlesni fiului său, Cezar Borgia, ocuparea statelor italiene, Machiavelli zăbovește la Nevers peste patru luni. Mercenarii sînt făgăduiți dar fiul papei provoacă revolte în câteva localități și, pînă la sosirea lor, Machiavelli e nevoit să se întîlnească cu Cezar Borgia, în iunie 1502, la Urbino și să trateze condițiile unei alianțe. Ele sînt întrerupte după sosirea mercenarilor, dar în fața unui complot al seniorilor învinși, Cezar Borgia, propunînd mai insistent o alianță cu Florența, se întîlnește din nou cu Machiavelli la Imola, în toamna anului 1502. Din nou echivoc, situația se clarifică în august 1503, cînd moartea papei pune capăt acțiunilor lui Borgia.

Machiavelli va fi trimis în toamna aceluiași an la Roma ca să asiste la instalarea noului papă, Iuliu II, dușman al familiei Borgia. Între timp, Spania învinge Franța în lupta împotriva Neapolelui, astfel că în ianuarie 1504 Machiavelli pleacă la Lyon pentru a cere din nou regelui Franței sprijin. Pe neașteptate, în 1507, în urma pretenției împăratului german Maximilian I de a i se vărsa o mare sumă de bani, Machiavelli

e trimis la curtea acestuia pentru tratative și rămîne acolo aproape o jumătate de an.

Cînd în sfîrșit bătălia împotriva Pisei a fost reluată, el reuși cu abilitate să o izoleze de sprijinul satelor din jur și să obțină în 1509 capitularea. Noul papă alcătui în acest răstimp o „ligă sfințită“ împotriva Franței și încercă să-și apropie Florența, aliată lui Ludovic XII. Machiavelli e trimis la Blois, a treia misiune în Franța pe care o încheie cu succes, unde îl asigură pe rege de neutralitatea Florenței față de intrigile papalității. Dar la primul atac mai puternic al spaniolilor, puterea familiei Medici e restabilită. Forțele feudale se consolidează în toată peninsula și acest proces regresiv va avea repercusiuni grele asupra restului vieții lui Machiavelli, care a fost imediat destituit (1512) și apoi, în 1513, arestat și torturat pentru acuzația de a fi conspirat împotriva noilor guvernanți. Eliberat în sfîrșit, mîhnit și sărac, se stabilește la țară, unde va începe însă cea mai fructuoasă perioadă a vieții sale.

Machiavelli a fost un profund observator al stărilor de lucruri din țările pe care le-a cunoscut în timpul misiunilor sale diplomatice, dar va găsi abia de acum încolo răgaz să le sintetizeze în pagini nemuritoare. În „Discursuri asupra primei decade a lui Titus Livius“, începută la sfîrșitul lui 1512, evocînd Roma republicană și vigoarea regimului ei constituțional, Machiavelli acuză fragilitatea guvernării florentine. În „Principele“, opera sa de cîpătîi, începută în 1513, pornind de la exemplul unității ferme realizată de monarhia franceză, Machiavelli pledează cu o excepțională luciditate și clarviziune pentru necesitatea de a se crea în Italia un puternic stat național unitar. În concepția lui Machiavelli, un asemenea stat, opus fîrmițării feudale, apărut nu de armate de mercenari, ci de o armată națională, reprezenta singura soluție de a salva Italia de invadatorii străini. Captivat de personalitatea lui Cezar Borgia, modelul „principelui“, va introduce ideea conducerii statului de către un monarh absolut și autoritar care să folosească orice mijloace dacă ele servesc interesele statului. „Machiavelismul“, care a provocat atîtea indignări ipocrite, nu e în fond decît o îndrăzneată răsturnare a doctrinei catolice feudale despre sensul moral al guvernanților-păstori și prima fundamentare laică a teoriei despre stat.

În 1525 Machiavelli termină „Istoriile florentine“, scrisă la cererea unui Medici, papa Clement VII, care i-a înlesnit și câteva misiuni minore. În mai 1527, o licărire de speranță: republica e restaurată pentru scurtă vreme. Dar ea îi refuză serviciile și, după o lună, Machiavelli moare într-o amară și tristă sărăcie. Republica va muri și ea în 1530, iar o dată cu formarea marelui ducat al Toscanei, Renașterea florentină va lua sfîrșit.

Victor TORYNOPOL

„Présence Africaine”

„Astăzi, Africa își arată propria ei înfățișare și poate să dăruiască lumii bogățiile sale — fantezie, sensibilitate, originalitate...” Sînt cuvintele ce pot fi citite în primul număr pe 1967 al revistei „Présence Africaine”, care împlinește anul acesta douăzeci de ani de existență. Titlul ei exprimă mai mult decît simpla denumire a unei reviste trimestriale. El simbolizează, de fapt, o întreagă mișcare cultural-politică, îmbrățișînd lupta popoarelor africane împotriva colonialismului și rasismului, pentru afirmarea și dezvoltarea personalității proprii, potrivit modului de viață, obiceiurilor, tradițiilor și culturilor proprii, pentru dobîndirea recunoașterii demnității și capacității lor de a contribui la progresul universal.

Despre Africa, europenii de la începutul secolului nostru aveau o imagine aproape exclusiv exotică: dansuri și măști, rituri și tabu-uri, cîteva note de drum, iar pentru un cerc de inițiați — lucrările primilor etnologi. Cu excepția unui roman (Batoula, de René Maran, care a luat premiul Goncourt în 1921) și a două efemere reviste scoase de către și pentru nucleul de studenți antilezi și africani din Paris, nu avusese loc nici o manifestare literară sau pe planul artelor în general care să fi reflectat într-un mod autentic realitatea popoarelor africane.

Apariția în atelierele artiștilor parizieni a primelor măști și idoli din Africa fusese, de altfel, un scandal, opinia burgheză refuzînd să recunoască acestor obiecte „insolite” valoarea de opere de artă.

Primii care au zdruncinat conformismul occidental au fost trei tineri poeți negri: antilezii Léon Gontran Damas, Aimé Césaire și senegalezul Léopold Sédar Senghor, considerați drept creatorii „negritudinii”. Termenul a fost lansat, se pare, pentru prima oară în deceniul al patrulea de Aimé Césaire în poemul său „Cahier d'un retour au pays natal”, și desemna o mișcare literară care-și propunea să „revalorizeze denumirea de negru, personalitatea și valorile culturale ale lumii negre”.

Noțiunea de „negritudine”, care pentru poetul antilez reprezenta pe atunci o revendicare („am vrut să reabilităm termenul peiorativ de negru”), a căpătat azi noi sensuri. Pentru Senghor ea reprezintă o „armă de refugiu, de luptă și speranță” sau mai exact „ansamblul valorilor civilizației lumii negre, patrimoniul cultural, valorile și în special spiritul civilizației lumii negre”. Alioune Diop, fondatorul și directorul revistei „Présence Africaine”, a definit „negritudinea” astfel: „geniul popoarelor negre și, în același timp, voința de a exprima cu adevărat demnitatea acestor popoare”.

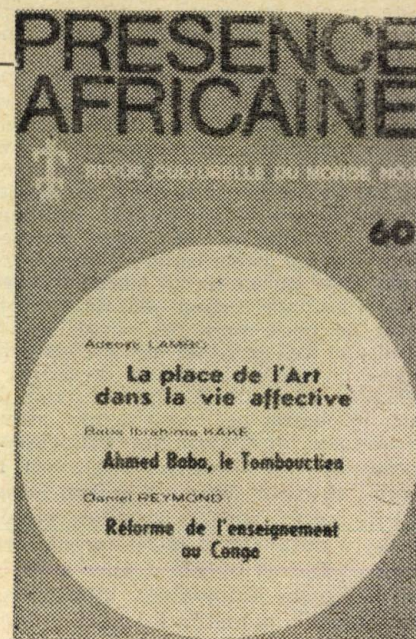
Revista „Présence Africaine” s-a născut din acest elan (primul număr a apărut în noiembrie 1947), avînd în intenție de a fi înainte de toate o revistă culturală, un instrument pentru descoperirea valorilor africane și popularizarea lor în lumea întreagă, o tribună care ar putea să „elaboreze pentru geniul negru resurse de expresie adaptate secolului XX”. Cititorul găsește în paginile ei un ghid de bază, un tablou

larg al culturilor produse de Africa: revista servește din acest punct de vedere drept sinteză și punct de plecare. Problematika limbii, a obiceiurilor și etnologiei africane, prezentarea temelor principale ale poeziei, romancierilor, istoricilor africani, toate sînt prezentate clar, cu metodă și documentat.

Dominația colonială de secole a reprezentat o calamitate pentru omenire. În paginile revistei se demonstrează cu competență că Africa, deși a avut poate cel mai mult de suferit de pe urma ocupației străine, se poate mîndri cu civilizații și culturi milenare, cu civilizații remarcabile pe care colonialiștii le-au găsit (și înăbușit). Se răspunde astfel cu argumente convingătoare celor care afirmă că istoria africanilor ar fi început o dată cu venirea coloniștilor pe continent. În articolele semnate în revistă de oameni politici, profesori și studenți din diferite regiuni ale Africii sau de africanologi din toate domeniile de specialitate, aceștia nu se limitează la cercetarea trecutului și a stadiului actual al civilizațiilor de pe continent, ci își îndreaptă privirile și spre viitor.

De-a lungul anilor, conținutul revistei a evoluat prin abordarea tot mai cuprinzătoare a problemelor politice și economice care frămîntă continentul african. În 1956, cu prilejul primului congres al scriitorilor și artiștilor negri, reușiți de revista „Présence Africaine” în amfiteatrul „Descartes” de la Sorbona, s-a adoptat o rezoluție care sublinia: „Nu se poate dobîndi o eliberare culturală autentică fără o eliberare politică prealabilă”. Problemele care stau în fața cercetătorilor și oamenilor politici africani au fost astfel conturate pe imensele lor dimensiuni într-unul din numerele revistei: „Cunoașterea structurilor (politice, sociale, culturale și economice) și a mentalității tradiționale ale Africii pentru a salva acest important patrimoniu al umanității; analizarea evenimentelor și organizațiilor actuale ca și a proceselor în plină transformare care au loc în toate domeniile; definirea unor planuri de acțiune susceptibile să contureze viitorul...” Numeroase articole și studii apărute în revistă încearcă să răspundă acestor importante sarcini.

În zilele noastre, procesul de eliberare a Africii continuă și se dezvoltă în

forme și manifestări variate. În această situație este inevitabil să aibă loc largi discuții în jurul problemelor desăvîrșirii mișcării de eliberare națională care, pe de o parte, implică eliberarea tuturor popoarelor de pe continent de asupra colonială directă, iar pe de altă parte, consolidarea independenței cucerite și obținerea independenței economice, soluționarea dificilelor probleme de ordin social și cultural pe care le-au lăsat moștenire deceniile și secolele de dominație colonială.

În prezent, analizele publicate de „Présence Africaine” se axează în largă măsură pe studierea posibilităților de desăvîrșire a eliberării continentului, cu atît mai mult cu cît în ultimii ani s-a observat o recrudescență a activității contrarevoluționare, inspirată și susținută activ de cercurile imperiaiste. Ținînd seama de acest lucru, se exprimă uneori păreri potrivit cărora revoluțiile africane ar fi intrat într-o fază de „regres” sau că ar trece printr-o „criză”. Acest punct de vedere nu poate fi și nici nu este sprijinit de majoritatea observatorilor realităților africane. Evenimentele au arătat și arată că procesul de cîștigare și consolidare a independenței naționale poate să prezinte în anumite perioade evoluții complexe, uneori contradictorii. Pentru a analiza și aprecia în mod realist evoluția politică a unui conținut atît de vast care se descătușează de sub opresiunea colonială, evenimentele trebuie analizate într-o perspectivă istorică mai largă. Sensul general al acestei evoluții rămîne dezvoltarea și adîncirea mișcării de eliberare națională.

Destrămarea sistemului colonial a avut loc într-un ritm extrem de rapid. Dacă în 1955, în Africa erau numai cinci state independente, în prezent numărul lor a crescut la 39. „Mai există însă în Africa țări în care stăpînă este munca forțată, în care simpla pronunțare a cuvîntului «libertate» înseamnă ani de închisoare, în care popoare întregi sînt «supuse» ale unor «republici» europene”, scria Eduardo Mondlane, liderul Frontului de Eliberare Națională din Mozambic (FRELIMO) într-un articol consacrat luptei pentru independență. Într-un anumit sens, se poate afirma că Africa este azi împărțită în două — nu de Sahara, așa cum a fost de-a lungul istoriei, ci mai spre miazăzi, de o linie care urmează frontierele Angolei, Rhodesiei și Mozambicu-

lui. La nord de această linie, toate poartele africane și-au cucerit independența de stat (cu excepția Saharei spaniole, Guineei portugheze, Guineei spaniole și Somaliei franceze). La sud, „Africa australă” formează o regiune în care minoritatea albă continuă să dețină pîrghiile de conducere, deși în contexte oarecum diferite: Angola și Mozambicul sînt considerate de Portugalia ca făcînd „parte integrantă” din teritoriul ei; în Republica Sud-Africană, sub lozincă apartheidului, minoritatea albă a împins segregarea pînă la ultimele consecințe; în Rhodesia „independentă”, puterea este în mîna colonilor albi.

Articole de sinteză și studii („Colonizarea, decolonizarea și prejudecățile rasiale în Africa neagră”, „Africa de sud — societate anonimă”, „Lupta pentru independență în Mozambic”, „Revoluția angoleză — caracterul și obiectivele sale”), reportaje și documente (Raportele comitetului special al O.N.U. privind teritoriile administrate de Portugalia și politica de apartheid a guvernului Republicii Sud-Africane, Relatarea procesului intentat la Pretoria împotriva lui Nelson Mandela, liderul partidului „Consiliului Acțiunii Naționale” și discursul pronunțat de acesta în fața Curții de Justiție, Analiza situației politice din Africa de sud etc.) sînt consacrate multiplelor aspecte ale luptei de eliberare a popoarelor încă dependente, proces vital de care depind viitorul și progresul întregului continent.

Azi, în țările africane eliberate principala bătălie se dă pentru cucerirea unei reale independențe economice. Care sînt pașii pe care urmează să-i facă noile state africane după obținerea independenței politice; cum trebuie să-și construiască ele economia și să lichideze dominația monopolurilor străine; ce schimbări sînt necesare în structura socială și de stat; cum trebuie depășite dezbinările izvorite din spiritul de trib? Iată doar cîteva din problemele ample dezbătute — uneori în contradictoriu — în paginile revistei, în special în ultimii ani, și cărora li se caută rezolvări.

În perioada postbelică, în fața popoarelor africane s-au deschis largi perspective de soluționare a dificilelor probleme de ordin economic, social, cultural, lăsate moștenire de secolele și deceniile de asuprire colonială. În multe din noile state revoluțiile au intrat într-o etapă nouă: ele au căpătat un caracter social mai pronunțat și lovesc în interesele directe ale imperialismului și reacțiunii autohtone.

Expunerea principalelor sarcini pe care le au de rezolvat statele independente, schițată într-un studiu („Africa de mîine”) semnat de publicistul Basil Davidson, conduce la concluzia că „anii următori vor aduce multe transformări în numeroase țări africane, în sensul unei mai mari independențe și al unei acțiuni de reconstrucție radicală”, autorul atrăgînd atenția că dezvoltarea pentru aceste țări reprezintă nu numai o speranță, ci un imperativ stringent.

Arătînd că necesitatea de a se efectua transformări radicale se face simțită la toate nivelele societății africane, sociologul Thomas L. V. Blair, într-un amplu articol privind „Dezvoltarea economiei africane”, subliniază că noile state africane au în fața lor sarcina uriașă de a-și transforma economia din temelii, de a-și extinde și diversifica agricultura și de a-și crea o industrie

proprie. Un șir de state au și adoptat unele măsuri importante în această direcție și au obținut succese care trebuie privite nu numai din punct de vedere cantitativ, ci mai ales din punctul de vedere al profundelor schimbări calitative în structura economică și socială. În acest sens, o serioasă influență exercită asupra raportului de forțe din Africa transformările progresiste înfăptuite în R.A.U., Algeria, Mali, Guineea, Tanzania, Congo (Brazzaville) și alte țări de pe continent. „În toate capitalele africane — scrie Th. Blair — s-au elaborat sau se elaborează planuri de dezvoltare, ale căror programe cuprind în general aceleași obiective urgente: folosirea și distribuirea eficace a resurselor, africanizarea posturilor cheie guvernamentale și administrative, reforma agrară, calificarea mîinii de lucru etc.” Unanimitatea nu merge însă mai departe. Planurile africane sînt diferite unele de altele atît prin caracterul și durata lor cît și prin mijloacele pe care le preconizează. Planurile cele mai scurte (doi, trei sau chiar patru ani) sînt în general programe interimare, planificatorii dîndu-și un răgaz pentru a strînge informațiile necesare, pentru a defini opțiunile de politică economică și a găsi resursele eventuale de finanțare. Ritmurile anuale de creștere fixate sînt de asemenea variabile: Nigeria (4%), Senegal și Mali (8%), Dahomey (6,25%), Ghana (5,5%), Mauritania (9,2%).

În expunerea realizărilor obținute pe linia creării unor industrii naționale sînt menționate, pe prim plan, obiectivele destinate exploatării resurselor naturale; uneori este vorba de simple industrii extractive (de fier și cupru în Mauritania, de petrol în Algeria și R.A.U., de mangan și petrol în Gabon), altele activitatea extractivă este însoțită de o transformare la fața locului (produse petroliere în Algeria, aluminiu în Ghana, oxid de aluminiu în Guineea). În unele țări încep să apară chiar întreprinderi siderurgice, chimice ca și obiective energetice: hidrocentrale de la Assuan, complexul petrochimic de la Arzew (Algeria), centrala electrică de la Bamako.

Respingînd noțiunea de „vocație agricolă” a Africii, căci „dezvoltarea agriculturii nu poate fi concepută în afara unei dezvoltări adaptate a industrializării”, unele articole — ținînd seama de faptul că, oricît de rapid ar fi ritmul industrializării, va fi nevoie de termene importante pentru ca disproporția dintre agricultură și industrie să scadă apreciabil, iar îmbunătățirea nivelului de trai al țărănimii este o necesitate de maximă stringență — apreciază că în faza actuală locul agriculturii în cadrul general al dezvoltării este de prim ordin. „Țările noastre sînt deocamdată esențialmente agricole, 90% din populație și adesea chiar mai mult trăiește din agricultură. Cvasi-totalitatea activității noastre economice se desfășoară în acest sector. De aceea, trecerea agriculturii la un stadiu modern constituie primul pas spre o emancipare real valabilă” („Dezvoltarea și căile africane spre socialism” de sociologul malian Seydou Badian). Majoritatea planurilor africane prevăd înfăptuirea reformei agrare și dezvoltarea puternică a unor noi ramuri ale agriculturii, creșterea masivă a producției alimentare și un progres al creșterii vitelor și al pescuitului, care să permită îmbunătățirea rației alimentare a populației. În același timp, sînt preconizate diferite măsuri pentru lărgirea producției culturilor de export și a celor care pot alimenta industriile locale

în scopul reducerii importurilor și sporirii exporturilor.

Pe planul organizării, o atenție aparte se acordă formulei cooperative, adoptată de multe guverne africane, subliniindu-se succesele obținute pînă acum într-o serie de state cum ar fi Tunisia, Tanzania, Senegal Algeria.

Problema unității africane este abordată în paginile revistei, evocîndu-se istoricul ideii și schițîndu-se drumul parcurs atît prin manifestările de solidaritate cît și prin încercările care au atras atenția asupra diversității punctelor de vedere într-o problemă sau alta. „La Addis-Abeba s-a făcut un pas în sensul înțelegerii — se poate citi într-un editorial al revistei. Indiferent de deosebirile în ce privește experiența și regimul lor intern, statele întrunite la Addis-Abeba au simțit nevoia de a se uni”. Fondată acum patru ani, la prima conferință a șefilor de state și guverne ai țărilor independente ale Africii, O.U.A. era rezultatul concepției potrivit căreia, pentru a contribui la victoria revoluției anticoloniale, a rezolva problemele subdezvoltării, a se opune în mod eficace presiunilor coloniale și neocoloniale și a face să crească rolul statelor africane în relațiile internaționale, era indispensabilă crearea condițiilor necesare întăririi cooperării interafricane pe scară continentală. „Unitatea organică crescîndă a unei Africi care-și ia în mînă propriile sale destine și care aspiră puternic să suplinească prin propriile sale eforturi ajutorul extern — acesta este spiritul de la Addis-Abeba” — se specifică în același editorial.

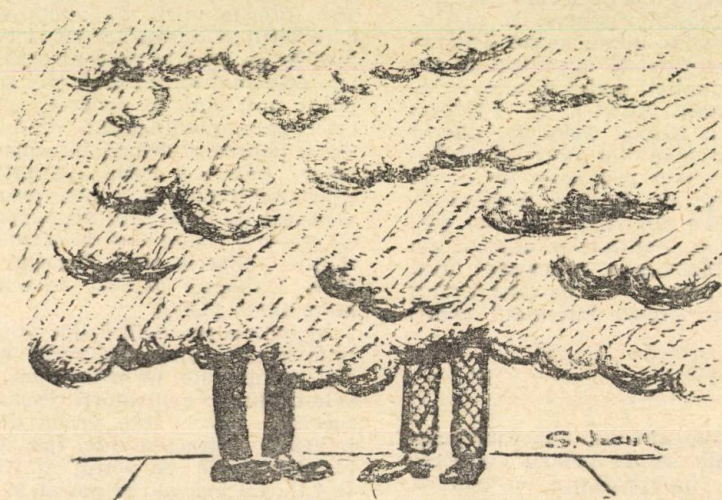
În analiza făcută condițiilor în care a luat naștere O.U.A., sociologul camerunez Aaron Tolen arată că, într-un anumit sens, crearea O.U.A. a reprezentat un compromis între partizanii „unității organice imediate” și adepții „unității progresive, pe etape”. Subliniind că „nimeni nu se îndoiește de existența unei mișcări profunde, a unei forțe irezistibile care împinge spre unitate”, A. Tolen evocă totodată unele probleme în care se manifestă un dezacord între statele membre ale organizației. În același timp, arată autorul, continentul are de înfruntat o serie de dificultăți: amenințările de origine extraafricană (fie sub forma bazelor militare și a tratatelor inegale, fie sub forma mai vizibilă a colonialismului portughez și spaniol, sau a persecuțiilor rasiale din sudul Africii); problemele proprii ale continentului (căile spre emanciparea economică și socială, implicațiile ajutorului extern, problema frontierelor etc.); în sfîrșit, problemele proprii fiecărui stat african (diversitatea etnică și lingvistică, instabilitatea politică). Toate acestea, sînt de părere autorii unora din articole, ar impune, într-o oarecare măsură, reexaminarea formelor și metodelor de cooperare interafricană în condițiile modificării datelor problemei unității.

Revista „Présence Africaine”, în paginile căreia semnează autori de diferite orientări, cuprinde fără îndoială și unele păreri contestabile. Scopul principal al revistei nu este însă de a impune aceste păreri ci, căutînd să demistifice imaginile false care mai dăinuie despre Africa, să prezinte și să analizeze realitățile lumii africane, afirmîndu-i valorile și drepturile.

Rodica GEORGESCU

„SMOG“ DEASUPRA

MARILOR ORAȘE

— Dacă o ducem tot așa, dragă Fred, nici nu o să ne mai recunoaștem!

— Păi, eu nici nu sînt Fred...

(Din The Worker, New York)

Efectele nocive ale poluării atmosferei în marile orașe occidentale constituie obiectul preocupării a numeroși specialiști. Reproducem alături din revista americană „Time” un articol care analizează sursele poluării și mijloacele de a o combate.

Zorii zilei de 26 octombrie 1948, la Donora (Pennsylvania). Văzduhul a avertizat, ucigînd, că omul l-a otrăvit într-o măsură neîngăduită. În timp ce muncitorii se îndreptau spre lucru, o ceață groasă a acoperit orașul tăcut și trist. Ceața a rămas suspendată în aerul nemiscat, în timp ce întreprinderile locale — oțelării, o fabrică de sîrmă, uzine de zinc și de cocs — continuau să reverse deșeuri de gaze, fum de zinc și de cărbune și să răspîndească cenușă în întunericul tot mai compact. Atmosfera devenea din ce în ce mai apăsătoare. Din amestecul de ceață și fum, numit în limba engleză smog, începu să cadă funingine, acoperind casele și străzile cu o poignită neagră pe care pietonii și automobilele lăseau urme distincte. Timp de 48 de ore vizibilitatea a rămas atît de proastă, încît locuitorii orașului izbuteau cu greu să-și găsească drumul spre casă.

În scurtă vreme, medicii din Donora au fost asaltați de pacienți care tușeau, strănutoau și se plîngeau de dificultăți de respirație, guturai, dureri de gît și amețeli. În următoarele patru zile, înainte ca o ploaie abundentă să înlăture liniștitor amenințător, s-au îmbolnăvit 5910 din cei 14000 de locuitori ai orașului, 20 de persoane și un mare număr de cîini, pisici și canari au murit.

Cercetînd cauzele tragediei, meteorologii au ajuns la concluzia că ea fusese provocată de o inversare aerotermică, fenomen atmosferic care împiedică circulația normală a aerului. De obicei, aerul cald se ridică de la sol spre regiunile superioare mai reci, ducînd cu el o bună parte din impuritățile introduse de om. Uneori se formează însă un strat de aer mai cald deasupra aerului mai rece din apropierea pămîntului; această inversare acționează ca un fel de capac împiedicînd ridicarea și împrăștierea impurităților. Inversările aerotermice sînt un fenomen care abia începe să fie studiat, dar cele întîmplute la Donora i-au făcut pe responsabili sănătății publice să-și dea seama că într-o societate tot mai industrializată perturbările de acest fel pot constitui o primejdie mortală.

„Respiră adînc“!

La 5 decembrie 1952, Londra a fost acoperită de o ceață densă. La început, aproape nimeni nu i-a dat atenție în acest oraș în care lumea este obișnuită cu așa ceva. Dar ceața a fost ținută în loc de o inversare aerotermică și a fost masiv îngroșată de fumul și funinginea orașului consumator de cărbuni. În trei zile atmosfera a devenit atît de opacă încît londonezii nu mai vedeau decît la o îndrăgălată de metru în față. Șoferii erau siliți să coboare din automobile și autobuze ca să poată citi indicatoarele de pe străzi, pentru a-și da seama unde se află. Agenții de poliție și-au pus măștile de ceață. Ziarul *Manchester Guardian* scria că, la amiază, soarele „se tira trist pe cerul murdar, fără să lumineze mai mult decît un felinar chior”. Spitalele se umplură curînd cu pacienți suferind de tulburări respiratorii acute; numărul deceselor a sporit.

Comitetul britanic care studiază poluarea atmosferei a stabilit că în cele cinci zile de smog, la Londra s-au înregistrat cu 4000 mai multe decese decît în împrejurări normale. În următoarele două luni, au fost înregistrate încă 8000 decese suplimentare, cele mai multe provocate de afecțiuni ale căilor respiratorii, pe care oamenii de știință le consideră un rezultat direct al amestecului de ceață și fum.

Catastrofe de acest fel s-au mai abătut asupra Londrei în 1956 (1000 de victime) și în 1962 (peste 300 de morți). În 1953, la New York, după o inversare aerotermică de 10 zile dr. Leonard Greenburg, pe atunci comisar al orașului pentru problemele poluării atmosferei, a pus pe seama smogului 200 de decese. Alt amestec de ceață și fum a învăluit New York-ul în 1963, omorînd peste 400 de persoane. Oamenii de știință presupun că în fiecare an, în mai toate orașele lumii, mii de decese au o legătură directă cu aerul stricat.

Avertismente de tipul „Respiră adînc!”, adăugate la datele bine cunoscute despre infectarea atmosferei unor orașe ca New York-ul și Los Angeles-ul, precum și conflictele dintre oamenii politici și industrie cu privire la controlul

asupra poluării aerului, au făcut ca populația Statelor Unite să-și dea seama că smogul reprezintă un pericol real și omniprezent. Coșurile fumegînde ale fabricilor, privite multă vreme ca un simbol al progresului, au devenit acum o sursă de iritare; aerul stricat, care ajunsesese să fie acceptat ca o parte inevitabilă a vieții la oraș, a devenit deodată intolerabil. „Mîine dimineață, cînd vă veți trezi, respirați adînc. Vă veți simți cît se poate de rău” — se poate citi într-un anunț publicat de Asociația pentru aerul curat a cetățenilor din New York.

La vreo 230 mile sud-vest de Tokio, curtea școlii din orașul Yokkaichi e plină de copii care aleargă și se joacă. Dar strigătele și risetele lor sînt înăbușite de măști galbene impregnate cu produse chimice pentru a-i apăra de impuritățile din atmosferă provenind de la uzinele petrochimice din vecinătate. La Tokio, unde în cursul anului 1966 au fost 154 zile cu smog, agenții de poliție din zece districte revin la sediile lor la fiecare jumătate de oră pentru a inhala oxigen curat, atunci cînd sînt de serviciu pe căile publice, spre a contracara astfel efectele unor cantități excesive de oxid de carbon.

Autoritățile landului Renania de nord-Westfalia (R.F.G.) sînt atît de îngrijorate

de pericolele smog-ului în 15 districte ale Ruhrului, încît au instalat semnale de alarmă menite a opri circulația pe șosele atunci cînd poluarea atmosferei ia proporții prea mari.

Smogul dezintegrează ciorapii de nailon la Chicago și la Los Angeles, macină statui și clădiri de piatră istorice la Veneția și Köln. Orașul Denver (Colorado), care se industrializează rapid și care se mîndrește pe vremuri cu aerul său cristalin, este deseori cufundat în ceață și fum. La Whiting (Indiana) concentrarea de ceață și impurități produse de o rafinărie de petrol a dat naștere unei picte chimice care, într-o singură noapte din cursul anului trecut, a șters vopseala de pe multe case, a colorat altele în ruginiu și a acoperit străzile cu o poighiță verzuie.

Prima victimă: Pliniu cel Bătrîn

Poluarea atmosferică e atribuită în mod curent revoluției industriale. De fapt însă, ea este mai veche chiar decît omul. Natura însăși contaminează aerul. Prin furtunile de nisip și de praf și prin incendiile de păduri și erupțiile vulcanice se aruncă în atmosferă tone de particule și de gaze. În 1883, cînd a erupt vulcanul Krakatoa din Indiile răsăritene, pulberea și fumul aruncate în aer s-au răspîndit, întunecînd lumina zilei pe distanțe de sute de mile. Luni de-a rîndul după erupție au putut fi văzute în întreaga lume răsărituri și apusuri de soare spectaculoase.

Natura produce chiar și un echivalent propriu al smog-ului. Deasupra marilor păduri de rășinoase plutește permanent o negură albastruie produsă de terpene, hidrocarburi volatile emise de copaci. Putrezirea materiei animale și vegetale degajează gaze. Florile saturază aerul înconjurător cu polen, care provoacă omului stări alergice. Poluarea naturală a aerului, nu cea datorată omului, a făcut prima victimă cunoscută în istorie: Pliniu cel Bătrîn, mort în anul 79 e.n., pentru că a inspirat o doză prea mare de oxid de sulf emanat de Vezuviul în erupție.

Din momentul în care a ajuns să folosească focul, omul a fost însă admirabil „echipat” pentru a depăși contribuția naturii la impurificarea atmosferei. Procesele de combustie pun în mișcare cea mai mare parte a mijloacelor de transport, joacă un rol primordial în procesele de fabricație, generează energie electrică, încălzesc locuințele și distrug o bună parte din gunoaiile menajere. Numai în S.U.A., procesele de ardere vor revărsa anul acesta în atmosferă 140 de milioane de tone de impurități.

Componenta cea mai vizibilă a aerului viciat este fumul care iese din milioane de coșuri ale locuințelor, fabricilor, uzinelor, crematoriilor de gunoaii etc. Fumul este format din particule minuscule de cărbune, cenușă, ulei, grăsimi și particule microscopice de metal și oxizi de metal. Unele din aceste particule sînt suficient de mari pentru a răcădea imediat pe pămînt; altele, destul de mici pentru a rămîne suspendate în aer, pînă ce sînt înlăturate de ploaie sau de vînt.

Aproximativ 90 la sută din substanțele care pătrund în atmosfera S.U.A. sînt gaze de obicei invizibile, deși potențial mortale. Mai mult de 50 la sută din impurități constau din oxid de carbon, incolor și inodor, emis în cea mai mare parte din țevile de eșapament ale automobilelor, camioanelor și autobuzelor.

Locul al doilea pe listă îl ocupă oxizii de sulf rezultați din arderea cărbunelui și a produselor petroliere cu mari procentaje de sulf, în locuințe, centrale electrice și fabrici. Peste 10 la sută din impuritățile atmosferice sînt formate din hidrocarburi emane în cea mai mare parte sub formă de componenți gazoși nearși sau parțial arși de carburatoarele automobilelor. Combustia mai produce mari cantități de bioxid de carbon, oxizi de azot și alte gaze. Iar uneori, ca și cînd aceste produse ale combustiei nu ar fi destul de neplăcute și periculoase, ele suferă în atmosferă complicate transformări chimice, de natură să le facă și mai dăunătoare.

Instalațiile de aer condiționat filtrează în mod eficace particulele poluante din aer, însă substanțele nocive gazoase trec cu ușurință prin aceste filtre. De aceea, locuitorii orașelor care se socotesc apărați de smog în sanctuarul biroului sau al apartamentului ermetic închis și dispunînd de aer condiționat respiră de fapt un aer care se deosebește prea puțin de aerul viciat al străzilor.

Aceste otrăvuri pe care particularii și întreprinderile industriale le revarsă în marele canal de scurgere pe care îl constituie văzduhul provoacă și mari daune materiale. În S.U.A. ele ating cifra de 11 miliarde dolari numai în ce privește pagubele provocate proprietăților. Poluanții atmosferici rod, distrug, murdăresc, pătează, slăbesc și decolorează materialele de toate felurile. Oțelul ruginește de 2—4 ori mai repede în regiunile urbane și industriale decît în regiunile rurale, în care se ard mult mai puțin cărbune și produse petroliere cu conținut de sulf. Eroziunea unor monumente și construcții de piatră este, de asemenea, mult grăbită de aerul umed cu o concentrație înaltă de acid sulfuric.

Și vegetația are de suferit de pe urma poluării atmosferei, chiar în regiunile rurale, considerate pînă de curînd în afara posibilităților de contaminare. Bioxidul de sulf face ca frunzele să se vestejească și să se decoloreze, ucide iarba tină și virfurile fragede ale coniferelor.

Oamenii de știință sînt siguri că ozonul și peroxidul azotic din amestecul de ceață și fum de la Los Angeles au provocat o importantă scădere a recoltelor de citrice și de salată din această regiune. Plante atât de diferite una de alta ca orhidea și spanacul nu mai pot fi cultivate în zona municipală Los Angeles.

Pe ce se bazează ofensiva aerului curat

Firește că substanțele care dăunează plantelor și macină piatra au efecte nocive și asupra oamenilor. Conducătorii de autovehicule, care nu s-au gîndit niciodată să se sinucidă trăgînd un furtun

de la țeava de eșapament pînă în interiorul automobilului, își pun adeseori viața în primejdie fără să știe, expunîndu-se pericolului de a inhala cantități mari de oxid de carbon pe șoselele aglomerate, în tuneluri și în garaje.

Principalii vinovați în dezastrele provocate de smog la Donora, Londra și New York sînt probabil bioxidul și trioxidul de sulf care — fie în formă gazoasă, fie ca picături microscopice de acid sulfuric și acid sulfuric — irită pielea, ochii și căile respiratorii superioare. Un tînăr născut la New York după al doilea război mondial a inhalat pînă acum elemente poluante echivalînd cu fumul de la o nouă țigară în fiecare zi.

Particulele de carbon care înnegresc plămîni locuitorilor Londrei și New York-ului sînt purtătoare de gaze. Ele permit, de exemplu, bioxidului de sulf să pătrundă în plămîni mai adînc decît ar fi putut-o face singur; fără aceste particule care să-l poarte, gazul ar putea fi eliminat relativ ușor din căile respiratorii superioare. Alte particule acționează drept catalizatori în atmosferă, grăbind transformarea bioxidului de sulf în acid sulfuric, și mai dăunător. Particulele de arsen, beriliu, cadmiu, plumb, crom și mangan împrăștiate în atmosferă prin felurite procedee născocite de oameni, contribuie probabil la îmbolnăvirile de cancer și la afecțiunile cardiace.

Deși cercetătorii nu au fost în măsură să dovedească o legătură directă de la cauză la efect între poluarea atmosferei și apariția bolilor, ei au constatat că printr-o poștașie englezi care împart corespondența în zonele cu o poluare atmosferică masivă, bronșita cronică este de trei ori mai răspîndită decît printre poștașii care lucrează în regiunile mai curate. Cercetătorii știu de asemenea că bolile pulmonare cronice produc în regiunea masiv poluată a orașului Buffalo mai multe decese decît în alte regiuni învecinate.

Dacă, la un moment dat, poluarea aerului ar crește, depășind capacitatea atmosferei de a se curăța singură, afirmă meteorologul american Morris Neiburger, amestecul de smog va învălui Pămîntul „și s-ar putea ca întreaga civilizație să fie distrusă. Aceasta nu se va produce printr-un cataclism năprasnic, ci ca urmare a unei sufocări treptate a omenirii în propriile-i emanații”.

Omul are însă la dispoziție mijloacele necesare pentru a preveni un asemenea sfîrșit apocaliptic. Deocamdată pot fi folosiți carburanți care produc prin ardere o cantitate redusă de poluanți. Coșurile fabricilor și ale locuințelor pot fi înzestrate cu filtre care să elimine particulele de fum. Motoarele automobilelor și aparatele pentru neutralizarea gazelor arse pot fi perfecționate. Iar pentru viitorul mai îndepărtat, dezvoltarea unor surse de energie relativ nepoluante, cum sînt centralele nucleare și pilele electrice cu combustibil, ar putea contribui la garantarea dreptului omenirii de a respira aer curat.

Captura cea mare

După luni întregi de cercetări infructuoase, a patra bombă H pierdută în apropiere de Palomares, în largul mării, fusese în sfârșit descoperită. Dar scoaterea ei din adâncuri s-a dovedit a fi deosebit de dificilă. În cartea sa „The Big Catch,” Christopher Morris relatează cum cei ce au găsit-o erau pe punctul de a o pierde din nou.

Dar sâmbătă 19 martie, deasupra Palomaresului se dezlănțuie din nou furtuna. Întreaga operațiune este blocată și șefii Diviziei a 65-a sînt foarte neliniștiți. Furtuna va provoca curenți submarini violenți. Aceștia pot să deplaseze bomba, s-o împingă spre crevasa largă de 1,50 m, care ar înghiți-o cu ușurință. La ce adîncime se va găsi atunci bomba? Și cum se va putea ajunge la ea în fundul acestei crăpături înguste?

Țimp de patru zile, furtuna bîntuie cu furie. Încordarea crește în rîndurile marinarilor, pe care inactivitatea forțată îi face și mai nervoși. Își închipuie că bomba a și căzut în crevasă. Tehnicienii afirmă că vor lărgi groapa cu ajutorul explozivelor. Dar nimeni nu a încercat vreodată să lucreze cu mine la această adîncime și există mereu riscul de a provoca explozia învelișului de T.N.T. al bombei. Cînd se gîdesc la această eventualitate, experților le îngheață singele în vine.

În sfîrșit, miercuri 23 martie, „Alvin” își poate relua activitatea. Plonjează. „Responderul”, fixat de parașuta bombei, își îndeplinește perfect rolul și călăuzește rapid submersibilul spre „Contact 261”.

— Robert și Douglas se află tot acolo, anunță Wilson. Curenții nu i-au deplasat aproape de loc.

Tehnicienii răsufală ușurați.

În ora care a urmat, vasul-macara „Hoist” s-a plasat pe verticala bombei și a dat drumul sistemului de remorcare: este o ancoră de care sînt atașate trei cabluri de 100 de metri lungime fiecare. Cablul de remorcare propriu-zis este un tub de nylon cu secțiunea de 7,50 cm.

Țimp de șase ore, „Alvin” se va strădui să fixeze ancora de parașută. Ori de cîte ori micul submersibil se apropie de bombă, valurile provocate de elicele lui culcă mătasea parașutei în nămol. În plus, nori groși de noroi întunecă

vizibilitatea. Între o tentativă și altă, „Alvin” trebuie să aștepte o jumătate de oră pentru ca piloții lui să întrezărească ceva.

Wilson și McCamis, care transpiră în mica lor încăpere, au nervii încordați la maximum. De șase ore sînt la un pas de reușită dar, în același timp, la un pas de dezastru: toată această agitație a avut ca rezultat desprinderea bombei din învelișul de noroi care o fixa de fundul mării. Acum, înspăimîntătorul obiect se rostogolește lin, imperceptibil, spre crevasa fatală. Două alunecări bruște l-au apropiat cu peste 10 cm de marginea prăpastiei. De fiecare dată, cei doi membri ai echipajului submarinului au tremurat de groază.

În cele din urmă, epuizați, descurajați, cu bateriile submersibilului descărcate, primesc ordin să se întoarcă la suprafață. „Aluminaut” coboară pentru a-l înlocui.

Descins dintr-un roman de Jules Verne

La 25 martie, la Palomares au sosit piesele detașate ale unui aparat ciudat. Specialiștii se grăbesc să-l monteze. Aparatul se numește „Cable Controlled Underwater Research Vehicle” — Vehicul de cercetări submarine controlat prin cablu. A fost expedit contra-amiralului Guest de șefii marinei de la Washington. Neliniștiți de întîrzierile și de eșecurile succesive, ei vor cu orice preț „să se sfîrșească odată”.

Aparatul pare descins dintr-un roman de Jules Verne. Acest submersibil ciudat este alcătuit din patru tuburi (balasturile), culcate pe un șasiu tubular care seamănă cu trenul de aterizare al unui elicopter. Acționat de trei motoare electrice, aparatul este echipat cu proiectoare cu vapori de mercur, cu un sonar perfecționat, cu camere de televiziune miniaturizate și cu un clește amovibil. Tot aparatul are 5 metri lungime și cîntărește o tonă

Dar marea sa originalitate provine din calitatea lui de submersibil-robot. Nu are nici o persoană la bord. Cei cinci tehnicieni care îl manevrează (un conducător, un mecanic, doi electricieni și un specialist în sonar) rămîn la suprafață, instalați în fața pupitrului lor de comandă. Curentul electric ajunge printr-un cablu care pornește de la nava mamă. Tot ceea ce submersibilul-robot vede, aude, măsoară, atinge, captează sau aruncă în fundul mării, este comunicat la suprafață ecranelor, aparatelor de ascultare și cadranelor prin cablul de comandă. Prin același cablu se dă aparatului ordin să înainteze, să dea înapoi, să urce, să coboare, să privească, să atingă, să asculte, să capteze...

Va rezista oare mătasea?

În timp ce specialiștii montează aparatul, „Alvin” efectuează cel de al 100-lea plonjon. Va încerca încă o dată să agațe ancora vasului-macara „Hoist” în mătasea parașutei.

După ore de eforturi, pe cînd „Alvin” se balansează exact deasupra bombei, trăgînd și împingînd ancora cu ajutorul brațului telescopic, mătasea parașutei se umflă brusc, se ondulează și se ridică ușor în apa tulbură.

McCamis începe să înjure printre dinți. Pluriile parașutei învâluie micul submarin asemenea unei uriașe plase de prins fluturi. „Alvin” este prizonierul bombei. Trebuie degajat, și asta repede!

Manevra de degajare este atît de bruscă încît ancora sare și... se agață puternic în mătasea parașutei. Ceea ce nu s-a putut obține în săptămîni de eforturi perseverente, s-a realizat printr-un reflex în fața pericolului. Bomba a fost prinsă.

Foarte agitați, Wilson și McCamis dau alarma la suprafață și „Hoist” încearcă imediat remorcajul. Bomba trebuie deplasată de-a lungul unei pante

de 70° pentru a fi adusă pe un fund marin mai lesne accesibil, departe de groapă.

În timp ce, sus, „Hoist” manevrează, cei doi membri ai echipajului submarinului „Alvin” văd cum frînghia de nylon se întinde încet, devine rigidă. O clipă de groază. Ancora este oare bine agățată? Va rezista oare mătasea?

Încet, greoi, parașuta se desprinde din vîrtejul de noroi. O oprire. Prinsă în învelișul ei de noroi, bomba rezistă. Apoi...

— Am reușit!, murmură McCamis.

Bomba s-a mișcat imperceptibil. Se ridică de-a lungul pantei. Un centimetru. Încă unul. Wilson și McCamis privesc cu răsuflarea tăiată. Ei știu că bomba și parașuta ei cîntăresc maximum nouă sute de kilograme. Cablul poate ridica greutatea de 5 tone. În această privință nu există deci probleme.

Bomba o ia razna

Acum, bomba se află la 10 metri de albia în care se odihnea. Partida pare ciștigată. Deodată, lent, ca într-un film desfășurat cu încelinitor, tubul de nylon începe să se onduleze. O parte dispare spre suprafață, cealaltă jumătate se lasă sub parașută. Cablul a fost tăiat.

— Drace, strigă Wilson. Bomba o ia razna!

E adevărat. Imobilă o clipă la jumătatea pantei, bomba a pornit din nou de-a-nădăratelea. Lunecarea, întii lentă, se accelerează într-un vîrtej de nămol.

— Se îndreaptă spre groapă! gema McCamis.

În lumina tulbură a adîncurilor, cei doi piloți văd cum fusul de argint ajunge la marginea crevasei, ezită o clipă, se clatină, plonjează...

Gata! Bomba a fost pierdută pentru a doua oară. Și nu se știe nimic despre groapa întunecată în care a ajuns.

De ce a cedat cablul? Un comunicat publicat a doua zi explică: s-a ros prin frecarea de o ancoră a vasului „Hoist”.

Cît despre bombă însăși, „Aluminaut” a găsit-o din nou. Zace acum la o adîncime de 840 m., pe o pantă a crevasei. E o pantă de 35 de grade, netedă ca sticla. La cea mai mică zguduire, bomba poate începe să alunece din nou. Or, nu departe se cascadează o groapă uriașă a cărei adîncime este evaluată la 1250 m. Dintr-o clipă într-alta bomba poate să dispară iar. Situația este mai gravă decît înainte.

Miercuri, 30 martie, submersibilul-robot este gata să intre în scenă. A fost nevoie să fie modificat de urgență, în funcție de noile condiții de manevră. De pe „Petrel”, nava-mamă, aparatul este lansat la apă și, imediat, prevăzut cu un cablu de telecomandă de 950 m lungime, el bate propriile sale recorduri de plonjon. Sonarul lui transmite perfect ecourile „ponder”-ului și „pinger”-ului agățate de parașută (căci, pen-

tru mai multă siguranță, de mătasea bombei au fost prinse două aparate de reperare).

Din nou însă se strică vremea. Submersibilul trebuie readus de urgență la suprafață. Vineri este rîndul lui „Alvin” să plonjeze. Abia ajuns la fața locului, Wilson transmite un mesaj lapidar :

— Bomba a dispărut !

Semnalele lansate de „transponder” și „pinger” arată însă că bomba nu s-a mișcat. Atunci ?

— Atunci, precizează Wilson cu amărăciune prin telefon, noroiul a acoperit totul. Stratul de nămol a ajuns de cel puțin 10 m și a înghițit bomba, parașuta, tot !

Diabolică situație. Se știe că bomba e acolo, dar nimeni nu se poate apropia de ea deoarece elicele ridică valuri de noroi care împiedică orice operațiune. Timp de patru zile și patru nopți, „Alvin” și „Aluminaut” vor încerca fără succes să găsească bomba. Coborâre și submersibilul dar și el este orb, neputincios.

Bomba își capturează vînătorii

Marți, 5 aprilie, robotul coboară din nou. Sus, pe „Petrel”, echipajul care conduce aparatul de la distanță are privirile ațintite asupra ecranelor de televiziune. Deodată, la pupitrul de comandă, toți izbucnesc în strigăte de bucurie : sub proiectoarele robotului, un obiect ondulează lenș deasupra stratului de noroi negru. E parașuta.

Robotul este lansat asupra acestei prăzi. Mișcările lui pot fi urmărite pe ecranele de televiziune. În prim-plan se observă cleștele lui uriaș, care se apropie cu precauție de mătasea plutitoare.

— Incet, incet ! recomandă șeful de echipă cu glas încordat.

Pe ecran se văd câteva pliuri ale parașutei între ghearele de oțel.

— Acum !

Cleștele s-a închis cu un zgomot sec, prinzînd voalul de nylon. Pe ecran, parașuta și cleștele se văd îndepărtîndu-se încet. Submersibilul-robot dă înapoi, ca și cum ar vrea să admire mai bine prada pe care a capturat-o. A abandonat cleștele, care continuă să fie prins de parașută. A fost eliberată o geamandură, care se ridică spre suprafață, asemenea unui balon. Acum, pe mare, „Contact 261” a fost balizat.

Abia s-a ridicat robotul la suprafață și „Alvin” plonjează pentru a 146-a oară. Trebuie să fixeze de clește un cablu de nylon din mai multe fire, cu o secțiune de 16 mm. Vizibilitatea este bună. Operațiunea nu pare să prezinte dificultăți mari. „Alvin” se apropie, își întinde brațul telescopic... și ratează cleștele. Începe a doua oară, a treia oară, a zecea oară... La fiecare nouă încercare se pare că, în condițiile de muncă, se produc anumite schimbări de amănunt.

— E ceva care nu merge, spune McCamis. Dar ce ?

Dintr-o dată, adevărul îl izbește ca un fulger : BOMBA SE DEPLASEAZĂ. Ea alunecă imperceptibil, spre gaură, spre prăpastia de nepătruns, unde nimeni nu va mai putea s-o caute vreodată. Un calcul rapid arată că în 30 de ore, ascunsă sub noroi, a parcurs 90 de metri. Și continuă să înainteze.

Trebuie dublat totuși cablul unic fixat de clește. Cablul e solid, desigur dar, chiar dacă nu se va rupe sub greutate, poate fi tăiat de o creastă stîncoasă sau prin frecarea de sistemul de încărcare. „Alvin” trebuie neapărat să fixeze un al doilea cablu. Repede !

— Trebuie să ne apropiem cât mai mult, spune Wilson.

Și aduce micul submarin la o distanță de numai doi metri de bombă. Din nou se ridică nori de nămol. Și, împreună cu ei, o ciudată umbră plutitoare, un fel de pasăre mare care pare că vrea să învală submarinul cu aripile ei.

— Mătasea ! strigă McCamis cu glas răgușit.

Da, parașuta agitată de valuri se întinde, se desfășoară, se ondulează în jurul lui „Alvin” și, încet, cuprinde submarinul în îmbrățișarea ei.

Or, această îmbrățișare este mortală. Dacă încearcă să se desprindă, „Alvin” riscă să se împotmolească și mai mult, să-și blocheze elicele în pliurile mătăsii. Dacă așteaptă, peste patru ore, cînd i se vor fi descărcat bateriile, submersibilul va fi paralizat. De data aceasta, bomba și-a capturat vînătorii.

Cei doi piloți au semnalat situația în care se află și au stins toate luminile pentru a economisi energia electrică. Prin perete simt frecarea marelui giulgiu care îi ține captivi.

— Nu putem rămîne așa, spune la un moment dat Wilson.

Cu un gest sigur dă drumul la motor și împinge submarinul înainte, orbește.

Șansa a fost de partea lor. Incet, centimetru cu centimetru, submarinul se desprinde din mătasea fatală. Se degajează, se ridică deasupra locului, care era cît pe-acum să-i fie mormintul.

— Ne întoarcem la suprafață ! hotărăște Wilson.

Nu poți să sfidezi moartea de două ori în aceeași zi.

Ziua Z

Joi, 7 aprilie, Divizia a 65-a este în fierbere. E ziua Z.

La ora 1,30 după miezul nopții, „Petrel” se plasează în mijlocul unui cerc de nave care, cu proiectoarele lor, iluminează o zonă desemnată de o singură baliză : baliza legată printr-un cablu de 850 m lungime de bomba cu hidrogen scufundată.

Sub privirile contraamiralului Guest, submersibilul-robot este lansat la apă. Intrucît al doilea cablu fusese fixat în ajun, submarinul-robot trebuie să aștepte un al treilea și ultim cablu. A-

poi va începe pescuitul propriu-zis.

E ora 3,10. În fața ecranelor de televiziune ale vasului „Petrel”, tehnicienii și-au pierdut răbdarea : robotul nu reușește să-și fixeze cablul.

La ora 3,15 se produce catastrofa : robotul s-a prins în pliurile parașutei, așa cum a pătît și „Alvin” cu două zile înainte. Prin intermediul telecomenzilor, robotul este săltat, zguduit, întors... Zadarnic.

Și culmea, cerul se acoperă. În caz de furtună, curenții și contracurenții vor împinge spre prăpastie bomba aflată într-un echilibru nesigur, îngreunată și mai mult de robotul prizonier al parașutei.

La ora 7 dimineața, robotul continuă să se zbată, asemenea unui păianjen uriaș, în capcana lui de nylon. Amiralul privește pentru ultima oară spre orizont, unde se adună norii.

— Acum ori niciodată, spune el. Ridicați totul !

În loc să tragă bomba cu trei cabluri, „Petrel” va ridica bomba împreună cu robotul cu numai două cabluri.

Soarele apare în spatele unei perdele de ceață. În aerul rece al zorilor, contraamiralul Guest își șterge fruntea transpirată :

— Aș prefera o luptă navală ! Orice mai bine decît această sarcină !

Încet, cablurile se întind, piriile. Mosoarele se învîrtesc lent și, centimetru cu centimetru, cablurile ude și înghețate ies din apă și se înfășoară pe mosoare.

Oprire. Sub brațul de manevră, cablurile întinse vibrează. Bomba rezistă. Nu vrea să se desprindă de fund.

Tăcere de moarte pe vasul „Petrel”. O zguduire. Operațiunea de ridicare este reluată. Nu s-a produs nici o ruptură.

Cu 850 m mai jos, bomba s-a desprins din albia ei de noroi, provocînd o erupție negricioasă, al cărei nor se înalță, se înalță mai sus decît bomba, mai sus decît robotul prins în mătasea parașutei.

Bomba se apropie de suprafață cu o viteză de 8 metri pe minut. Totul pare să meargă bine.

Ora 8,19 : o nouă oprire. După un moment de spaimă, oamenii zîmbesc ușurați. Robotul s-a desprins în sfîrșit. Fără să taie nici un fir, a ieșit din capcana lui și a căzut încet spre fund. Bomba, ușurată de o greutate de o tonă, nu se mai află decît la 370 m de suprafață.

Oamenii-broaște își pun echipamentul. În timp ce operațiunea de ridicare este oprită încă o dată, ei plonjează pentru a prinde de bombă câteva cabluri suplimentare.

Joi, 7 aprilie 1966, ora 8,45 : bomba termonucleară pierdută la 17 ianuarie, ora 10,22, iese din apă. S-au scurs între aceste două momente 79 de zile, 22 ore și 23 minute.

Cilindrul argintiu, cu o lungime de 3 m, rămîne o clipă suspendat între cer și pămînt. Brațul de manevră pivotează și bomba este depusă încet pe

puntea vasului „Petrel”, în mijlocul tăcerii generale. Toți, în frunte cu amiralul, privesc fără să rostească un cuvînt.

Obiectul seamănă, avînd fișe proporții mult mai mari, cu o obișnuită cutie inofensivă de aluminiu în care sînt ambalate havanele de calitate. Dar „obiectul” este moartea atomică, infernul închis într-o capsulă.

În sfîrșit, amiralul oftează :

— Slavă Domnului, am pus mîna pe ea !

Asta e tot. Nu se aud felicitări, strigăte de bucurie. Nu se văd berete aruncate în aer. Oamenii resimt o mare oboseală și o senzație nelămurită de teamă, care se amestecă cu ușurarea generală.

Oricînd, oriunde, catastrofa se poate repeta

Era oare cazul ca bomba pescuită să fie arătată întregii lumi ? Da, spuneau civilii. Nu, declarau militarii.

S-a ajuns la un compromis : presa a fost invitată pe bordul crucișătorului „Albany” și, la o distanță de 15 m, „Petrel” a evoluat timp de 10 minute, cu bomba expusă pe punte. Parașuta era drapată artistic pe ceea ce trebuia să rămînă secret, iar alte cîteva amănunte erau ascunse într-un înveliș de pînză cauciucată.

Pe punte, patru pușcași marini înarmați făceau o gardă de onoare. Fusese înălțat marele pavoz. În felul acesta se aducea oarecum un omagiu bombei diabolice care semănase teama în inimile a milioane de oameni, care provocase Statelor Unite cele mai grave complicații diplomatice și a cărei recuperare costase 420 de milioane de franci francezi.

Și faimoasa „cutie neagră” ? În mod oficial nu s-a vorbit niciodată despre ea.

— Am recuperat un anumit număr de aparate secrete, s-a mulțumit să precizeze amiralul West în cursul unei conferințe de presă. În fundul mării nu a rămas nimic important.

După această aventură fantastică, ultima întrebare care se impune este următoarea : se poate ea oare repeta ?

Întrebarea este prost pusă. De fapt, așa ceva s-a mai întîmplat, și încă de mai multe ori. În urmă cu cinci ani, cînd un bombardier „B-52” s-a prăbușit la 25 km nord de baza Seymour Johnson din Goldsboro (Carolina de nord), mlaștile au înghițit o bombă cu hidrogen. Ea nu a fost regăsită și continuă să se afle în același loc. În decurs de opt ani, autoritățile au recunoscut în mod oficial 13 accidente asemănătoare, în cursul cărora arme nucleare ale forțelor aeriene americane au căzut din cer.

Deși reduse ca număr, zborurile unor avioane „B-52” încărcate cu bombe cu hidrogen continuă. În orice zi, la orice oră, șuieratul reactoarelor pe cer poate constitui preludiul unei catastrofe asemănătoare aceleia de la Palomares.

DALLAS, NOIEMBRIE 1963

Walter Lippmann
despre
„Moartea unui președinte”

DUPĂ CE AM TERMINAT această carte fascinantă, nesfârșit de lungă și foarte atrăgătoare, m-am întrebat dacă nu cumva i-am consacrat atita timp în primul rînd dintr-o curiozitate indiscretă și morbidă. Cartea relatează, cu o cantitate uriașă de amănunte, binecunoscuta istorie a celor șase zile care au precedat și au urmat asasinării lui John F. Kennedy.

Cu condiția să adopte o poziție suficient de critică, istoricii vor găsi, fără îndoială, în această lucrare o mină de informații despre împrejurările morții președintelui. Căci Manchester a discutat cu un mare număr de oameni implicați în acest eveniment.

Dar în calitate de contemporan, în calitate de om care am stat țintuit în fața televizorului și am citit știrile și speculațiile din ziare, nu izbutesc să găsesc în această carte nimic care să arunce o lumină nouă asupra celor întâmplate. Cînd citești cartea este ca și cînd ai examina un tablou la microscop. După examinare, tabloul rămîne același. Președintele Kennedy a plecat în Texas pentru a rezolva un conflict între politicienii democrați, sperînd să unească partidul în jurul lui în vederea alegerilor din 1964. Orașul Dallas era un focar de ură înverșunată împotriva lui Kennedy. Protecția polițienească acordată președintelui era slabă. La înapoierea de la Dallas spre Washington a izbucnit o ceartă între acei care considerau că prima și unica lor datorie era datoria față de Kennedy și acei care erau legați de Johnson sau care i s-au alăturat.

Cartea relatează din nou ceea ce am văzut cu propriii noștri ochi: asasinarea lui Oswald de către Ruby, atitudinea extraordinară de demnă a Jacquelinei Kennedy și pompa funeraliilor.

Relatarea amănunțită a evenimentelor confirmă și amplifică povestea inițială la care am asistat cu toții. Cartea ne face să ne dăm seama cît de bine a fost slujită țara în acele zile de radioteleviziune și de ziare și sintem înclinați să

ne întrebăm ce ar putea fi ziaristica americană dacă ar fi totdeauna la fel de dezinteresată și s-ar concentra asupra sarcinii de a relata adevărul ca în acele zile. Dar dacă reporterii de la fața locului nu au relatat tot adevărul, dacă există secrete nedezvăluite, ele nu au fost dezvăluite nici azi. Căci, după părerea lui Manchester, constatările Comisiei Warren, la care a avut acces în mod special, reprezintă întreg adevărul. El nu vede moartea președintelui ca o verigă într-un lanț de evenimente istorice semnificative. După el, crima a fost un accident lipsit de sens, fiind săvîrșită din motive necunoscute de un om de rînd dezechilibrat. Acesta este punctul lui de vedere despre subiectul căr-

(din Aftonbladet, Stockholm)

ții. De aici și caracterul cărții. Acceptarea necondiționată a constatărilor Comisiei Warren i-a impus lui Manchester sarcina de a descrie în cele mai mici amănunte ce anume s-a petrecut în cursul celor șase zile în care a fost săvîrșită o crimă cu totul lipsită de sens.

Manchester este conștient că absurditatea asasinatului lipsește cartea sa de semnificații majore. El scria recent în revista „Look”: „Trebuie să cred că funeraliile de stat de la 25 noiembrie și săptămîna care a urmat au constituit o ispășire, un catharsis care a dat sens groaznicei absurdității anterioare”. În continuare, el scrie: „Poate că dorința de a găsi un sens reprezintă o slăbiciune. Poate că Sartre avea dreptate. Poate că totul a fost un spectacol existențialist într-un teatru al absurdului”.

Această dorință de a găsi un sens groaznicei absurdități a asasinatului este motivul pentru care un număr atît de mare de oameni din întreaga lume sînt înclinați să creadă că Comisia Warren a greșit, că Kennedy a fost victima unei conspirații. Verdictul oficial era greu de crezut, deoarece Oswald fusese ucis la un post de poliție.

Insuflețiți de dorința omenească de a găsi sens lucrurilor, oamenii au sesizat caracterul evident neverosimil al evenimentului.

Manchester și-a închis singur această cale de ieșire din domeniul absurdului atunci cînd a acceptat constatările Comisiei Warren. El știe multe, poate mai multe decît oricare alt om, despre lucrările Comisiei Warren și a scris o pledoarie foarte convingătoare în apărarea verdictului comisiei. De aceea, el a refuzat să recurgă la teoria conspirației pentru a găsi sens teribilei absurdități. Manchester nu este un poet care să fi putut face din moartea absurdă a lui John F. Kennedy o acuzație împotriva arbitrarului și cruzimii destinului. În cazul acesta, ce putea face? El s-a supus propriului său temperament, care este nu de istoric, ci de romancier, cu înclinația de a dramatiza. El este, de asemenea, reporter, și ca reporter trebuia să privească asasinatul ca o teribilă absurditate. Ca om de litere, însă, era nevoit să organizeze materialul în funcție de o temă principală și cîteva teme minore.

Principala temă aleasă de el este că John F. Kennedy a fost transformat prin moarte sa și a devenit astfel un erou legendar. În epilogul cărții, care, după cum ne spune el, trebuia să fie în intenția sa capitolul cel mai bun, Manchester devine atît de pătruns de tema transfigurării încît nu-l situează pe John F. Kennedy alături de președinții S.U.A., ci alături de figuri legendare ca regele Arthur, Siegfried, Roland și Ioana d'Arc.

La sfîrșit, dorința de semnificativ a lui Manchester a devenit atît de copleșitoare încît pare să afirme că geneza unei legende moderne, ca legenda lui Lincoln, se explică prin asasinarea eroului mai degrabă decît prin faptele lui. Fiind însă un istoric modern, n-ar trebui să uite că Lincoln a rămas în mințile și inimile poporului nostru nu pentru că a fost ucis în teatrul lui Ford, ci pentru că a salvat Uniunea și i-a eliberat pe sclavii negri.

Legenda lui Kennedy va înflori sau se va stinge în funcție de faptele lui

Kennedy, în funcție de realizările durabile pe care le-a lăsat sau nu în urma lui. Fundamentul istoric al unei legende Kennedy va fi faptul că o dată cu el a venit la putere generația născută în secolul XX și că sub conducerea lui în viața națiunii s-a produs o schimbare. În ocărirea substanței și semnificației operei lui Kennedy ca președinte se află rădăcina neplăcerilor provocate de această carte tuturor celor implicați, familiei, editorilor și autorului însuși. Reflectând la felul în care Manchester a scris o carte de 700 de pagini despre moartea președintelui fără să se ocupe de realizările lui John F. Kennedy în calitate de președinte, am învățat ceva din lectura lucrării anterioare a lui Manchester „Portretul unui președinte”. Această carte era, ca să spunem așa, o schiță după natură și se afirmă că, deoarece președintelui Kennedy i-a plăcut cartea, Pierre Salinger l-a propus pe Manchester familiei Kennedy pentru a scrie istoria morții președintelui. Ca și cartea de care ne ocupăm, lucrarea anterioară se citește cu plăcere și este și plină de amănunte palpitate. Cel care o citește nu poate însă înțelege cum spiritualul, inteligentul, bogatul irlandez din Boston cu soția sa frumoasă și elegantă a fost omul... care — fără să înțeleagă el însuși prea bine lucrurile — a deschis calea unei economii noi, a dat un puternic avânt celei de-a doua reconstrucții și a adus la putere o nouă generație de funcționari publici.

Este de la sine înțeles că în încercarea de a relata întreaga istorie ca și cum ar fi un jurnal sonor complet și multilateral al acelor șase zile, Manchester s-a poticnit și a făcut unele greșeli. Nu m-aș ocupa de ele aici dacă greșelile pe care le cunosc nu ar fi toate de același gen: greșeala este de fiecare dată o ficțiune care urmărește să intensifice caracterul dramatic al relațiilor.

Prima greșeală nu are importanță, dar am remarcat-o deoarece se referă la persoana mea. Manchester arată unde se aflau diferite persoane și ce făceau atunci când au auzit știrea asasinatului. Potrivit lui Manchester, eu „am ajuns la redacția ziarului «The Washington Post» și m-am prăbușit”. În realitate, am ajuns la redacție, am aflat că președintele era la spital dar încă în viață, am considerat că în jurul televiziunilor și televizoarelor era prea multă lume și am luat în grabă un taxi să ajung acasă pentru a asculta restul știrilor. Pe drum am aflat de la radioul din taxi că președintele a murit. Greșeala nu are importanță, dar ea arată că adevărul este mult mai puțin dramatic decât ficțiunea.

A doua greșeală se referă la un soldat admirabil, la generalul Clifton. Potrivit primei versiuni a lui Manchester, corectată ulterior, generalul Clifton și-a pierdut capul și, uitînd de sentimentul datoriei, a telefonat soției sale înainte de a telefona în legătură cu problemele de securitate care reprezentau sarcina sa specială. Povestea nu este cituși de puțin adevărată. Dar spectacolul unui soldat curajos și eficient care își pierde capul este mai dramatic decât faptele prozaice.

A treia greșeală este că ceremonia depunerii jurămîntului de către Lyndon Johnson pe bordul avionului a fost boicotată de oamenii lui Kennedy care se

aflau în avion. Acest lucru nu este adevărat. De fapt, Lawrence O'Brian și Ken O'Donnell erau de față, deși figurile lor nu sînt vizibile pe toate fotografiile. Lawrence O'Brian era ascuns de judecătoarea Hughes, care primea jurămîntul președintelui Johnson. O'Donnell se afla în stînga doamnei Kennedy și nu apare în toate fotografiile. Încă o dată, este vorba de o greșeală care îngroașă adevărul și intensifică drama.

Greșeli de felul acesta pot fi și vor fi fără îndoială îndreptate. În ciuda lor, cartea rămîne un efort sincer de a relata în toate amănuntele istoria celor șase zile ale asasinatului. Dar în relatarea sa Manchester a devenit atît de obsedat de pasiunea amănuntului încît cartea este pătrunsă de un realism obtuz și nemilos care face să dispară eoul. Numai după ce am citit întreaga carte în toate amănuntele ei dureroase și teribile am înțeles de ce a fost atît de revoltată doamna Kennedy și a afirmat că este o lucrare de prost gust.

Nu pot crede că dezgustul ei s-a datorat exclusiv pasajelor pe care le-a citat ca fiind deosebit de criticabile după părerea ei personală. Acele pasaje au fost scoase, eu nu le-am citit și nici nu am vrut să le citesc. Pot să-mi dau însă seama cam cum erau. Nu erau scandaloase. Nu aveau nici o nuanță răuvoitoare sau prejudiciabilă. Dragostea și admirația lui Manchester pentru Jacqueline Kennedy sînt totale. Dar pasajele criticabile au accentuat greșeala dominantă a întregii cărți. Pentru familia și pentru prietenii intimi ai lui John F. Kennedy, cartea umbrește lumina strălucitoare a personalității lui John F. Kennedy.

Cartea în ansamblu prezintă în amănunte groaznice și penibile realitatea meschină și murdă în care s-a desfășurat epopeea morții eoului. Faptul că moartea tinărului și strălucitului președinte a fost lipsită de sens este intolerabil; ar fi putut fi suportabil numai desprins din noroiul în care s-a petrecut în realitate. Este groaznic că președintele a murit. Faptul că eoul se afla într-o misiune mărunță printre politicieni lipsiți de glorie din Texas urîște și mai mult realitatea.

Pe măsură ce se desfășoară în paginile lui Manchester, povestea nu are nici eleganță, nici măreție și pofta vorace de anecdote a autorului nu cruță familia sau pe cititor de oroarea marelui din automobil, de insuportabila lipsă de sensibilitate a clovnilor și impostorilor de la spitalul din Dallas, sau de amănuntele macabre ale autopsiei la spitalul „Bethesda” și ale activității antreprenorului de pompe funebre. Astfel, căutarea semnificației morții lipsite de sens se înecă într-un val de amănunte supărătoare.

Nu aduci un serviciu reputației istorice sau legendare a lui Kennedy dacă aduni un număr infinit de crimpeie și dacă te ocupi nu de realizările lui istorice ci de strălucirea pe care o emanau el și familia lui și de faptele nesemnificative care au înconjurat asasinarea lui. Căci acestea fac parte din ceea ce francezii numesc „mica istorie”, micile povești care reprezintă banii mărunți ai istoriei.

(Din New York Herald Tribune nr. 26 201)

● contrapunct

Autentici sau pseudo- subversivi?

Nicolae MINEI

Pe cele trei birouri, stivele de rapoarte, note și informări creșteau văzînd cu ochii. Cei trei posesori ai birourilor le citeau încrețind fruntea, clătînd din cap și făcînd nî ! nî ! nî ! Dar abia își terminau lectura și cele trei secrete le aduceau noi rapoarte, noi note și noi informări, care se îngrămădeau peste predecesoarele lor, în teancuri tot mai înalte.

Fără en-tête, fără ștampilă și dactilografiate la repezeală, foile de hîrtie adunate cu atîta grijă erau iscalite, conform celor mai bune tradiții ale romanelor de senzație, fie cu cifre, fie cu inițiale, fie și cu cifre și inițiale. Dar indiferent cine era agentul care semna — X C, 709 sau W 12 — strigătul lui de alarmă suna la fel: la Universitatea din Houston (statul Texas) sînt foarte mulți studenți cu idei subversive.

Instalat fiecare în spatele biroului său, procurorul districtual, directorul agenției locale F.B.I. și șeful poliției din Houston se îngrijorau în mod corespunzător. Deși ca persoane fizice lucrau în cel mai strict secret unul față de celălalt, spiritele lor mari se întâlneau într-o hotărîre identică — sporirea numărului de agenți la universitate. Sarcinile acestor agenți erau precise: simulînd ei înșiși că ar fi subversivi, să descopere pe subversivi autentici.

Și descoperirile continuau într-un ritm febril: X C semnala procurorului că un student sugerează aruncarea unei bombe asupra Pentagonului; 709 informa F.B.I.-ul că un alt student visează să transforme Statele Unite într-o colonie a San Salvadorului; W 12 anunța poliția că o studentă n-are decît un singur ideal în viață — masacrarea întregii populații americane sub vîrsta de 15 ani.

Cînd alarma a atins punctul culminant, cele trei spirite mari s-au întîlnit din nou, dar într-un mod cam brutal. Căci atunci cînd tinerii arhisubversivi fuseseră în sfîrșit arestați, s-a constatat că: sugestia cu bomba aparținea agentului W 12, care, crezînd că agentul X C e student, încercase să-l tragă de limbă; ideea cu colonizarea era a agentului X C care, crezînd că agentul 709 e student, intenționase să-l provoace; propunerea cu masacrul venea de la agentul 709 care, crezînd că agentul W 12 e student, sperase să-l demaște.

După toate probabilitățile, la ora asta, procurorul districtual, directorul F.B.I.-ului și șeful poliției din Houston nutresc în comun bănuiele reciproce și profunde: oare agenții celorlalți doi or fi agenți pseudosubversivi sau subversivi pseudoagenți?

THE GUARDIAN

Nr. 37 564

MANCHESTER

„RUNDA KENNEDY” ÎN CRIZĂ

NEGOCIERILE TARIFARE ale runde Kennedy au atins acum stadiul de „criză”. Nu este clar încă dacă e vorba de o criză adevărată sau doar de un element al inevitabilului război al nervilor, într-un moment cînd s-a ajuns în ultimul stadiu al negocierilor. Sigur este că s-a dat alarma și că Piața comună este privită de Statele Unite, ca și de țările scandinave, drept principala vinovată în acest impas aparent. Negociatorii britanici se străduiesc din toate puterile să găsească soluții de compromis și caută să evite jigniri la adresa C.E.E., a țărilor A.E.L.S. și a S.U.A. — și, în același timp, să apere interesele britanice. Este o sarcină grea.

Negocierile se bazează pe „legea de dezvoltare a schimburilor comerciale”, introdusă de președintele Kennedy în 1962, și care urmărea reducerea cu 50 la sută a tarifelor industriale și agricole în întreaga lume. Legea expiră la sfîrșitul lunii iunie și cele 53 de țări care participă la aceste negocieri își fixaseră pînă la sfîrșitul lunii aprilie termenul pentru a ajunge la un acord, ținînd seama că toate formalitățile ar trebui încheiate înainte de 30 iunie.

De mai multă vreme era clar că obiectivul de a se reduce cu 50 la sută taxele vamale nu va putea fi realizat; acum a devenit evident că și speranțele mai modeste, de a se obține o reducere medie de 25—35 la sută, nu puteau fi traduse în viață pînă la sfîrșitul lunii aprilie. Negociatorii au început să se întrebe dacă un termen suplimentar de 10 zile în cursul lunii mai ar fi de natură să ducă la rezultate suficiente sau dacă nu se va produce cumva un eșec total al convorbirilor.

Negociatorii se ocupă de o serie întreragă de probleme legate de reducerile tarifare, preocupîndu-se în același timp de realizarea unui „echilibru” general al cîștigurilor și pierderilor. Calculatoarele electronice, ca și funcționarii și oamenii politici, lucrează pentru a evalua bilanțurile, iar concluziile diferă într-o mare măsură de la țară la țară.

În ultimele săptămîni, C.E.E. și-a afirmat în numeroase rânduri dorința de a face unele concesii S.U.A. și țărilor scandinave. Acestea din urmă, pe de altă parte, și-au stăpînit cu greu indispoziția față de ceea ce ele consideră a fi intransigența țărilor C.E.E. În țările nordice, unii își pun întrebarea dacă nu cumva C.E.E. încearcă să folosească țările scandinave drept tap ispășitor pentru eșecul negocierilor, decît să riște o ciocnire față cu S.U.A. Țările nordice, care negociază în grup, consideră că C.E.E. nu a făcut suficient pentru a veni în întîmpinarea ofertei lor inițiale privitoare la o reducere tarifară mutuală de 50 la sută la toate articolele industriale. Dar principalele elemente de criză afectează două probleme interesînd direct atît S.U.A. cît și C.E.E.: în sectorul agricol sînt deosebit de controversate propunerile privind un acord asupra cerealelor. În sectorul industrial, criza se referă la tarifele asupra produselor chimice.

În acordul cu privire la cereale, trei sînt elementele principale care provoacă dificultăți: 1) hotărîrea S.U.A. de a include cerealele într-o măsură substanțială, în ajutorul în alimente la care trebuie să participe principalele țări producătoare de cereale; 2) angajamentele cerute de țările exportatoare de cereale, dar în special de către S.U.A., din partea țărilor C.E.E., de a importa o cotă fixă din necesitățile lor de cereale; 3) limitele în care vor putea fluctua prețurile cerealelor. Pînă acum, comunitatea s-a pus de acord numai asupra a ceea ce S.U.A. numesc un angajament simbolic de ajutor.

Controversa cu privire la produsele chimice se referă la așa-numitul preț de vânzare al S.U.A.: unele tarife a-

mericane la chimicale — în nici un caz însă toate — sînt calculate pe baza prețului echivalent intern. Numeroase alte țări s-au alăturat C.E.E., cerînd să se pună capăt acestui aranjament, iar țările C.E.E. au declarat că nu vor fi de acord cu nici o reducere reciprocă a tarifelor la chimicale pînă ce S.U.A. nu vor pune capăt acestui regulament și își vor calcula tarifele pe baza prețului produsului importat.

Administrația americană ar dori să facă acest lucru — sau cel puțin așa declară — dar nu poate introduce nici o modificare fără consimțămîntul Congresului, pe care nu-l poate obține înainte de 30 iunie. Tot ce poate face, și a și făcut, este de a promite o apropiată acțiune din partea Congresului. Pînă acum, C.E.E. a refuzat să accepte acest lucru. Dacă situația nu se va schimba, prevederile pesimiștilor de la Geneva s-ar putea dovedi corecte.

Hella PICK

ПРАВДА

MOSCOVA

S. U. A.

ȘI SPECIALIȘTII

„LUMII A TREIA”

ÎN URMA cu un an și jumătate-doi, legislația din S.U.A. în privința imigrației a suferit o modificare destul de sensibilă. Din ea au dispărut tot felul de restricții care priveau pe cetățenii celei „de-a treia lumi”. Ce-i drept, nu e vorba decît de o anumită categorie de persoane. În prezent, la intrarea în Statele Unite se dă prioritate medicilor, oamenilor de știință, surorilor medicale.

La prima vedere s-ar părea că nu-i nimic rău. Unii vorbesc aproape chiar de binefacere. Într-adevăr, înainte existau restricții discriminatorii care se refereau, în primul rînd, la persoanele originare din Asia și Africa.

Dar pentru Africa și Asia, ca și pentru America Latină, această binefacere se transformă aproape într-o tragedie. Se știe suficient de bine cît de multă nevoie au țările celei „de-a treia lumi” de ingineri, oameni de știință, medici. Cînd, în iunie 1960, Congo a devenit independent, guvernul Lumumba nu dispunea de nici un medic african sau inginer african calificat care să fi putut lua locul specialiștilor belgieni. De altfel, o situație similară este extrem de caracteristică, într-o măsură sau alta, pentru majoritatea țărilor de pe acest continent. În mod intenționat, coloniștii nu au vrut să pregătească în Africa nici ingineri, nici medici, nici oameni de știință.

În prezent, Statele Unite, Anglia, R.F.G. și alte țări vest-europene acaparează, de fapt, din țările „cele de-a treia lumi”, pe acei puțini tineri specialiști de care dispun aceste țări. Aparent lucrurile se petrec cum nu se poate mai decent. Se respectă chiar principiul liberului consimțămînt. De pildă, un african care absolvă o universitate americană sau britanică este invitat să ră-

F. Kellner

— În sfîrșit, avem ceva comun!

(Din Süddeutsche Zeitung, München)